

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název projektu	Zvýšení kvality vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě ve vazbě na potřeby Moravskoslezského kraje
Registrační číslo projektu	CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_058/0010238

Správní právo a správní řízení

Doplnění a aktualizace 2023

Distanční studijní text

Marie Sciskalová

Opava 2023

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

Obor:

Inovována studijní opora je určena především studentům bakalářské formy studia programu Sociální politika a sociální práce, Fakulty veřejných politik Slezské univerzity v Opavě, případně dalším studijním programům z oblasti veřejné správy, vyučovaným na Slezské univerzitě v Opavě

Klíčová slova:

Stát, správní orgán, občan, subjekt, zákon, právo, povinnost, správní řízení, rozhodnutí, právní moc, vykonatelnost, opravné prostředky, odvolání, vymáhání.

Anotace:

Předmět „Správo právo a správní řízení“, je určen studentům Slezské univerzity v Opavě, Fakulty veřejných politik, výše citovaného studijní programu. Obsahová stránka uvedeného předmětu má souvislost či vazbu na správu věcí veřejných, tj. rozhodování správních orgánů o právech, právech chráněných zájmech a povinnostech subjektů, a to právnických osob, podnikajících fyzických osob a občanů. Jedná se o inovovanou studijní oporu, která je z části upravená a doplněná.

Klikněte sem a zadejte text.

Autor: Marie Sciskalová

Obsah

ÚVODEM.....	8
RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍ OPORY.....	9
1 CHARAKTERISTIKA SPRÁVNÍHO PRÁVA	11
1.1 Správní právo jako odvětví veřejného práva.....	11
1.1.1 Správně právní metoda regulování společenských vztahů	13
1.1.2 postavení správního práva v systému práva.....	15
1.1.3 systém správního práva.....	18
1.2 Prameny správního práva a klasifikace právních norem správního práva.....	20
1.2.1 pojem a povaha pramenů správního práva.....	20
1.2.2 prameny správního práva	20
1.2.3 klasifikace norem správního práva	25
2 SUBJEKTY VEŘEJNÉ SPRÁVY	29
2.1. Charakteristika subjektů	29
2.2. Úředník ve státní službě	32
2.3. Úředník územních samosprávných celků.....	35
2.4. Fyzické a právnické osoby jako subjekty správního práva	40
3. SPRÁVNĚ PRÁVNÍ VZTAHY	47
3.1. Pojem a charakteristické rysy právních vztahů ve správním řízení	47
3.2. Předpoklady a prvky správně právních vztahů	48
3.2.1. Příslušnost správních orgánů	52
4. SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ	55
4.1. Obecná charakteristika	55
4.1.1. Správní řízení	57
5. SPRÁVNÍ ORGÁN A JEHO PŘÍSLUŠNOST KE SPRÁVNÍMU ŘÍZENÍ	64
5.1. obecná charakteristika.....	64
6. ÚČASTNÍCI SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ, ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ, ZAJIŠTĚNÍ PRŮBĚHU SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ.....	69
6.1. Obecná charakteristika	69
6.2. Postup před zahájením řízení	79
6.4. Zahájení správního řízení	80
7. PODKLADY ROZHODNUTÍ	87

7.1 obecná charakteristika.....	87
7.1.1 zajištění účelu správního řízení.....	88
8. ROZHODNUTÍ VE SPRÁVNÍM ŘÍZENÍ.....	91
Obecně o rozhodnutí ve správním řízení	91
8.1. Náležitosti rozhodnutí	92
8.2. Právní moc a vykonatelnost rozhodnutí	94
8.3. Další typy rozhodnutí	95
8.5 Opravné prostředky.....	97
8.5.1. Řádné opravné prostředky	97
8.5.2. Mimořádné opravné prostředky	101
9. EXEKUCE VE SPRÁVNÍM ŘÍZENÍ.....	105
9.1. Charakteristika exekučního řízení.....	105
9.2. Exekuční náklady	107
9.3. Exekuce na peněžité plnění	107
9.4. Exekuce na nepeněžité plnění	108
10. SPRÁVNÍ SOUDNICTVÍ.....	112
10.1. Obecně o správním soudnictví	112
10.2. Příslušnost soudů	113
10.1.2. Organizace správního soudnictví	114
10.3. Řízení ve správním soudnictví	115
10.1.4. Kasační stížnost	117
11. PŘESTUPKY, ŘÍZENÍ O PŘESTUPCÍCH.....	120
11.1. Právní odpovědnost subjektů správního páva.....	120
12. OSOBNÍ ÚDAJE A EVIDENCE OBYVATELSTVA	127
12.1. EVIDENCE OBYVATELSTVA.....	128
12.2. Ochrana osobních údajů.....	129
12.1. 3. Činnosti Úřadu pro ochranu osobních údajů	131
13. SHRNU TÍ STUDI JNÍ OPORY	133
LITERATURA	135
PŘÍLOHA Č. 1 VZORY VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ SPRÁVNÍHO ORGÁNU ..	138
PŘÍLOHA Č. 2.....	142
PŘÍLOHA Č. 3 PROFESNÍ KOMORY	142
PŘEHLED DOSTUPNÝCH IKON.....	143

ÚVODEM

Doplněný text studijní opory poslouží studentům Fakulty veřejných politik k získání potřebných informací při studiu předmětu „Správní právo a správní řízení“ (autorka vycházela též ze studijních opor z let 2006-2020 publikací, viz níže použité zdroje). Předmět „Správní právo a správní řízení“ je součástí studijního plánu bakalářského studia v programu Sociální politika a sociální práce. Studijní opora si neklade za cíl vyčerpávajícím způsobem představit rozsáhlé odvětví správního práva (hmotné i procesní), které je samostatným právní odvětvím, ale poukázat na vybrané aspekty správního práva. Cílem obsahové stránky studijní opory, bylo studentům předložit text ke studiu a porozumění problematice. Studijní opora poslouží též praxi, kdy každý z nás, pokud budeme požadovat veřejnou službu od správního orgánu budeme s problematikou konfrontováni (např. budeme požadovat dávku v oblasti sociální politiky, na pracovišti Úřadu práce České republiky, okresní správy sociálního zabezpečení či žádost na některém z úřadu územního samosprávného celku např. na živnostenském úřadu o vydání povolení k podnikání). Studijní opora by mohla být též vodítkem k přípravě úředníka územního samosprávného celku na zkoušku odborné způsobilosti, či úředníka v pozici služebního poměru, ve státní správě.

Pokud jde o splnění povinnosti studentů, vyplývající ze sylabu předmětu, pak je potřeba vyhotovit seminární práce v rozsahu cca 7 stran textu na vybrané téma související se správním právem.

Podrobnosti, průběhu výuky, přednášek, seminární složky studia, absolvování zkoušky budou tématem úvodního setkání.

RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍ OPORY

Vážené studentky

Vážení studenti

Obsahová materie studijní opory zahrnuje informace širší problematiky v systému dělby moci ve státu, tj. pravomoc orgánů státní správy při rozhodování a ochraně veřejného zájmu vůči účastníkům správního řízení. Dále v rámci přenesení některých činností státu na veřejnoprávní korporace (obce, kraje), právnické a fyzické osoby jakož i samosprávy podílet se na správě věcí veřejných, jakož i pojednání o formách regulace správních vztahů ve správním právu. Pozornost je věnována i postavení adresátů správního řízení, jejich jednání z hlediska práv a zákonných povinností a v neposlední řadě procesní odpovědnosti v tomto správním řízení. Samostatnou část studijní pomůcky tvoří výklad k právní úpravě správního řízení.

Správní právo je odvětvím práva veřejného, významné pro odvětví správního práva je to, že právní předpisy jsou ve většině, charakteru **kogentního, zavazujícího, příkazujícího**. Je tedy potřeba vzít v úvahu, že **stát a jeho orgány nebo státem pověřené subjekty, jsou v roli oprávněného**, s právem vynutit uloženou povinnost u ostatních subjektů vůči těm, kteří jsou povinnými.

Správní právo má kontinuitu i s jinými odvětvími práva, jak soukromého práva, mezinárodního i evropského práva. Vždyť v rámci výkonu státní správy, správní orgán je oprávněn vydat rozhodnutí a tím vstupovat do právního stavu fyzických osob, podnikajících fyzických osob, právnických osob něco (něco nově povolovat, např. vydat povolení ke stavbě, **měnit** např. rozhodnout o snížení dávky, či odebrat, **zakázat**).

Správní právo je odvětvím práva veřejného. Základem práva veřejného je **právo ústavní**, ze kterého se správní právo vyvinulo, a ve kterém stále nachází svůj zdroj pro úpravu právních vztahů. **Ústavní právo** je základem celého právního řádu. Stanovuje základní právní vztahy subjektu, principy organizace a činnosti veřejnoprávních subjektů, které následně správní právo konkretizuje a rozvádí. **Souvislost správního práva s právem ústavním** vyplývá z vymezení druhu činnosti, právními předpisy ústavního práva je uskutečňována ústavně právní regulace společenských vztahů.

Témata přednášek:

1. Charakteristika správního práva (prameny práva, pojem, význam, zásady)
2. Subjekty veřejné správy
3. Správně právní vztahy
4. Správní řízení
5. Správní orgán a jeho příslušnost ke správnímu řízení

6. Účastníci správního řízení, zahájení řízení, zajištění průběhu správního řízení
7. Podklady rozhodnutí
8. Rozhodnutí ve správním řízení
9. Exekuce ve správním právu
10. Správní soudnictví
11. Přestupky, řízení o přestupcích
12. Osobní údaje a evidence obyvatelstva

1 CHARAKTERISTIKA SPRÁVNÍHO PRÁVA

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Jak víme, v současné době se ve veřejné správě více prosazují **principy tzv. správy nevrchnostenské**, ta je chápána více jako služba, či péče o občany. Neuplatňují se zde složky jejího mocenského působení. Veřejnou službou jsou především tzv. věcné veřejné služby, které jsou správními orgány státu, veřejnoprávních korporací organizovány, poskytovány ve věcné podobě nebo regulovány, příp. poskytovány ve formě finanční podpory a v širším slova smyslu i **správní činnosti**.

CÍLE KAPITOLY

Po prostudování této kapitoly získáte obecné informace o správě věcí veřejných, postavení správního práva jako samostatného odvětví práva veřejného.

- Postavení správního práva jako samostatného odvětví veřejného práva, správněprávní metody regulování společenských vztahů ve veřejné správě
- Systém práva, prameny správního práva, klasifikace norem správního práva

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Veřejná správa, správní právo, občan, úřad, normy správního práva, právní vztahy, právo, povinnost

ČAS POTŘEBNÝ KE STUDIU

Ke studium první kapitoly je nutné vyhradit si hodinu.

1.1 Správní právo jako odvětví veřejného práva

Jak již bylo uvedeno, správní právo je samostatným odvětvím práva veřejného. Veřejné právo obsahuje významná odvětví práva, kde stát vymezuje předmět právní úpravy, obsah právní formy zprostředkování a určuje právní vztahy. **Stát, jeho orgány jsou oprávněným subjektem**, jsou oprávněné využívat mocenských nástrojů v případech, že povinný nesplní to, co je mu uloženo.

Odvětví správního práva v systému práva České republiky určuje předmět (administrativu) právní úpravy, obsah, tj. práva a povinnosti subjektů správní v právních vztazích.

Správní právo je část právního řádu, která **upravuje společenské vztahy ve veřejné správě ve veřejném zájmu**. Charakteristické pro správní právo je jeho poslání, a to **ochrana veřejného zájmu**, právních vztahů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob, které vznikají, mění se nebo zanikají v oblasti veřejné správy. Správní právo je subsystém právního řádu České republiky, který **je realizován nařizovacím způsobem** a z mocenských pozic, jako veřejná správa sama.

Správní právo upravuje společenské vztahy, které vznikají, mění a zanikají ve sféře veřejné správy. Správní právo, má zákonné nástroje, jak vynutit uložené povinnosti. **Společenské vztahy ve sféře veřejné správy** mají stejnorodou povahu, tvoří skupinu společenských vztahů, které **nazýváme správně právní vztahy**. Jde o právní vztahy, které mají jak obecné znaky společenských vztahů, tak i zvláštnosti např. v oblasti sociální politiky co se týče lhůt uplatňovaných při rozhodování o právech a povinnostech účastníků správního řízení. Správně právní vztahy jsou vztahy i organizační a mocenské.

Jak je výše uvedeno, správně právní vztahy se vytvářejí, mění se a též mohou zanikat při uskutečňování funkce veřejné správy zajišťuje výkonnou a nařizovací činnost při výkonu státní správy. Správně právní vztahy regulované správním právem, lze rozlišovat mj. **podle subjektu** na právní vztahy mezi:

- **orgány státní správy navzájem**. Těmito vztahy je zabezpečeno fungování dotčených vzájemně spjatých orgánů státní správy (stavební úřad obce, stavební úřad krajského úřadu),
- **orgány státní správy na jedné straně a subjekty jimi založenými či zřízenými**. Těmito vztahy je zabezpečeno řízení jejich činnosti v souladu s veřejným zájmem (obec-zastupitelstvo obce jako zřizovatel a základní škola, kraj – zastupitelstvo kraje a vyšší odborná škola).
- **nadřízenými a podřízenými subjekty**, tj. vedoucími úředníky (ředitelem odboru, vedoucím oddělení) a podřízeným. Takovými vztahy je zprostředkováno řízení uvnitř subjektu v souladu s vnitřními předpisy,
- **orgány státní správy na jedné straně a jim nepodřízenými subjekty na straně druhé** (např. mezi ministerstvem a společenskými organizacemi např. Svazem zahrádkářů). Těmito vztahy je zprostředkován vznik, změna nebo zánik práv, povinností a právem chráněných zájmu těchto spolků, včetně jejich ochrany,
- **orgány státní správy na jedné straně a fyzickými či právnickými osobami** na straně druhé, které jsou uskutečňovány v rámci výkonu státní správy k ochraně práv, právem chráněných zájmu a povinností (myslivecká stráž).
- **vedoucími úředníky či funkcionáři veřejné správy na straně jedné a zaměstnanci** na straně druhé při výkonu „služebního vztahu“ (členové zastupitelstva).

V rámci správního práva jsou též regulovány některé správní vztahy související s řízením, vnitřní organizací, vzdělávání úředníků, materiální, finanční a v neposlední řadě i kontrolní činnosti.

Lze konstatovat, že správní právo je odvětvím práva, jehož předmětem jsou společenské vztahy k plnění úkolu ve veřejné správě jako **služby veřejnosti** (např. doprava, zdravotnictví, kultura, sociální oblast, požární ochrany, bezpečnosti a ochrany veřejného pořádku, školství, životní prostředí).

Na tomto místě je potřeba zmínit to, že ne všechna činnost správních orgánů, byť je normami práva upravena, je činností správní.

Správní orgány vystupují též i v jiných oblastech činností, například uzavírají v rámci pracovně právní vztahů, pracovní smlouvy se zaměstnancem, v obchodních nebo občanskoprávních vztazích pak uzavírají smlouvy např. kupní, a to jako subjekty soukromého práva. Při těchto právních úkonech nedochází k správnímu vztahu. Správním právem jsou regulovány pouze ty vztahy, kde jako subjekt vystupuje orgán státní správy **při výkonu státní správy**.

1.1.1 SPRÁVNĚ PRÁVNÍ METODA REGULOVÁNÍ SPOLEČENSKÝCH VZTAHŮ

Každý ze subjektů se řídí určitým způsobem regulace společenských vztahů např. uzavírá smlouvu (pracovní), předkládá žádost správnímu orgánu (návrh na vklad kupní smlouvy). Správně právní metodou regulování vztahů se řeší správní řízení z hlediska **subjektů** (např. účastníci správního řízení) **předmětu** (podání žádosti správnímu orgánu), **obsahové stránky** (práv a povinností subjektů).

V tomto ohledu se zde vyskytují vztahy různého charakteru např.:

- vztahy mezi správním orgánem a účastníky správního řízení,
- vztahy mezi ústředními správními úřady a metodicky řízenými správními orgány,
- vztahy mezi správními orgány navzájem,
- vztahy majetkové povahy.

Pro správní právo je charakteristické **použití kritéria zvláštní metody správního regulování společenských vztahů** (administrativní metody). Správně právní (administrativní) metoda **je jednou z metod právního regulování společenských vztahů**, zvláštnost této právní metody vyplývá z povahy státní správy. Je v ní vyjádřena organizující povaha výkonu státní správy, která se **projevuje v nařizovacím, příkazovacím, tedy mocenským charakterem**.

Pro správně právní metodu **je příznačná nerovnost subjektů právního vztahu** při právním působení státu na společenské vztahy ve veřejném zájmu. Stát stojí při rozhodování v roli oprávněného (úředník určuje režim průběhu správního řízení), účastník správního řízení, je povinný mj. předkládá podklady, které slouží úředníkovi pro hodnocení důkazů). Tato nerovnost subjektů se projevuje a zejména uplatňuje při rozhodování ve správním řízení.

Správní orgán vstupuje do právního stavu účastníka správního řízení s tím, že na základě zákona a v jeho mezích účastníkovi správního řízení něco nově dává, mění a ruší

či zakazuje, vždy však při výkonu státní správy v rámci **služby veřejnosti a ve veřejném zájmu**.

Při výkonu státní správy je správní orgán v postavení nadřízeného vůči účastníkovi správního řízení. Vztahy při uplatnění moci a podřízenosti se rozumí právní závislost jednoho subjektu správního vztahu, tj. účastníka správního řízení, na druhém subjektu, tj. správní orgán, který je na základě právních předpisů je vykonavatelem státní moci. Tato právní nerovnost subjektu je zvláštností regulace společenských vztahu správního charakteru, upravených normami správního práva (hmotnými i právními předpisy).

Služba veřejnosti je významnou zásadou veřejného práva, je tou skutečností, která opravňuje správní orgán k využití svého nadřazeného postavení vůči druhému (účastníkovi správního řízení), který službu požaduje. Správní orgán adresuje druhé straně (účastníkovi správního řízení) své jednostranné rozhodnutí, a to z podnětu toho, kdo rozhodnutí vyžadoval, nebo ve prospěch koho je vydáno. Jednostrannost rozhodování, je charakteristickým aspektem administrativního regulování, právních vztahů ve správním právu.

Obě strany správního vztahu jsou vázány zákonem a jsou si před zákonem rovny, jsou nositeli práva, povinností, ale též i odpovědnosti za své jednání. Z hlediska metody právní úpravy správních vztahu nestačí to, že obě strany jsou nositeli práva povinností. Správní orgán není pouze subjektem, který je vázán zákonem, nýbrž i subjektem, který je povinen v procesním řízení za podmínek stanovených správním řádem, vydat rozhodnutí ve věci samé.

Rozhodovat v právních vztazích správního práva vůči subjektům, je oprávněn správní orgán. Správně právní metoda je v jednostrannosti a závaznosti vydaného rozhodnutí.

Projevuje se v těchto aspektech:

- právními akty státních orgánů je stanovena přímá organizační podřízenost. Rozhodnutí ústředních správních orgánů jsou právně závazná pro metodicky řízené subjekty (např. Ministerstvo práce a sociálních věcí je řídicí správní orgán a Úřad práce České republiky je podřízený správní úřad),
- právní podřízenost jednoho subjektu správnímu orgánu. Projevuje se ve všech případech, kdy správní orgán jednostranně vydává závazná pravidla, jimiž jsou povinni se řídit fyzické osoby, právnické osoby a jiné orgány. Takovými mohou být např. hygienická pravidla, protipožární pravidla, bezpečnostní pravidla,
- rozhodování o subjektivních právech, povinnostech ve veřejném zájmu, nebo o jiných žádostech k uspokojování jejich oprávněných potřeb. **Správní orgán může např. podle zásady legality zahájit správní řízení z úřední moci s využitím donucovacích prostředků ke splnění uložené povinnosti nebo uložit v rámci správního trestání, sankci.**

Správně právní metoda regulování společenských vztahu umožňuje, aby správní orgán rozhodoval při výkonu státní správy v souladu se zásadami správního práva. Příslušný správní orgán je oprávněn k tomu, aby v mezích zákona samostatně hodnotil v rámci správního řízení okolnosti v dané věci, zjistil skutečný stav, porovnal ho zákonným stavem a přijal jednostranné rozhodnutí.

Význam správně právní metody ve veřejné správě spočívá v tom, že zajišťuje mechanismus právního působení správního orgánu na ty společenské vztahy, které jsou uskutečňovány ve veřejném zájmu v rámci poskytování služeb veřejnosti.

1.1.2 POSTAVENÍ SPRÁVNÍHO PRÁVA V SYSTÉMU PRÁVA

Správní právo souvisí (s mnohými odvětvími úzkou souvislost) i s jinými odvětvími práva. Vždyť v rámci výkonu státní správy správní orgán vydává rozhodnutí, vstupuje do právního stavu fyzických osob, podnikajících fyzických osob, právnických osob. Lze konstatovat, že správní právo má souvislost jak odvětvími práva veřejného, soukromého tak i mezinárodního práva. Správní právo má stejnou podstatu a znaky, které jsou příznačné pro ochranu veřejného zájmu v občanské společnosti.

Součástí práva veřejného jsou další právní disciplíny, které mají ke správnímu právu úzký vztah. Je to především o **právo ústavní**, ze kterého se správní právo vyvinulo, a ve kterém stále nachází svůj zdroj pro úpravu správně právních vztahů. **Ústavní právo** je základem celého právního řádu. Stanovuje základní právní vztahy subjektu, principy organizace a činnosti veřejnoprávních subjektů, které následně správní právo konkretizuje a rozvádí. **Souvislost správního práva s právem ústavním** vyplývá z vymezení druhu činnosti, právními předpisy ústavního práva je uskutečňována ústavně právní regulace společenských vztahů. Ústavní zákony schvalované Parlamentem České republiky mají nejvyšší právní sílu:

- odlišují se od ostatních zákonů názvem
- jsou schvalovány 3/5 zvolených poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky

Ústavním právem jsou realizovány ústavněprávní vztahy, které jsou předmětem dalších odvětví práva, jak veřejného, soukromého i mezinárodního.

Regulování správních vztahu ve společnosti, právními předpisy správního práva, má poněkud jiné poslání, a to především zajistit realizaci právních předpisů ústavního práva ve sféře výkonu státní správy ve veřejném zájmu. Úkolem tohoto odvětví veřejného práva je v podrobnostech objasnit právní úpravu tak, aby správní orgán v rámci správního řízení při rozhodování v konkrétních věcech respektoval veřejný zájem, principy správního práva a účastník řízení nebyl zkrácen na svých právech.

Správní právo mj. obsahuje zásady organizace a činnosti orgánů státní správy, vymezuje jejich příslušnost, působnost a rozsah výkonu státní správy v obecné rovině

a zejména při ochraně veřejného zájmu. Právní předpisy správního práva upravují podrobněji zásady organizace a činnosti, pokud jde o výkon státní správy, a na jejich základě regulují praktickou správní činnost orgánů státní správy, práva zahrnují ty společenské vztahy, v němž správní právo upravuje širokou sféru výkonu státní správy ve veřejném zájmu.

Základní práva a svobody občana a člověka, jež zakotvuje Listina základních práv a svobod, jsou prakticky zabezpečovány velkou mírou ve sféře výkonu státní správy vůči účastníkům správního řízení a regulovány právními předpisy správního práva mj.:

- vzdělání,
- zabezpečení v hmotné nouzi, ve stáří,
- pomoc v nemoci,
- sociální potřeby,
- životního prostředí,
- záruky zabezpečení svobody shromažďovací a sdružovací.

Vazba správního práva je s **finančním právem**. Finanční právo představuje souhrn právních norem, které upravuje finanční činnost státu. Právní předpisy finančního práva upravují společenské vztahy finanční povahy mj. tvorbu, funkci a obsahovou stránku státního rozpočtu a státního závěrečného účtu. Součástí finančního práva jsou též právní předpisy dotýkající se finanční kontroly, finančního hospodaření organizačních složek státu i těch, které mají obdobné postavení jako organizační složka státu. V rámci procesního řízení využívá finanční právo v některých aspektech správního řízení. Spojitost správního práva je s **právem finančním** i v tom, že původně vytvářelo jedno právní odvětví, a teprve později normy finančního práva vytvořily samostatnou právní disciplínu. Finanční právo a správní právo využívá administrativně právní metodu regulace.

Mezi **trestním právem** hmotným a trestním právem procesním na straně jedné a správním právem na straně druhé je právní regulace komplikovanější. Jde o některé zásady správního trestání i trestního práva, které jsou shodné nebo liší jen nepatrně, jde zejména o nejasné hranice úmyslnosti správních deliktů a přestupků. O vymezení působnosti mezi soudy a orgány státní správy rozhoduje skutková podstata a též i nebezpečnost jednání pro společnost. Při definování přestupku (správního deliktu) se správní právo neobejde také bez vymezení vůči **trestnímu právu**. **Trestní právo** upravuje základy a následky trestní odpovědnosti, ve správním trestání jsou tyto principy modifikovány. V praxi se lze setkat i s tím, že delikt je posuzován podle trestního práva a na základě posouzení je překvalifikován do oblasti správního trestání (např. na přestupek).

Z oblasti soukromého práva je nejvýraznější **vztah správního práva k občanskému právu**. Souvislost s tímto odvětvím práva je **významná**. Narodí-li se člověk, pak je v pravomoci, aby matriční úřad vydal pro něho rodný list, dospěje do věku 15 let, pak mu tento úřad vydá občanský průkaz, a tak bychom mohli pokračovat. Občanské právo

upravuje mj. majetkové vztahy fyzických a právnických osob, panuje zde zásada rovností stran. Naproti tomu, správní právo zejména procesní správní právo, upravuje správní vztahy, jakož i postup, při němž, správní orgán svými rozhodnutími vstupuje do právního vztahu účastníka správního řízení, kterým je bezpochyby fyzická osoba, podnikající fyzická osoba jakož i právnická osoba.

Souvislost s občanským právem je zde i **při poskytování veřejných služeb** např. v dopravě, školství, zdravotnictví. Negativní vztah uplatnění správního práva, by se uskutečnil v právních zásadách do vlastnických vztahů například při vyvlastnění. V souladu s obecně závaznými právními předpisy je možné takový institut použít jen ve veřejném zájmu a vždy za náhradu (v nedávné době jsme byli svědky takového aktivity v Moravskoslezském kraji, na území okresu Frýdek Místek, a to rámci výstavby dálnice).

V procesním právu lze nalézt ještě další souvislost, a to ve správním řízení a **občanském soudním řízení** a koneckonců i **daňovém řízení**. Lze konstatovat, že společným základem jsou mnohé ze zásad, jakož i základní procesní funkci právní úpravy správního a soudního řízení jsou svými základními instituty shodná, i když se konkrétní úprava právní liší podle povahy druhu státní činnosti. Souvislost najdeme též i v tom, že výkon správních rozhodnutí provádějí nejenom správní orgány, jak podle správního řádu a daňového řádu, ale do 31. 12. 2013 i soudy podle občanské soudního řádu. **Správní senáty krajského soudu přezkoumávají správní rozhodnutí**, ve druhém stupni. Tak tomu bude například u kladného rozhodnutí proti vkladu vlastnického práva nebo u odvolání proti rozhodnutí okresní správy sociálního zabezpečení.

Do okruhu vztahů správního práva se soukromým právem patří též oblast pracovně právních vztahů mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Oprávněná úřední osoba, úřední osoba i vedoucí pracovník uzavírá na základě pracovní smlouvou pracovně právní vztah se zaměstnavatelem. Pracovní právo upravuje tzv. společenské vztahy pracovní, tj. pracovně právní vztahy, za které lze považovat:

- vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli při realizaci smluvního výkonu práce za úplatu, a to mzda, plat, odměna,
- vztahy související a doplňující, na nichž se účastní jako jejich subjekty mj. odborové organizace, rady zaměstnanců, Úřad práce České republiky.

Pracovní právo představuje obecný základ pracovně právních vztahů, nepostihuje ale například vztahy mezi volenými představiteli státu, členy zastupitelstev územních samosprávních celků. Takové vztahy jsou upraveny jinými veřejnoprávními předpisy.

Do okruhu právních vztahů upravených předpisy veřejného práva patří nepochybně i právní úprava sociálního zabezpečení. I když právo sociálního zabezpečení netvoří samostatné odvětví práva je součástí veřejného práva, nicméně s prvky práva soukromého. V této obsahuje právní předpisy upravujícími jak z oblasti státní sociální

podpory, kde se stát podílí na krytí nákladů na výživu a ostatní základní osobní potřeby dětí a rodin, případně při dalších nečekaných sociálních situacích tak i poskytování pomoci (dávek) k zajištění základních životních podmínek fyzickým osobám, které se nacházejí v hmotné nouzi.

1.1.3 SYSTÉM SPRÁVNÍHO PRÁVA

Správní právo tvoří souhrn právních norem, které upravují okruh společenských vztahu ve **sféře správy věcí veřejných, charakteristické pro toto odvětví práva je to, že prosazuje a chrání veřejný zájem, stanoví vztahy mezi nerovnými subjekty, disponuje pravomocí správního donucení.** Souhrn právních norem správního práva představuje právní předpisy hmotného a procesního práva. Systém správního práva je odrazem společenské potřeby, provést systematizaci právních předpisů, tak aby při faktickém využití byly srozumitelné, jednoznačné a společností prospěšné.

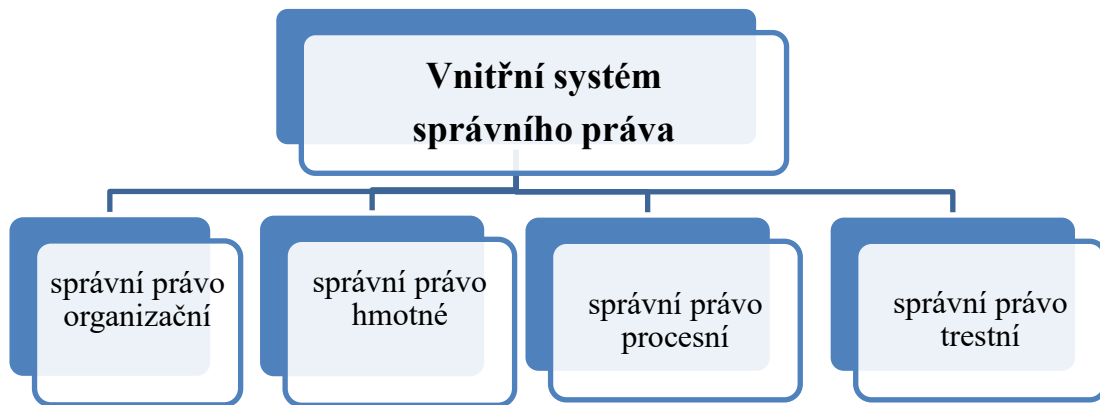
Právní předpisy správního práva jsou děleny podle obecného nebo speciálního obsahu. Na tomto základě se v systému právních předpisů správního práva rozlišuje na:

- obecná část,
- zvláštní část.

Obecná část správního práva obsahuje obecné instituty, subjekty a další pojmy, které platí pro veřejnou správu jako celek. V podrobnostech lze uvést, že systém obecné části představuje:

- **subjekty**
správní orgány, jejich působnost, pravomoci, struktura a vzájemné vztahy, které vznikají, mění se a zanikají při správě věcí veřejných, účastníci správního řízení,
- **předmět**
správní řízení, zahrnující postup správních orgánů v oblasti výkonu státní správy, metody použité při výkonu státní správy a formy státní správy
- **obsah**
práva a povinnosti subjektů, správní odpovědnost, kontrola, správní dozor

Zvláštní část správního práva zahrnuje instituty a pojmy správního práva, které se již vztahují ke speciálním oblastem státní správy. Rozsáhlá zvláštní část správního práva obsahuje **právní předpisy jednotlivých specializací veřejné správy** mj. právní úprava v oblasti občanství, životního prostředí, zemědělství, zdravotnictví, matrik, kultury, ochrany průmyslových vzorů, veřejného pořádku, obrany, školství, zdravotnictví, dopravy, oblasti sociální, zaměstnanosti, katastru nemovitostí.

Zdroj: vlastní

Správní právo organizační obsahuje základní principy veřejné správy, postavení, organizaci, pravomoc a působnost orgánů státní správy, správní právo hmotné, zahrnuje právní předpisy, které obsahují podmínky a předpoklady realizace práva a povinnosti subjektů, předmět právní úpravy, postavení subjektů veřejné správy v jednotlivých oblastech veřejné správy. Zde je potřeba zmínit, že na základě zákona a v jeho mezích může stát ukládat adresátům ve veřejném právu povinnost (správní orgán může využít i mocenské nástroje, pokud by povinný nesplnil zákonnou povinnost).

Správní právo hmotné obsahuje rozsáhlý počet právních norem, které upravují jednotlivé společenské situace oblasti veřejného práva např. stavební řízení, zákon o vodách, matriční zákon, zákon o katastru nemovitosti, zákon o Úřadu práce České republiky, zákon o sociálním zabezpečení, zákon o vojácích z povolání, služební zákon, zákon o místním referendu.

Správní právo procesní upravuje postup správního orgánu ve správním řízení, kdy rozhoduje o právech, právech chráněných zájmech a povinnostech účastníků správního řízení ve veřejném zájmu (zákon č.500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů).

Správní právo trestní zahrnuje oprávnění správního orgánu a uplatní vůči účastníkovi správního řízení za nesplnění uložené povinnosti, nebo povinnosti vyplývající ze zákona. **Správní právo trestní**, zahrnuje právní úpravu odpovědnosti za přestupky (zákon č. 25/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích).

1.2 Prameny správního práva a klasifikace právních norem správního práva

Prameny práva představují právní formy, v nichž je obsaženo „platné“ právo, závazné právní normy.

1.2.1 POJEM A POVAHA PRAMENŮ SPRÁVNÍHO PRÁVA

Správní právo je psaným právem, prameny jsou státem stanovené a uznávané, jsou součástí právního řádu České republiky. Pramen správního práva jsou normy správního práva, tj. obecně závazná pravidla chování upravující ty společenské vztahy, kterou jsou realizovány ve veřejné správě a vynutitelné státní moci. Předmětem úpravy je organizace veřejné správy, vztahy mezi vykonavateli veřejné správy a vztahy mezi vykonavateli veřejné správy a jim nepodřízenými subjekty. Z hlediska závaznosti převažují ve správním právu normy **kogentního charakteru**, tj. takové, od nichž se subjekty právních vztahů nemohou odchýlit.

Správní právo je **část právního řádu, která upravuje společenské vztahy ve veřejné správě**. Základním posláním novodobého správního práva je v tomto směru ochrana veřejného zájmu, ale také úprava práv a povinností fyzických a právnických osob, které vznikají v rámci správně právních vztahů v oblasti veřejné správy. Pro správní právo je charakteristické, že jde o subsystém právního řádu, který je realizován nařizovacím způsobem a z mocenských pozic (má mocenské nástroje k vymáhání uložených povinností).

Souhrn právních norem správního práva označujeme jako objektivní správní právo. Jedná se o aktuální legislativní stav všech právních předpisů upravujících celou oblast veřejné správy. Konkrétní realizaci práv a povinností u jednotlivých subjektů označujeme jako subjektivní správní právo. V takovém případě jde o správní řízení konkrétně určeného účastníka správního řízení, kde se jedná o rozhodnutí o jeho právech a povinnostech podle norem objektivního správního práva.

V rozhodnutí správního orgánu o konkrétní věci, jde pak o **subjektivní veřejné oprávnění** představující možnost chování určitého subjektu, nebo též o subjektivní veřejnou povinnost, jako nutnost takové chování respektovat. V případě nesplnění uložené povinnosti, správní orgán, může tuto povinnost vynutit z úřední moci.

1.2.2 PRAMENY SPRÁVNÍHO PRÁVA

Pramen práva pro účely této studijní pomůcky chápeme jako **vnější formu, ve které je obsaženo určité pravidlo chování**. V evropském systému práva, přesněji v kontinentálním pojetí je, jak výše uvedeno, charakteristické psané právo. V tomto ohledu

jsou za pramen práva považovány výsledky normotvorné (legislativní) činnosti příslušných orgánů státu. **Za pramen správního práva považujeme závazný právní předpis, který obsahuje normy správního práva.**

Pro prameny správního práva je typická jejich **mnohočetnost**. Ta je dána již zmíněnou rozmanitostí vztahů ve veřejné správě, které odpovídá množství zákonů. Právní normy správního práva, tím že věcně reagují na dění ve společnosti, jsou flexibilní a podléhají **poměrně častým změnám**.

Systém pramenů správního práva v České republice je **hierarchicky uspořádaný podle stupně právní síly**. Stupeň právní síly vyjadřuje postavení pramene v hierarchii celého právního řádu. Na nejvyšším stupni právní síly, stojí Ústava České republiky a ústavní zákony, pak následují zákony a zákonná opatření Senátu, další stupeň tvoří nařízení vlády, vyhlášky ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy a nařízení vydávaná na místní územních samosprávných celků např. nařízení rady kraje. Na úrovni zákona z hlediska právní síly stojí **obecně závazné vyhlášky** vydané zastupitelstvem **územního samosprávného celku (obce, kraje)**.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen Ústava), stojí na vrcholu pomyslné pyramidy pramenů správního práva a vytváří východiska pro celý právní řád. Ústava obsahuje **základní pilíře organizace veřejné moci** v České republice a je proto základním zdrojem správního práva. Ve smyslu novodobých, současných ústav jde o **moc zákonodárnou, moc výkonnou, moc soudní**. Pro každou z nich zakotvuje státní orgány, které konkrétní státní moc představují. Vedle nich upravuje Ústava také nezávislé státní instituce jako je **Česká národní banka, Nejvyšší kontrolní úřad, Veřejný ochránce práv**, nelze nepřipomenout **územní samosprávu** (hlava sedmá Ústava České republiky, viz níže).

Pro veřejnou správu má zásadní význam **hlava sedmá Ústavy**, upravující základy **územní samosprávy**. Z Ústavy také vyplývá právo orgánů veřejné moci vydávat právní předpisy (nařízení, vyhlášky). Vzhledem k procesu změny, pro kterou je potřeba třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů, je Ústava oproti jiným pramenům správního práva nejstabilnějším právním předpisem.

Ústava a ústavní zákony mají nejvyšší právní sílu, upravují mj. postavení veřejné správy, působnost, subjekty. Ústavní základy veřejné správy vycházejí ze státní moci zákonodárné, výkonné a soudní a určují tak předpoklady pro její výkon.

Součástí našeho právního řádu jsou také mezinárodní smlouvy, které ratifikoval Parlament České republiky. **Mezinárodní smlouvy (dohody)**, v souladu s ústavním zákonem č. 395/2001 Sb., kterým se mění ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 6. 2002.

„Mezinárodní smlouvou mohou být některé pravomoci orgánů České republiky přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci, k ratifikaci mezinárodní smlouvy, je

třeba souhlasu Parlamentu, nestanoví-li ústavní zákon, že k ratifikaci je třeba souhlasu daného v referendu. Soud je při rozhodování ve věci, vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu. Je oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem nebo s mezinárodní smlouvou. Dojde-li soud k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, předloží věc Ústavnímu soudu."

Ústava České republiky stanoví, že ratifikované mezinárodní smlouvy mají přednost před zákonem, tj. **stanoví-li zákon něco jiného než ratifikovaná mezinárodní smlouva, použije se pravidlo mezinárodní smlouvy**. Podmínkou platnosti takové smlouvy je její vyhlášení ve Sbírce mezinárodních smluv České republiky.

Zákonodárná moc v České republice náleží Parlamentu (čl. 15 Ústavy České republiky). Parlament České republiky může ukládat povinnosti subjektům správního práva, pouze na základě zákona. Vykonavatelům výkonné moci pak tento výsostný zákonodárný orgán přiznává pravomoc vydávat na základě zákona a v jeho mezích další právní předpisy (viz níže). Postup schválení zákona podléhá legislativnímu procesu, v našich podmínkách je projednáván ve trojím čtení v Poslanecké sněmovně, poté je předán k projednání Senátu. **Zákonná opatření** Senátu přijímá Senát v případě, že dojde k **rozpuštění Poslanecké sněmovny**, a to pouze **ve věcech, které nesou odkladu**. Senát nemůže proto zasahovat do Ústavy České republiky, do volebního zákona, nemůže schvalovat ani státní rozpočet. Zákonná opatření Senátu je vyhlášováno stejně jako zákon, avšak po svolání nové Poslanecké sněmovny musí být tato opatření poslanci schválena, jinak pozbývají platnosti.

Zákony

Zákony jsou nejčastějším pramenem správního práva a jejich schvalování přísluší Parlamentu České republiky. Pro celou oblast správního práva totiž platí základní ústavní zásada, od které se odvíjí normotvorba na nižších úrovních právní síly, a to, že **povinnosti lze ukládat pouze na základě zákona a v jeho mezích**. Jedná se o tzv. **požadavek zákonného základu**, což znamená, že zákon musí být předpokladem pro jakýkoliv výkon činnosti veřejné správy. Zákony svěřují správním orgánům působnost a pravomoc pro výkon veřejné správy. V hierarchii právní síly musí být všechny zákony v souladu s Ústavou České republiky a zároveň jsou nadřazeny ostatním pramenům správního práva nižší právní síly.

Jak již bylo uvedeno, neexistuje pro oblast správního práva komplexní kodifikace, ale úprava jednotlivých úseků veřejné správy je roztržena do mnoha zákonů, z nichž bude řada uvedena v kapitolách věnovaných správnímu právu **hmotnému a procesnímu**.

Nařízení vlády České republiky

Nařízení vlády České republiky má z hlediska forem normotvorby ve veřejné správě dvě podoby. Především **nařízení vydává vláda** České republiky, podle čl. 78 Ústavy

České republiky k provedení zákona a v jeho mezích (nařízení vlády podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády). Nařízení vlády jsou vydávána k **provedení zákonů a v jejich mezích**. K jejich vydávání **není potřeba** na rozdíl od vyhlášek ministerstev a jiných subjektů **výslovného přímého zmocnění v zákoně**. Oprávnění k jejich vydávání vyplývá z Ústavy České republiky. Jejich obsah musí být v souladu s právními předpisy vyšší právní síly, tj. ústavními zákony a zákony. **Účelem nařízení vlády je provedení zákona**, a proto jejím vydání musí existence zákona předcházet, protože práva a povinnosti mohou být stanovena pouze v zákoně. Nařízení vlády České republiky musí z obsahu zákona vycházet a vytvářet podmínky pro jejich realizaci v praxi.

V oblasti výkonu **přenesené působnosti** územního samosprávného celku (obce, kraje) tzn., že stát zákonem přenesl na obce a kraje povinnost zabezpečit plnění určitých úkolů.

Ve veřejné správě tyto úkoly svojí povahou jinak náležejí státu, působí mj. rada obce, té **je vyhrazeno právo vydávat právní předpis nařízení rady obce** podle § 61 odst. 2 zákona o obcích se obec při vydávání **nařízení obce** řídí zákony a jinými právními předpisy. Radě kraje je dle ustanovení §59 odst.1 písm. k) zákona č.129/2000 Sb., zákona o krajích ve znění pozdějších předpisů, vyhrazeno právo **vydávat právní předpis nařízení rady kraje**. Nařízení rady krajů a nařízení rady obcí se vydávají **na základě zákona k jeho provedení a v jeho mezích** jako výraz **přenesené působnosti** k plnění úkolů státní správy, tedy úkolů, které stát přenesl do působnosti obecního a krajského zřízení. K jejich vydání musí existovat výslovné zákonné zmocnění. Nařízení rady krajů a nařízení rady obcí musí být v souladu se zákony a právními předpisy vydanými k jejich provedení.

Vyhlášky ministerstev a jiných ústředních správních úřadu.

Jak vyplývá z čl. 79. Ústavy České republiky, ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem. Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny. Vyhlášky ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy se vydávají **na základě zákona k jeho provedení a v jeho mezích**. Na rozdíl od nařízení vlády České republiky, tyto právní předpisy mohou být vydávány pouze v případě, že je příslušný subjekt, tj. konkrétní ministerstvo nebo jiný ústřední orgán státní správy, k jejich vydání výslovně zákonem zmocněn. Je nasnadě, že tyto předpisy musí ze zákona vycházet a pohybovat se pouze v jeho mezích.

Obecně závazné vyhlášky krajů a obcí

Obecně závazné vyhlášky krajů a obcí jsou vydávány **na základě ústavního zmocnění** jako výraz jejich **samostatné působnosti**. Okruh záležitostí, které lze touto formou upravit, je stanoven zvláštním zákonem a jejich obsah musí být v souladu s Ústavou České republiky, ústavními zákony a se zákony. Obecně závazné vyhlášky obcí a krajů může obec a kraj vydávat z vlastní iniciativy bez výslovného zmocnění v zákoně. Z hlediska obsahu postačuje, je-li obsah obecně závazné vyhlášky v souladu se

zákony, nevyžaduje se soulad s předpisy nižší právní síly jako v případě vydávání nařízení kraje nebo nařízení obce. To vyplývá ze skutečnosti, že jde o tzv. **prvotní právní předpis**.

Právo Evropské unie

Právo Evropské unie vytváří samostatný právní řád odlišný od práva mezinárodního i národního. Jde o právo, které zavazuje členské státy Evropské unie a od vstupu České republiky do Evropské unie platí, že **komunitární právo je aplikováno přednostně před právem vnitrostátním**. **Právo Evropské unie**, kde subjekty jsou členské státy a jejich národní právní řád musí být v souladu s tímto právem. Pramenem práva jsou, jak konstitutivní prameny, tj. zakládající smlouvy, smlouvy o přistoupení nových členů, obecné zásady právního společenství, tak i sekundární předpisy a opatření obecné povahy nižší právní síly než konstitutivní prameny (**nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení, publikace** pramenu práva je k dispozici v Úředním věstníku EU:

- řada L Legislatio,
- v řadě C Communicatio jsou mj. zveřejněny informace a oznámení, dále rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie, zprávy Účetního dvora,
- v řadě S jsou např. veřejné soutěže.

Ústavní nález Ústavního soudu

Výčet pramenů správního práva by nebyl úplný, kdyby nebyla zmíněna také činnost Ústavního soudu. Jedná o výsledek rozhodnutí, která Ústavní soud České republiky vydává jako tzv. negativní zákonodárce, když ruší právní předpis nebo jeho část. Takový **ústavní nález**, proto aby byl účinný, musí být vyhlášen ve **Sbírce zákonů České republiky**.

Publikace právních předpisů

Jednou z podmínek platnosti právního předpisu je jeho publikace. **Ve Sbírce zákonů České republiky** se publikují ústavní zákon, zákony, zákonná opatření Senátu, nařízení vlády, vyhlášky ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy a České národní banky.

Ve **Sbírce mezinárodních smluv České republiky** se vyhláší mezinárodní smlouvy závazné pro Českou republiku.

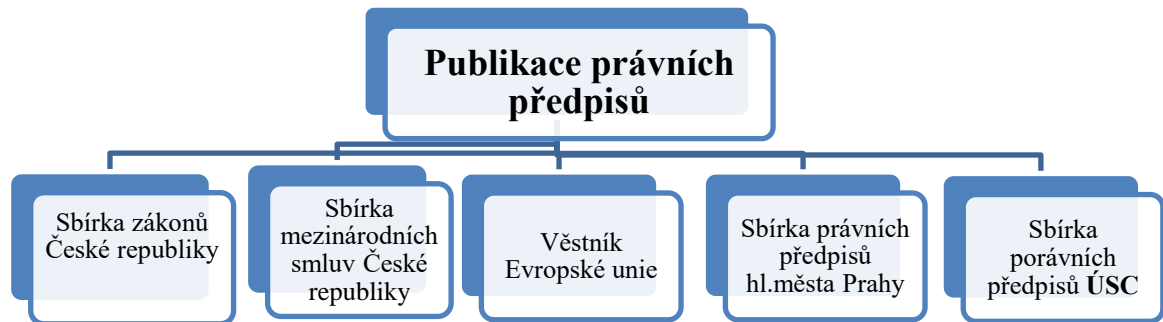
Právo Evropské unie má vlastní publikační prostředek nazvaný **Věstník Evropské unie**. Na úřední desce obecního úřadu se publikují obecně závazné vyhlášky obcí a ve **Věstníku právních předpisů** kraje jsou publikovány krajské předpisy.

Pro hl. město Prahu platí zvláštní právní úprava stanovující povinnost publikovat právní předpisy ve **Sbírce právních předpisů hl. m. Prahy**.

Pro obce a kraje platí publikace právních předpisů ve Sbírce právních předpisů územních samosprávních celků a některých správních úřadů

(dnem 1. ledna 2022, nabyl účinnosti zákon č. 35/2021 Sb., o Sbírce právních předpisů územních samosprávních celků a některých správních úřadů)

Zdroj: vlastní

1.2.3 KLASIFIKACE NOREM SPRÁVNÍHO PRÁVA

Souhrn norem správního práva je v souladu s teorií práva označován, jako **objektivní správní právo**. Jedná se o aktuální legislativní stav právních předpisů upravujících oblast veřejné správy. Konkrétní realizaci práv a povinnosti subjektů je **subjektivní správní právo**. V tomto případě jde o míru účasti již konkrétně určeného subjektu správního řízení a jemu určených norem objektivního správního práva. V rámci subjektivně pojatého správního práva odlišujeme subjektivní veřejné oprávnění představující možnost chování určitého subjektu a subjektivní veřejnou povinnost jako nutnost takového chování.

Základní zásadou provázející oblast vztahů správního práva je zásada **zákonnosti** tzn., ze strany správních orgánů dodržovat, respektovat právní předpisy hmotného i procesního správního práva. Tento princip především vyjadřuje vázanost veřejné správy obecně závaznými právními předpisy, tedy především zákony, ale také jejich prováděcími právními předpisy (vyhlášky, nařízení). Účelem dodržování zásady zákonitosti je zajistit, aby nedocházelo k nezákonným zásahům do právního postavení adresátů, vůči kterým je veřejná správa vykonávána. Jednotlivé normy správního práva lze rozlišit podle různých hledisek např.:

- podle právního charakteru jsou to **normy správního práva zavazující a zmocňující**

K zavazujícím normám správního patří ty normy správního práva, které přikazují provedení určitého právního úkonu, půjde například o občana ČR, který dovršil věku 15 let, který má povinnost požádat o vydání občanského průkazu.

U zmocňujících norem správního práva půjde například o vydání opatření obecné povahy stavebního úřadu, anebo případy, kdy správní orgán je oprávněn (zmocněn) zvolit za porušení zákona, některý ze zákonných prostředků z přestupkového práva. Do této skupiny zařadíme i oprávnění účastníka správního řízení, využít opravné prostředky, tj. podat nebo nepodat odvolání proti vydanému rozhodnutí ve správním řízení.

- podle obsahu jsou to **normy správního práva na hmotné právní a procesní právní normy**. Vzájemný vztah těchto norem je významný.

Normy správního práva hmotného stanoví obsah oprávnění a případně povinností konkrétního subjektu, jejichž cílem je úprava práv, právem chráněného veřejného zájmu a povinností, jakož i právní záruky v odpovídající činnosti správních orgánů i postup správních orgánů při rozhodování v rámci výkonu státní správy. Například těm fyzickým osobám, které se nacházejí v hmotné nouzi, může správní orgán poskytnout pomoc k zajištění základních životních, prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi (zákon o hmotné nouzi uvádí, že „každý má nárok na základní sociální poradenství vedoucí k řešení hmotné nouze nebo jejímu předcházení“). Mezi hmotně právní normy patří také tzv. kompetenční zákon, jehož obsahem je úprava působnosti a pravomoci ústředních správních úřadů. Hmotně právními normami jsou dále normy, jimiž se stanoví práva a povinnosti účastníkům správního řízení.

Normy procesního správního práva stanoví postup realizace hmotně právních oprávnění a povinností, jejichž cílem je vydat akt aplikace práva (rozhodnutí ve věci), například výzva oprávněné úřední osoby účastníkovi správního řízení o předložení listiny. Procesní právní normou je správní řád.

- podle **subjektu** správního práva.

Zde patří normy správního práva, které stanoví právní postavení orgánu veřejné správy, právní postavení funkci úředníků a zaměstnanců státní správy, postavení volených zástupců zastupitelstev obcí, krajů, jakož i postavení účastníků správního řízení.

- podle **časové a územní působnosti**.

Podle časové působnosti se rozlišují normy správního práva časově neomezené a časově omezené. Časově neomezené normy práva pozbydou účinnosti zrušením nebo změnou normativních aktů. Časově omezené normy správního práva pozbydou účinnost uplynutím doby. Účinnost právních norem může být výjimečně též správního pozastavena (sistována), takovou skutečnost můžeme v současné době registrovat u služebního

Z hlediska **územní působnosti** normy správního práva tyto působí na právní vztahy vztahující se k teritoriu (území). Podle územní (prostorové) působnosti rozlišujeme normy správního práva s **celostátní** a **místní**. Celostátní pak působí na území České republiky a místní pak na území kraje nebo též i obce. Většina právních norem správního práva působí na území ČR, nicméně některé v místě, například na poddolovaném území (charakteristické pro okres Karviná).

➤ podle **právní síly** dělíme právní normy na prvotní a odvozené: Prvotními (originární) právními předpisy jsou zákony, zákonná opatření senátu (nutné dodatečné schválení Poslaneckou sněmovnou na jejím prvním zasedání), obecně závazné vyhlášky obcí a krajů.

Sekundární (derivativní) právní předpisy jsou nařízení vlády České republiky, vyhlášky ministerstev a jiných správních úřadů, nařízení rady obce, nařízení rady kraje

KORESPONDENČNÍ ÚKOL

Zpracujte informaci k pramenům práva v rozsahu normostran na zvolené téma. Při jejím zpracování se orientujte na Vaši obec (město), abyste mohli zjistit, které právní předpisy vydalo zastupitelstvo obce (města), nebo rada obce (města). Při zpracování vycházejte alespoň ze 2 publikací, ty v textu citujte. **Odevzdejte zpracované do IS SU dle termínu stanoveného vyučujícím na počátku semestru.**

SHRNUTÍ KAPITOLY

Kapitola se zaměřila na obecnou charakteristiku správního práva, které je samostatným odvětvím práva veřejného. Správní práva je součástí veřejného práva to, obsahuje významná odvětví práva. Stát v tomto ohledu vymezuje předmět právní úpravy, obsah právní formy zprostředkování a určuje právní vztahy. Stát, jeho orgány jsou oprávněným subjektem, jsou oprávněné využívat mocenských nástrojů v případech, že povinný nesplní to, co je mu uloženo.

Ukázka některých z právních předpisů

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., [Ústava České republiky](#)
- Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávních celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

- Zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním (petiční zákon)
- Zákon č. 250/2016 Sb., odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
- Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích
- Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád)
- Zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- Zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
- Zákon č. 131/2002 Sb., o řešení kompetenčních sporů
- Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů
- Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností
- Zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

2 SUBJEKTY VEŘEJNÉ SPRÁVY

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

V rámci regulace společenských vztahů a společenským změnám působí v oblasti veřejné správy také jiné, státem zmocněné subjekty a povolané ke správě veřejných záležitostí. V tomto ohledu pojednání o subjektech, bez kterých by nebyla správa věcí veřejných, služba veřejnosti nebyla a ani nemohla být realizována. Subjekty, kterými jsou orgány státní správy, sehrávají ve veřejné správě důležitou a neodmyslitelnou roli, jsou oprávněné rozhodovat o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech. Posláním orgánu státní správy je realizovat státní správu prostředky mocenského charakteru se zřetelem na veřejný zájem.

CÍLE KAPITOLY

Cílem kapitoly je objasnit postavení subjektů správního práva, věnovat pozornost jejich právům a povinnostem a neposlední řadě i právní odpovědnosti.

ČAS POTŘEBNÝ KE STUDIU

K prostudování této kapitoly Vám postačí hodina soustředěného času.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Subjekt, účastník správního řízení, správní orgán, úředník, vzdělávání, fyzická osoba, právnická osoba

2.1. Charakteristika subjektů

Subjektem správního práva je ten, komu takové postavení správní právo přiznává, jde o **nositele oprávnění a povinností stanovených normami správního práva, spojených s výkonem veřejné správy**. Z toho, co již bylo řečeno, je patrné, že hlavním a původním subjektem veřejné správy je **stát**. Stát je ve sféře veřejné správy reprezentován **jednotlivými orgány státní správy**, kteří správu věcí veřejných vykonávají. Subjektem správního práva jsou **veřejnoprávní korporace a jejich orgány**. Zákon jim takové postavení při výkonu státní správy přiznává.

Vzhledem ke společenským změnám působí v oblasti veřejné správy také jiné státem zmocněné subjekty povolané ke správě veřejných záležitostí. V současnosti od státu odvozují svou způsobilost jednat a rozhodovat tzv. **veřejnoprávní korporace**. Ty lze charakterizovat jako občany organizovaný subjekt veřejné správy, kterému byla zákonem svěřena moc, samostatně plnit veřejné úkoly ve veřejném zájmu (obec, kraj).

Veřejnoprávní korporace mají **samosprávný charakter**, veřejné úkoly plní samostatně a nezávisle na státu, kterému podléhají z hlediska dozoru pouze v zákonem stanovených podmínkách. Jedná se o právnické osoby, které jednají vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a patří mezi ně zejména **obce, kraje a profesní komory**.

Za podmínek stanovených zákony mohou být subjekty veřejné správy také **další subjekty**, například **státní fondy, nadace, veřejné ústavy**, případně také subjekty soukromého práva jako jsou **fyzické a právnické osoby**.

Od subjektů veřejné správy je potřeba odlišit tzv. **vykonavatele veřejné správy**, které označujeme jako **správní orgány**. Správní orgán tak může vystupovat jako správní orgán státní správy (správní úřad – např. ředitel odboru, úředník) nebo správní orgán jiných veřejnoprávních korporací (např. vedoucí úřadu, vedoucí úředník, oprávněná úřední osoba). Správní orgány, se zřizují pouze zákonem, který stanoví, jak je uvedeno výše, jejich **příslušnost, působnost a pravomoc** správního orgánu. Tak, je dána například působnost a rozsah pravomocí ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, pak **v případě správních orgánů územní samosprávy (zastupitelstvo obce a kraje, rada obce a kraje)** stanovených zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

Pravomocí správního orgánu se rozumí **souhrn právních prostředků**, nástrojů, které správní orgán použije za účelem realizace svěřených úkolů. Nejčastěji jde o tyto pravomoci:

- vydávat normativních správních aktů (nařízení, vyhlášky)
- vydávat individuálních správních aktů (rozhodnutí ve správním řízení),
- správního dozoru (Česká obchodní inspekce, dozor ve stavebním řízení),
- provádět exekuce (např. za daňové nedoplatky, neuhrazením pokut, neodstraněním nepovolené stavby),
- uzavírat veřejnoprávní smlouvy (uzavření veřejnoprávní smlouvy mezi dvěma obcemi o výkonu přenesené působnosti).

Výkon pravomocí je správní orgán oprávněn vykonávat pouze v rámci jemu svěřené působnosti zákonem. Subjekty, vůči kterým je veřejná správa vykonávána, jsou označováni jako **adresáty** veřejné správy. Jedná se o **fyzické osoby, podnikající fyzické osoby a právnické osoby**, včetně zahraničních, ti mají odlišné postavení od subjektů veřejné správy a vůči kterým jsou v podřízeném postavení.

Orgány státní správy, jejichž posláním je realizovat státní správu prostředky mocenského charakteru **jsou ministerstva a jiné ústřední správní úřady**.

Schéma subjektů veřejné správy:

Zdroj: vlastní

2.2. Úředník ve státní službě

Úředník ve veřejné správě má významné postavení při výkonu státní správy, lze konstatovat, že neodmyslitelnou. V tomto ohledu je nezbytné přiblížit jeho postavení.

Tak jako na jiných místech studijních opor, také v tomto případě, právní úpravu organizace veřejné správy nalzáme v Ústavě České republiky. V čl. 79 odst. 2 je stanoveno, že právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje zákon. Tímto zákonem je **zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů** (dále jen služební zákon).

Služební zákon upravuje **právní poměry zaměstnanců státu, kteří vykonávají ve státních úřadech státní správu** jako službu státu, službu veřejnosti ve veřejném zájmu. Správním úřadem, jak je uvedeno výše jsou ministerstva, ústřední správní úřady a ostatní správní úřady, jestliže jsou zřízeny zvláštními zákony a vykonávají na základě těchto zákonů státní správu. Jak je uvedeno v ustanovení § 4 služebního zákona je správní úřad, dále státní orgán nebo právnická osoba, o kterých tak stanoví jiný zákon. **Služebním působištěm** státního zaměstnance je obec (město), ve které státní zaměstnanec pravidelně vykonává službu. **Nadřízeným služebním úřadem** je služební úřad, který je stanoven jiným zákonem (např. nadřízeným orgánem okresní správa sociálního zabezpečení je Česká správa sociálního zabezpečení, nadřízeným správním úřadem katastrálního úřadu je Inspektorát katastrálního úřadu).

Služební zákon upravuje pouze tzv. **státní službu**, v oblasti státní správy, nikoli tedy službu např. v ozbrojených silách. Služební zákon se nevztahuje na zaměstnance, jejichž zaměstnavatelem není stát, územní samosprávný celek, tj. obec, kraj (o úřednících územních samosprávných celků viz dále).

Služební zákon se též nevztahuje na některé vedoucí funkce (např. vedoucího Úřadu vlády České republiky, člena vlády, jeho poradce, předsedu a místopředsedu Úřadu pro ochranu osobních údajů) a také na zaměstnance, kteří vykonávají pomocné, servisní nebo manuální práce ve správních úřadech, jakož ani na zaměstnance, kteří pouze řídí, organizují a kontrolují výkon pomocných, servisních nebo manuálních prací, půjde např. o oblast činností:

- přípravu a provádění správních úkonů včetně kontroly,
- státní kontrolu, dozor nebo dohled,
- přípravu návrhů právních předpisů a zajišťování právní činnosti správních úřadů,
- státní statistickou službu,
- přípravu nebo realizaci politiky výzkumu a vývoje.

Státním zaměstnancem je fyzická osoba, která splnila podmínky výběrového řízení, byla přijata do služebního poměru a zařazena na služební místo nebo jmenována na služební místo představeného k výkonu některé z činností. **Zaměstnanecký vztah státního zaměstnance je založen k České republice**, nikoli k ministerstvu či jinému

orgánu státní správy. Dominantním znakem je skutečnost, že státní zaměstnanec je činný pro stát a je povinen zachovat státu, jako svému zaměstnavateli, **věrnost**, která se projevuje mj. právní úpravou **zákonného omezení některých občanských práv** státních zaměstnanců. Jedná se např. o **zákaz jiné výdělečné činnosti, než je výkon státní služby, omezení práva na stávkou, omezení podnikatelské činnosti**.

Představeným, je v souladu s ustanovením § 9 služebního zákona, **státní zaměstnanec**, který je oprávněn vést podřízené státní zaměstnance, ukládat jim služební úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat výkon jejich služby a dávat jim k tomu příkazy. Za představeného se považuje i **fyzická osoba, která je oprávněna na základě zákona dávat státnímu zaměstnanci příkazy k výkonu služby**; představeným může být i příslušník bezpečnostního sboru nebo voják z povolání.

Státní tajemník se zřizuje na ministerstvech, Úřadu vlády, má postavení náměstka pro řízení sekce. Státní tajemník **řídí činnosti** související se zajišťováním organizačních věcí služby, správy služebních vztahů a odměňování státních zaměstnanců a vedoucího služebního úřadu podřízeného ministerstvu. **Plní úkoly** související s pracovní právními vztahy zaměstnanců ve správním úřadu.

Organizační struktura služebního úřadu

Služební orgán zpracuje podle systemizace **návrh organizační struktury** služebního úřadu nebo její změny a prostřednictvím příslušného ústředního správního úřadu jej **předloží Ministerstvu vnitra k vyjádření**. Pokud se Ministerstvo vnitra nevyjádří k návrhu do 30 dnů od jeho předložení, považuje se návrh za schválený.

Služební poměr mezi fyzickou osobou (státním zaměstnancem) a státem **není zakládán pracovní smlouvou**, ale jde o **jednostranné jmenování státem**, s předchozím souhlasem fyzické osoby, která hodlá být státním zaměstnancem. **Do služebního poměru na dobu určitou se vždy přijme osoba, která dosud úspěšně nevykonala úřednickou zkoušku**. Na dobu určitou lze přijmout osobu rovněž v případech tehdy, je-li třeba nahradit dočasně nepřítomného zaměstnance.

Státní služba je vykonávána ve služebním poměru na dobu neurčitou nebo na dobu určitou. Podle ustanovení § 22 služebního zákona **do služebního poměru lze přijmout pouze osobu**, u které lze předpokládat, že bude **ve službě dodržovat demokratické zásady ústavního pořádku** České republiky a řádně vykonávat státní službu. Na obsazení volného služebního místa se koná výběrové řízení, které vyhláší služební orgán na úřední desce, včetně zveřejnění v informačním systému o státní službě.

Žadatel o přijetí do služebního poměru, musí fyzická osoba splňovat zákonné **předpoklady**. Těmi jsou:

- státní občanství České republiky,
- dosažení 18 let věku,

- způsobilost k právním úkonům,
- bezúhonnost,
- **dosažení služebním zákonem předepsaného vzdělávání pro daný obor státní služby,**
- **odborné zaměření vzdělání.**

Dalšími podmínkami může být splnění požadavku na **znalost cizího jazyka nebo potřebná zdravotní způsobilost**. Pro tyto předpoklady není stanovena žádná výjimka.

Pozn.: Žadatel, který není státním občanem České republiky, musí zkouškou u osoby, která jako plnoprávný člen Asociace jazykových zkušebních institucí v Evropě uskutečňuje touto asociací certifikovanou zkoušku z českého jazyka jako cizího jazyka, prokázat znalost českého jazyka; to neplatí, doloží-li, že absolvoval alespoň po dobu 3 školních roků základní, střední nebo vysokou školu, na kterých byl vyučovacím jazykem český jazyk. Žadatel, který není státním občanem České republiky, má nárok na náhradu nákladů, které uhradil za jednu účast na zkoušce z českého jazyka, služebním úřadem, na který se hlásí. Obsah a rozsah zkoušky stanoví Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vyhláškou.

Výběrová komise má 3 členy. Na ministerstvech nebo Úřadu vlády její členy jmenuje a odvolává státní tajemník, z toho 2 členy na návrh příslušného ředitele odboru. V jiném služebním úřadu jmenuje a odvolává členy výběrové komise vedoucí služebního úřadu.

Výběrová komise navrhne z žadatelů, kteří ve výběrovém řízení uspěli, 3 nejvhodnější žadatele a sestaví pořadí dalších žadatelů, kteří ve výběrovém řízení uspěli, a seznam žadatelů, kteří ve výběrovém řízení neuspěli. Služební orgán vybere v dohodě s bezprostředně nadřízeným představeným jednoho žadatele z 3 nejvhodnějších žadatelů; dohoda je písemná. Služební zákon řeší i problematiku, pokud v řízení neuspěli žadatelé či při výběrovém řízení odstoupili (ustanovení § 28 služebního zákona).

V případě, že nadřízeným je žadatel vybrán, **je vyhotoveno rozhodnutí o přijetí do služebního poměru** kromě obecných náležitostí podle správního řádu obsahuje náležitosti uvedené v § 30 služebního zákona. **Služební poměr vzniká dnem, který je uveden v rozhodnutí o přijetí do služebního poměru,** státní zaměstnanec skládá **služební slib** v den nástupu do služby, před služebním orgánem.

Státní zaměstnanec je povinen vykonat úřednickou zkoušku, a to na jeho žádost (je tvořena částí obecnou a částí zvláštní), **nejpozději před uplynutím doby trvání služebního poměru na dobu určitou,** nebo do 12 měsíců ode dne, kdy státní zaměstnanec začal vykonávat službu v jiném nebo dalším oboru služby.

Pokud ji úspěšně vykonal, má nárok na úhradu nákladů na vykonání úřednické zkoušky pro obor služby, k jehož výkonu byl zařazen nebo jmenován, ve výši paušální částky stanovené služebním předpisem náměstka pro státní službu.

Skončení služebního poměru rozhodnutí, služebního orgánů. Služební orgán rozhodne o skončení služebního poměru mj. jestliže 2 po sobě jdoucí služební hodnocení

státního zaměstnance obsahují závěr o tom, že ve službě dosahoval nevyhovující výsledky. **Služební poměr může skončit** na základě písemné žádosti státního zaměstnance. Služební poměr skončí uplynutím doby uvedené v rozhodnutí.

Služebnímu poměru státního zaměstnance převládají **zvýšené povinnosti** a zvyšuje se tlak na kvalitu jeho odborné připravenosti. Státní zaměstnanec je mj.:

- **povinen dodržovat služební kázeň,**
- zachovávat při výkonu služby věrnost České republiky,
- **dodržovat právní předpisy** vztahující se k jejímu výkonu, služební předpisy a příkazy k výkonu služby,
- **zachovávat mlčenlivost** o skutečnostech, o nichž se dověděl při výkonu služby,
- v souvislosti s výkonem služby **nepřijímat dary nebo jiné výhody** v hodnotě přesahující částku 300 Kč, s výjimkou darů nebo výhod poskytovaných služebním orgánem.

Kárné provinění.

Zaviněné **porušení služební kázně je kárným proviněním**. Drobné nedostatky ve službě může představený nebo služební orgán vyřídit tak, že je státnímu zaměstnanci ústně nebo písemně vytkne. **Písemná výtkna** se založí do osobního spisu státního zaměstnance na dobu 1 roku.

Za kárné provinění lze uložit státnímu zaměstnanci kárné opatření, kterým je:

- písemná důtka snížení platu až o 15 % na dobu až 3 kalendářních měsíců,
- odvolání ze služebního místa představeného,
- propuštění ze služebního poměru.

Státní zaměstnanec bude také podléhat možnosti svého **přeložení** k výkonu státní služby **do jiného služebního úřadu**.

Rozhodnutí o uložení kárného opatření, které je v právní moci, se založí do osobního spisu státního zaměstnance u správního úřadu.

2.3. Úředník územních samosprávných celků

Výkon veřejné správy je prováděn jednak státem, ale také jednotkami územní samosprávy tj. veřejnoprávními korporacemi. Vedle právní úpravy služebního poměru, o kterém bylo pojednáno výše, existuje také zvláštní právní úprava věnovaná úředníkům v obcích a krajích. Jde o **zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů** ve znění pozdější předpisů. Tento právní předpis obsahuje, ve vztahu k zákoníku práce, zvláštní pravidla především pro vznik, trvání a zánik pracovního poměru úředníků obcí a krajů.

Cílem úpravy je také ochrana právního postavení úředníků při výkonu veřejné správy ve vztahu k voleným orgánům územních samosprávných celků. Ze zvláštního postavení tohoto zákona vyplývá obecná **podpůrná platnost zákoníku práce** všude tam, kde zákon o úředních územních samosprávných celků nestanoví vlastní, zvláštní pravidla.

Za úředníky územního samosprávného celku jsou považováni ti **zaměstnanci obcí a krajů, kteří se podílejí na výkonu správních činností**. Za správní činnost je považována činnost zaměstnance, kterou se podílí na plnění úkolů územního samosprávného celku v samostatné nebo přenesené působnosti v oblasti veřejné správy.

Správní činností je například **rozhodování** ve správním řízení, **kontrola, dozor** nebo dohled, příprava návrhů právních předpisů územních samosprávných celků a zajišťování jejich právních úkonů, plnění úkolů statutárního orgánu zaměstnavatele apod. Úředník při výkonu správy věcí veřejných je oprávněn rozhodovat například o povolení stavby, vydání občanského průkazu, o uložení pokuty za nesplnění uložené povinnosti účastníkem řízení.

Z hlediska činnosti v přenesené působnosti obcí a krajů, jde o **úředníky zařazené do obecního (městského) či krajského úřadu**. Jak uvádí např. zákon o obcích, o krajích, postavení úředníka **nemají členové volených orgánů** územních samosprávných celků, například člen zastupitelstva obce či kraje (o těch viz dále). **Úředníky nejsou** též zaměstnanci zařazení v jeho organizačních složkách, např.:

- obecní policie,
- dále **zaměstnanci zařazení** ve zvláštních orgánech územního samosprávného celku, jakými je povodňová komise, přestupková komise
- zaměstnanci, kteří vykonávají obslužné, servisní nebo manuální práce nebo kteří výkon takových prací řídí (tzv. obslužné činnosti jako například sekretariát, pokladna, řízení a údržba motorových vozidel, úklid).

Úřední osobou se může stát fyzická osoba, která má **státní občanství České republiky nebo fyzická osoba, která je cizím státním občanem**, ale v České republice má trvalý pobyt, za předpokladu, že **dosáhla věku 18 let, má způsobilost k právním úkonům, je bezúhonná, ovládá** jednacím jazyk, kterým je **český jazyk** a splňuje **předpoklady pro výkon správních činností stanovené zvláštním právním předpisem**. Předpokladem k výkonu funkce je vykonání **zkoušky odborné způsobilosti**, např. matrikáře je **osvědčení o způsobilosti k výkonu státní správy** na úseku matrik a jména a příjmení nebo úředníka stavebního úřadu pak osvědčení o způsobilosti k výkonu státní správy na úseku územního plánování a stavebního řízení.

Mezi předpoklady, které musí úředník splňovat pro výkon vybraných správních činností, jak je uvedeno výše, patří zvláštní odborná způsobilost, jak je výše uvedeno, např., úředník, který vykonává funkci matrikáře, je **povinen prokázat zvláštní odbor-**

nou způsobilost do 18 měsíců ode dne, kdy začal vykonávat funkci matrikáře. Pokud úředník zvláštní odbornou způsobilost ve stanovené době neprokáže, územní samosprávný celek jej převede na jinou činnost, pro kterou úředník předpoklady splňuje.

Vedoucímu úřadu, tj. tajemníkovi obecního úřadu a řediteli krajského úřadu **je stanovena podmínka** minimální praxe v době trvání nejméně 3 let.

Územní samosprávný celek má povinnost vyvěsit veřejnou výzvu **na úřední desce úřadu** po dobu nejméně 15 pracovních dnů přede dnem určeným **pro podání přihlášek zájemců** a současně ji zveřejnit i způsobem umožňujícím dálkový přístup. To je podmínkou pro vznik pracovního poměru úředníka zařazeného do obecního úřadu. Výzva **předchází uzavření pracovní smlouvy** s vedoucími úředníky, jejichž pracovní poměr není založen jmenováním, a kteří jsou zařazeni v obecním úřadě obce.

Pro vznik pracovního poměru zaměstnanců na krajském úřadě, obecním úřadě obce s rozšířenou působností nebo pověřeném obecním úřadě je nutnou podmínkou vyhlášení a realizace **výběrové řízení**. Vyhlášení výběrového řízení je také podmínkou **pro jmenování do funkce vedoucího úřadu a vedoucího úředníka**.

Výběrové řízení vyhláší vedoucí úřadu oznámením **na úřední desce úřadu územního samosprávného celku** a současně i **způsobem umožňujícím dálkový přístup**. Lhůty pro oznámení jsou stejné jako lhůty pro vyvěšení veřejné výzvy.

Vedoucí úředníky jmenuje do funkce v případě vedoucích odborů **rada územního samosprávného celku**, v případě **vedoucích oddělení vedoucí úřadu** územního samosprávného celku. Jmenování vedoucích odborů obecního úřadu je **podmíněno návrhem tajemníka**.

K **základním povinnostem** úředníka územního samosprávného celku, patří:

- **dodržování ústavního pořádku**,
- hájení veřejného zájmu při výkonu správní činnosti,
- nestranné rozhodování,
- **zachovávání mlčenlivosti**
- **poskytování účastníkovi řízení pomoc, poučení a informace** ve správním řízení.
- **plnění pokynů vedoucích úředníků**,
- **kvalifikační růst, tzn.** absolvování vstupního a průběžného vzdělávání a vykonání zkoušky odborné způsobilosti.
- zdržet se jednání, které by závažným způsobem narušilo důvěryhodnost územního samosprávného celku.

Jednou z výše uvedených povinností úředníků, je prohlubování jeho kvalifikace pro výkon správních činností. Jednotlivé formy prohlubování kvalifikace úředníků definuje samotný zákon, jsou jimi povinné:

- **vstupní vzdělávání**,
- **průběžné vzdělávání**
- **zvláštní odborná způsobilost**.

Pro vedoucí úředníky a vedoucí úřadu je vedle toho povinné ještě **vzdělávání vedoucích úředníků**.

Absolvování vstupního vzdělávání, průběžného vzdělávání i vzdělávání vedoucích úředníků se prokazují pouze **osvědčením** vydávaným vzdělávací institucí, která pořádá příslušný kurs, s těmito formami vzdělávání však nejsou spojeny žádné zkoušky. Úspěšné absolvování **zkoušky** jsou vyhrazeny pouze pro tzv. zvláštní odbornou způsobilost.

Vstupní vzdělávání je povinen úředník absolvovat do 3 měsíců ode dne vzniku pracovního poměru. Zahrnuje v sobě **znalosti základů veřejné správy, zvláště obecných zásad organizace a činnosti veřejné správy a územního samosprávného celku**. Mezi uvedené znalosti patří též základy veřejného práva, veřejných financí, evropského správního práva, práv a povinností a pravidel etiky úředníka, základní dovednosti a návyky potřebné pro výkon správních činností, znalosti základů užívání informačních technologií, základní komunikační, organizační a další dovednosti vztahující se k jeho pracovnímu zařazení.

Průběžné vzdělávání zahrnuje prohlubující, aktualizací a specializační vzdělávání úředníků **zaměřené na výkon správních činností v územním samosprávném celku**, včetně získávání a prohlubování jazykových znalostí. Průběžné vzdělávání se uskutečňuje formou kurzů a o účasti úředníka na nich rozhoduje vedoucí úřadu na základě potřeb územního samosprávného celku a s přihlédnutím k plánu vzdělávání úředníka. Úředník je povinen se kurzu osobně zúčastnit.

Zvláštní odbornou způsobilost jsou povinni prokazovat ti **úředníci**, kteří budou vykonávat správní činnosti stanovené vyhláškou Ministerstva vnitra. Jedině prostřednictvím těchto úředníků **bude moci územní samosprávný celek tyto činnosti** na úseku veřejné správy **zajišťovat**. Kromě toho mohou územní samosprávné celky zajišťovat správní činnosti i prostřednictvím úředníků, kteří sice **neprokázali zvláštní odbornou způsobilost**, získali však **vzdělání v rovnocenných bakalářských nebo magisterských studijních programech**.

Zkouška zvláštní odborné způsobilosti má obecnou a zvláštní část. **Obecná část** zahrnuje **znalost základů veřejné správy**, obecných principů organizace a činnosti veřejné správy, znalost zákona o obcích, zákona o krajích, zákona o hlavním městě Praze a zákona o správním řízení a schopnost aplikace těchto znalostí. **Zvláštní část** zahrnuje **znalosti nezbytné k výkonu správních činností** stanovených prováděcím právním předpisem, zvláště znalost působnosti orgánů územní samosprávy a územních správních úřadů vztahující se k těmto činnostem, a schopnost jejich aplikace.

Úředník je povinen prokázat zvláštní odbornou způsobilost podle zákona o úřednících složením příslušné zkoušky a předložit územnímu samosprávnému celku **osvědčení o jejím složení do 18 měsíců** ode dne vzniku pracovního poměru k územnímu samosprávnému celku nebo ode dne, kdy začal správní činnost, pro jejíž výkon je zvláštní

odborná způsobilost předpokladem, vykonávat, pokud již byl v pracovním poměru k územnímu samosprávnému celku.

Zdroj: vlastní

Vzdělávání vedoucích úředníků zahrnuje obecnou část a zvláštní část. **Obecná část** zahrnuje znalosti a dovednosti v **oblasti řízení úředníků**. **Zvláštní část** zahrnuje přehled o **činnostech vykonávaných podřízenými úředníky**. Vedoucí úředník je povinen ukončit toto vzdělávání vedoucích úředníků do 2 let ode dne, kdy začal vykonávat funkci vedoucího úředníka.

Úředník, který se účastnil vzdělávání vedoucích úředníků a jehož náklady hradil územní samosprávný celek, je povinen **setrvat po ukončení tohoto vzdělávání** v pracovním poměru k územnímu samosprávnému celku **po dobu 3 let**. Pokud takový úředník **rozhodne** s územním samosprávným celkem **pracovní poměr** dříve než po uplynutí 3 let od ukončení vzdělávání vedoucích úředníků, je povinen **uhradit územnímu samosprávnému celku náklady** s tímto vzděláváním spojené.

Poskytovat vzdělávání úředníků mohou jen právnické nebo fyzické osoby, které jsou oprávněny ke vzdělávací činnosti (např. vysoké školy nebo podnikatelské subjekty s příslušnou živnostenským oprávněním) a jimž byla zároveň udělena **akreditace Ministerstvem vnitra**. Vzdělávání zajišťuje také Institut pro místní správu zřízený přímo Ministerstvem vnitra nebo samotné veřejnoprávní korporace, územní samosprávné celky za podmínky, že jim byla udělena akreditace.

Osoba vykonávající veřejnou správu nese odpovědnost za své jednání v této oblasti. Odpovědnost může mít různý charakter od odpovědnosti hmotné, přes odpovědnost disciplinární až po možnost trestního stíhání. Odpovědnost kvalifikovaných osob v oblasti veřejné správy je podstatně širší než v soukromoprávní oblasti.

Zatímco odpovědnost v soukromém právu, zejména tedy občanském zákoníku (zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů), je odpovědností založenou na porušení právních povinností, ve sféře veřejné správy může být škoda způso-

bená také jednání v souladu s právem (např. občan na výzvu policisty poskytne součinnost a při tom mu vznikne škoda). Také v tomto případě totiž musí být škoda uhrazena (nemusí být pouze v případě, že by byla způsobena občanem úmyslně).

Z hlediska míry závažnosti stojí i trestněprávní odpovědnost úředníků. Základním pramenem úpravy této oblasti je zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje mj. trestní postih veřejných činitelů. **Veřejným činitelem je volený funkcionář nebo jiný odpovědný pracovník orgánu státní správy a samosprávy, soudu nebo jiného státního orgánu atd., pokud se podílí na plnění úkolů společnosti a státu a používá přitom pravomoci, která mu byla v rámci odpovědnosti za plnění těchto úkolů svěřena.**

Při výkonu oprávnění a pravomocí podle zvláštních právních předpisů **je veřejným činitelem také fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, vodní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží.** K trestní odpovědnosti, případně ochraně veřejného činitele se vyžaduje, aby trestný čin byl spáchán v souvislosti s jeho pravomocí a odpovědností.

2.4. Fyzické a právnické osoby jako subjekty správního práva

Nejcennější hodnotou člověka je svoboda a jeho přirozené právo dbát o vlastní rozvoj a štěstí, jakož i o rozvoj a štěstí své rodiny, způsobem, který nepoškozuje jiné. V demokratické společnosti, je všem subjektům zajištěna rovnováha subjektivních práv a povinností. Takto stanovený obsah právních vztahů harmonizuje chod společenských procesů, harmonizuje život společnosti a zajišťuje individuu nezbytnou míru právní bezpečnosti.

Stěžejní zásada právní odpovědnosti stanoví, že **právní odpovědnost může být státní mocí uplatňována jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který stanoví zákon.** Odtud plyne to, že hranice mezi odpovědností právní a jinými druhy odpovědnosti (politické, mravní, aj.) **je právně vymezena primárními normativními akty** jednoznačně. Rozsah a meze právní odpovědnosti nelze měnit jinak než zákonem, a to v souladu s ústavním pořádkem, včetně souladu s Listinou práv a svobod. Problematika odpovědnosti patří k nejsložitějším v právní vědě.

Práva a povinnosti subjektů ve správním právu

Subjekty správního práva jsou:

- **osoby fyzické** (občan České republiky),
- **osoby právnické**, jimiž mohou být i orgány státu, pokud nevystupují ve veřejnoprávním mocenském postavení, ale jako subjekty práva soukromého, např. obchodní společnosti-akciová společnost, společnost s ručením omezeným, veřejná obchodní společnost, komanditní společnost,
- **stát**, jehož způsobilost k právním úkonům je dvojí:

Subjekt právotvorný, ale i subjekt, jemuž je právo adresováno a je povinen jim se řídit.

Osobou fyzickou je člověk. Je subjektem práva od svého narození do své smrti. Tuto právní vlastnost mu jako základní občanské právo zabezpečuje Listina základních práv a svobod, v němž se praví, že „každý je způsobilý mít práva“.

Podle právního řádu České republiky, nikdo nemůže být své **právní subjektivity** zbaven, a to ani zákonem, a ani v ní omezen, víc než dovoluje zákon. Člověk je subjektem práva, stává jím tím, že se narodí, za předpokladu, že se narodí živý. Občanem České republiky je ten, kdo se v České republice narodil, ten, kdo má zde trvalý pobyt a ten kdo získá statut azylanta (cizinec, kterému byl na určitou dobu udělen azyl).

Podle ustanovení § 15 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů „právní osobnost je způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti. **Svéprávnost je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat).**

Právní osobnosti ani svéprávnosti **se nikdo nemůže vzdát ani zčásti**; učiní-li tak, nepřihlíží se k tomu. Práva může mít a vykonávat jen osoba. Povinnost lze uložit jen osobě a jen vůči ní lze plnění povinnosti vymáhat. Zřídí-li někdo právo nebo uloží-li povinnost tomu, co osobou není, přičte se právo nebo povinnost osobě, které podle povahy právního případu náleží. Každý člověk má vrozená, již samotným rozumem a citem poznatelná přirozená práva, a tudíž se považuje za osobu. Právní předpis stanoví jen meze uplatňování přirozených práv člověka a způsob jejich ochrany. Přirozená práva spojená s osobností člověka nelze zcizit a nelze se jich vzdát; stane-li se tak, nepřihlíží se k tomu. Nepřihlíží se ani k omezení těchto práv v míře odporující zákonu, dobrým mravům nebo veřejnému pořádku.“

Právnícká osoba je subjekt od člověka odlišný, má právo **jednat svým jménem, na vlastní účet, může pro sebe nabývat práva a povinnosti a sám nést odpovědnost za své jednání.** Jde o „uměle vytvořené subjekty“, jejichž podstatu tvoří buď lidé, nebo věci. Právnícké osoby se mohou sdružovat a vytvářet další právnícké osoby.

Právnícké osoby mají od svého založení způsobilost k právům a povinnostem a vznikem i způsobilost k právním úkonům, tedy **způsobilost vlastním jménem nabývat práva, plnit povinnosti a nést odpovědnost** za své činy. V tomto ohledu důležitý je vznik právnícké osoby. Právnícká osoba vznikne (zanikne)ze zákona, z rozhodnutí správního orgánu, zápisem do veřejného rejstříku (podrobněji, viz níže).

Ke zřízení právnícké osoby-obchodní společnosti) je potřebná písemná smlouva, nebo zakládací listina. Tím je právnícká osoba založena, ovšem k jejímu vzniku je třeba zápisu do obchodního nebo jiného rejstříku. Teprve tímto zápisem je dovršen proces vzniku právnícké osoby. Podle zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právníckých a fyzických osob (účinnost zákona od 1.1.2014) se do veřejného rejstříku, který vede příslušný tzv. „rejstříkový soud“, se zapisují zejména obchodní společnosti,

do jiných rejstříků se zapisují nadace, zájmová sdružení, politické strany a hnutí, církve a náboženská sdružení, občanská sdružení apod. Právnícká osoba zaniká dnem, kdy bude proveden její výmaz z obchodního či jiného rejstříku.

Právnícké osoby rozlišují korporace, a to na soukromoprávní a veřejnoprávní korporace. **Soukromoprávní právnícké osoby** jsou **korporace**, tj. sdružením osob fyzických nebo popř. i právníckých osob, které ji tvoří. Korporacemi jsou např. obchodní společnosti a družstva.

Za **veřejnoprávní právnícké osoby** se považují korporace, které vyvíjejí svou působnost v oblasti veřejného práva. Příkladem poslouží územní samosprávné celky, které vznikají ze zákona a jako veřejnoprávní korporace výslovně označuje čl. 101 odst. 3 Ústavy České republiky. Veřejnoprávní korporace mohou vystupovat i jako právnícké osoby soukromého práva vstupují do soukromoprávních vztahů. Tak např. **obec je právnícká osoba veřejného práva, neboť pověřená státem vykonává přenesenou působnost**, ale jestliže však něco kupuje nebo prodává věci, jestliže požaduje úvěr pak v právních vztazích, vystupuje jako právnícká osoba soukromého práva.

Právníckou osobou jsou **nadace a fondy**, které jsou tvořeny tzv. hmotným majetkem je jim vydělený a účelově vázaný majetek. Nadace a fondy mají způsobilost k právním úkonům, tedy nabývat práva a povinnosti.

Podle ustanovení § 122 zákona č.89/2012 Sb., občanský zákoník, právníckou osobu lze ustanovit:

- **zakladatelským právním jednáním** (obchodní společnosti),
- **zákonem** (obce, kraje),
- **rozhodnutím orgánu veřejné moci** (Česká pošta s.p.),
- příp. jiným způsobem, který stanoví jiný právní předpis.

Stát je svou podstatou **subjekt veřejného práva**, je subjekt právotvorný. Může vstupovat i do **soukromoprávních vztahů**. Do těch může vstupovat i stát cizí. V takových případech je stát subjektem soukromého práva. Své veřejnoprávní působení stát uskutečňuje svými orgány.

Jak bylo již uvedeno, **prvky právního vztahu představují jeho subjekty (účastníky), obsah (práva a povinnosti) a objekt (předmět)**. Postavení subjektů v právních vztazích zejména z hlediska jeho dominantního postavení, je třeba věnovat zvýšenou pozornost. **Subjekty právních vztahů mohou být účastníci** a možní účastníci právního vztahu, mohou být zásadně v mezích stanovených právním systémem, jednak jednotliví **občané**, jednak **právnícké osoby, stát**, popř. **jiné subjekty**, kterým zákon takové postavení přiznává.

Právo přiznává subjektům právních vztahů způsobilost. Jde jednak o způsobilost k právům a povinnostem, způsobilost k právním úkonům (jednáním) a způsobilost k protiprávním úkonům. **Způsobilost k právům a povinnostem**, tzv. právní subjektivita,

znamená způsobilost mít práva a povinnosti. U člověka **vzniká** právní subjektivita **na-rozením**, má ji však i počaté dítě (tzv. nasciturus), narodí-li se živé. Během života, bez ohledu na věk člověka, se **způsobilost mít práva a povinnosti nemění a nemůže být jinak omezena**. Z toho pohledu nezletilí a nesvéprávní mají právní subjektivitu a mohou být účastníky právních vztahů.

Od způsobilosti k právům a povinnostem je třeba důsledně odlišovat **způsobilost k právním úkonům (právní osobnost)**. Spočívá v tom, že účastník právního vztahu může **svým vlastním jednáním zakládat, měnit nebo rušit právní vztahy**, tedy může, svým jednáním (svými úkony) **nabývat práva** či **plnit povinnosti, nést za své jednání, odpovědnost**. Např. i dítě může být vlastníkem nemovitosti, neboť má způsobilost mít práva a povinnosti. Nemůže, však platně uzavřít samo kupní smlouvu, kterou by vlastnictví k nemovitostem získalo, neboť samo nemá způsobilost k právním úkonům. Svým jednáním nemůže platně uzavřít smlouvu a nabývat tohoto vlastnického práva. **Způsobilost k právním úkonům vzniká zletilostí, tj. dovršením věku osmnácti let.**

Způsobilost k právním jednáním je způsobilost právně relevantním způsobem se chovat (což může spočívat v jednání i v opomenutí), tedy způsobilost svým vlastním jednáním v souladu s právními normami zakládat, měnit nebo rušit právní vztahy a nést za své jednání odpovědnost. Způsobilost k protiprávnímu jednání je způsobilost být právně odpovědný za vlastní protiprávní chování a nést následky vlastního protiprávního jednání.

Fyzickou osobu **může soud** způsobilosti k právním úkonům **zbavit**, nebo může tuto způsobilost **omezit**. Musí k tomu být splněny základní zákonné podmínky (například duševní porucha trvalého charakteru, nadměrné požívání alkoholu, omamných prostředků). Pokud soud omezí osobu ve způsobilosti k právním úkonům, zároveň vymezení, které úkony činit může nebo naopak, které sama činit nemůže. V případech, kdy dojde k omezení způsobilosti k právním úkonům, bude za fyzickou osobu jednat před orgány států ustanovený **veřejný opatrovník**.

Občanský zákoník v hlavě II, uvádí, že „**právní osobnost je způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti**. Svěprávnost je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat). Právní osobnosti ani svěprávnosti se nikdo nemůže vzdát ani zčásti, učiní-li tak, nepřihlíží se k tomu.

Práva může mít a vykonávat jen osoba. Povinnost lze uložit jen osobě a jen vůči ní lze plnění povinnosti vymáhat. Zřídí-li někdo právo nebo uloží-li povinnost tomu, co osobou není, přičte se právo nebo povinnost osobě, které podle povahy právního případu náleží. **Každý člověk má vrozená**, již samotným rozumem a citem poznatelná **přirozená práva**, a tudíž se **považuje za osobu**. Zákon stanoví jen meze uplatňování přirozených práv člověka a způsob jejich ochrany. Přirozená práva spojená s osobností

člověka nelze zcizit a nelze se jich vzdát; stane-li se tak, nepřihlíží se k tomu. Nepřihlíží se ani k omezení těchto práv v míře odporující zákonu, dobrým mravům nebo veřejnému pořádku.

Právnícká osoba je organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná. Právnícká osoba může bez zřetele na předmět své činnosti mít práva a povinnosti, které se slučují s její právní povahou. Právnícké osoby veřejného práva podléhají zákonům, podle nichž byly zřízeny; ustanovení tohoto zákona se použijí jen tehdy, slučuje-li se to s právní povahou těchto osob.

Zastupování v právních vztazích

Zastoupení je právní institut řešící možný nesoulad mezi právní subjektivitou a způsobilostí k právním úkonům. Z hlediska vzniku zastoupení rozeznává občanský zákoník, který tento institut upravuje:

- **zastoupení zákonné**, které vzniká přímo ze zákona nebo rozhodnutím soudu, nebo rozhodnutím správního orgánu,
- **zastoupení smluvní** (zmocnění), které vzniká dohodou mezi zástupcem a zastoupeným (zastoupení na základě plné moci). Při zastoupení provádí právní úkon zástupce, ale účinky z toho vznikají zastoupenému.

Procesní předpisy upravují zastoupení pro řízení před soudními orgány nebo před státními orgány.

Zákonný zástupce

Zákonný zástupce, musí jednat tehdy, není-li zastoupený způsobilý k určitému konkrétnímu úkonu proto, že jeho způsobilost k právním úkonům je buď omezena anebo jí vůbec nemá. Zákonné zastoupení nezletilých upravuje občanský zákoník. Soud ustanovuje zákonného zástupce (opatrovníka) osobám, jejichž způsobilost k právním úkonům byla omezena, nebo které jí byly zbaveny v řízení. V rámci zákonného zastoupení jde o zastoupení vzniklé bezprostředně ze zákona (vztah rodičů a nezletilých dětí) a zastoupení na základě rozhodnutí soudu, popř. správního orgánu.

Jestliže je ustanoven veřejným opatrovníkem orgán územní samosprávy, soud stanoví v usnesení rozsah práv a povinností, které tento orgán jako veřejný opatrovník bude činit. Činnost vykonává pracovník orgánu. Zákonný zástupce je oprávněn zastupovat i povinen spravovat majetek zastoupených. Nastane-li rozpor mezi zájmem zástupce a zastoupeného soud ustanoví tzv. **kolizního opatrovníka**. Institut kolizního opatrovníka se často využívá **ve vztazích mezi rodiči a dětmi** (v souladu s občanským zákoníkem), např. při úpravě práv a povinností rodičů k **nezletilým dětem v souvislosti s rozvodem manželství**.

Zastoupení z plné moci

Zastoupení z plné moci, je uskutečňováno právním úkonem, tj. udělením plné moci. Plná moc je jednostranný právní úkon **zmocnitele**, kterým zmocňuje zmocnitele vystupovat v právních úkonech.

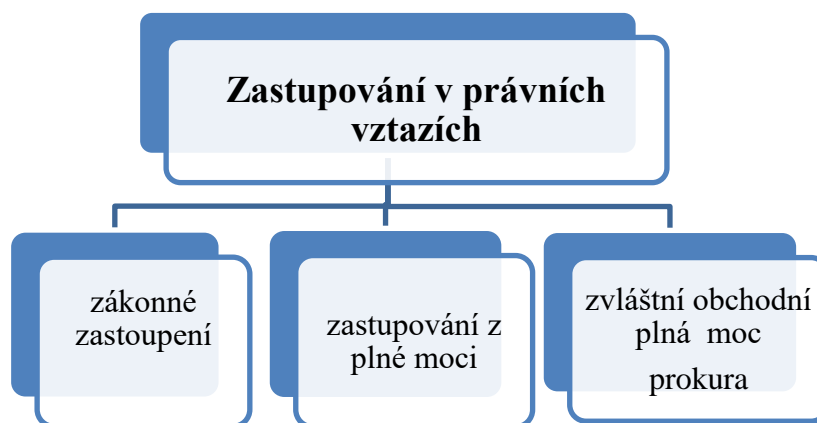
Plná moc může být udělena buď pro všechny úkony (**plná moc generální**) nebo jen pro jednotlivý právní úkon nebo určitý druh úkonů (**plná moc speciální**). **Plná moc zanikne** přímo v důsledku skutečností uvedených v zákoně, nebo z právních skutečností vyplývajících z povahy plné moci. Plná moc zanikne provedením úkonu, odvolání zmocnitelem, výpovědí zmocněncem, smrtí zmocněnce nebo uplynutím doby, na kterou byla plná moc udělena.

Odvolání plné moci je jednostranný právní úkon **zmocnitele** a výpověď plné moci jednostranný právní úkon **zmocněnce**. Právní vztah zastoupení zaniká dále provedením úkonu, na který byla plná moc omezena, a smrtí **zmocněnce**. Smrtí **zmocnitele** zaniká jen tehdy, bylo-li to v ní stanoveno. Může zaniknout i jinak například dohodou, uplynutím doby.

Prokura

Prokura, je zvláštní plná moc udělována fyzické osobě právnickou osobou v podnikatelských vztazích. Prokurista je zmocněn ke všem právním úkonům, k nimž dochází při podnikatelské činnosti s výjimkou zcizování (například darovací smlouva) a zatěžování nemovitostí (například zástavní právo k nemovitosti). Zákon však umožňuje z vůle podnikatele rozsah prokury rozšířit i na zcizování majetku. Prokuru může udělit pouze právnická osoba zapsaná v obchodním rejstříku výlučně fyzické osobě (více fyzickým osobám), která má trvalý pobyt v České republice.

Udělení prokury se zapisuje do obchodního rejstříku, přičemž jeho zápis má konstitutivní účinky, tzn., že udělení prokury je účinné až ode dne zápisu, stejně tak je tomu i u zániku. **Prokurista se podepisuje** tak, že k obchodnímu jménu podnikatele připojí dodatek označující, že jedná jako prokurista, podepíše se **prokurista**, nebo **per procuram**, p. p. nebo **p. p. a.**)

Zdroj: vlastní

OTÁZKY

- Vyjmenujte subjekty veřejné správy
- Jaký typ zedělávání absolvuje úředník územního samosprávného celku?
- Vyjmenujte právní předpisy, které upravují vztahy mezi správním úřadem a úředníkem
- Definujte pojem fyzická osoba
- Definujte pojem právnická osoba

• KORESPONDENČNÍ ÚKOL

Subjekt v právu, právních disciplínách sehrává jednu z nejdůležitějších rolí. Lze konstatovat, že bez subjektů ve veřejné správě, tj. účastníků správního řízení, svědků, znalců a samozřejmě správního orgánu, který je oprávněn rozhodovat v rámci výkonu státní správy, by nebylo možné realizovat službu veřejnosti.

Zpracujte text a uveďte podrobnosti k fyzické a právnické osobě včetně zastupování. Při jejím zpracování použijte dostupné publikace a příslušné právní předpisy. Vycházejte minimálně ze dvou odborných zdrojů, ty v textu citujte. **Odevzdejte zpracované v rozsahu 2 normostran do IS SU dle termínu stanoveného vyučujícím na počátku semestru.**

SHRNUTÍ KAPITOLY

Kapitola se soustředí především na objasnění subjektů veřejné správy. Z textu je patrné, že důležitou roli v oblasti uplatňování pravomoci správního orgánu sehrává úředník, jde-li o státní službu nebo o úředníky územních samosprávných celků. Účelem kapitoly je uvést rozdílné přijímání úředníků, jeho práva, povinnosti a odpovědnost. Nezastupitelnou roli ve veřejné správě mají fyzické a právnické osoby.

3. SPRÁVNĚ PRÁVNÍ VZTAHY

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Obsahem kapitoly jsou správně právní vztahy, ty představují jednání subjektů, předmět právních vztahů a stanovení práv a povinností při řízení o věcech správy veřejných záležitostí

CÍLE KAPITOLY

Objasnit správně právní vztahy, které jsou základním aspektem vzniku, změny a zániku řešení věci účastníka správního řízení. Cílem kapitoly je představit problematiku správně právních vztahů a mj. i právní odpovědnost subjektů, a tak studentům přiblížit rozsáhlou činnost úředníka.

ČAS POTŘEBNÝ KE STUDIU

Pro uvědomění si skutečností uvedených v kapitole o správně právních vztazích Vám postačí hodina.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Právní vztah, předmět, subjekty, obsah, právo, povinnost, právní odpovědnost.

3.1. Pojem a charakteristické rysy právních vztahů ve správním řízení

Správní právo je samostatné odvětví práva, jde o poměrně mladou právní disciplínu, která se začala vyvíjet teprve ve druhé polovině 19. století, při konstituování tzv. **právního státu**, jehož základní charakteristikou je vázanost státu právním řádem. Pro dobu předcházející je charakteristická libovůle panovníka stojícího nad zákony. Teprve se vznikem právního státu a v pojetí veřejné správy, která je určována zákony mohlo vzniknout právní odvětví nazývané správní právo.

Od roku 1989 a lze říci, že i v tomto období prochází správní právo procesem transformace, které ovlivňují správně právní vztahy. Řada původních zákonů byla **zrušena bez**

náhrady, některé zákony byly **zrušeny a nahrazeny**, např. nově Parlament ČR schválil zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Významný podíl na změnách zákonů měly od 90 let minulého století.

Příkladem poslouží zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, datem 1. 1. 2007 nahrazen zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování společnosti a stavebním řádu (stavební zákon), v roce 2021 Parlament ČR schválil nový stavební zákon, obdobně tomu bylo v procesním postupu správního práva, 1. 1. 2006 nabyt účinnosti zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. Zmínit je též potřeba schválení zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.

Správní právo upravuje široký rozsah společenských vztahů v oblasti veřejné správy, zejména v její **organizační výstavbě a činnosti**. Správní právo také **každodenně provádí občany státu**, a to po celý jejich život. Při narození se na ně vztahuje zápis do matriční knihy, občan má někde také svůj trvalý pobyt, v patnácti letech je mu vydán správním úřadem občanský průkaz, když se stane vlastníkem vozidla či nemovitosti, je subjektem různých registrů a evidencí podle zvláštních zákonů. **Do správně právních vztahů vstupují právnické osoby a také podnikající fyzické osoby** např. v rámci kontroly při dodržování hygienických, požárních právních předpisů při podnikatelské činnosti.

Ve správně právních vztazích se správní právo fakticky realizuje. V souvislosti s výkonem veřejné správy vzniká řada správně právních vztahů (administrativní).

3.2. Předpoklady a prvky správně právních vztahů

Právní vztahy jsou zvláštním druhem společenských vztahů. **Předpoklady** vzniku, změny nebo zániku správně právního vztahu jsou:

- **normy správního práva,**
- **právní skutečnosti**, ty mohou vznikat, měnit a zanikat **závislé na vůli subjektu** (jednání) nebo **nezávislé na vůli subjektu** (události).

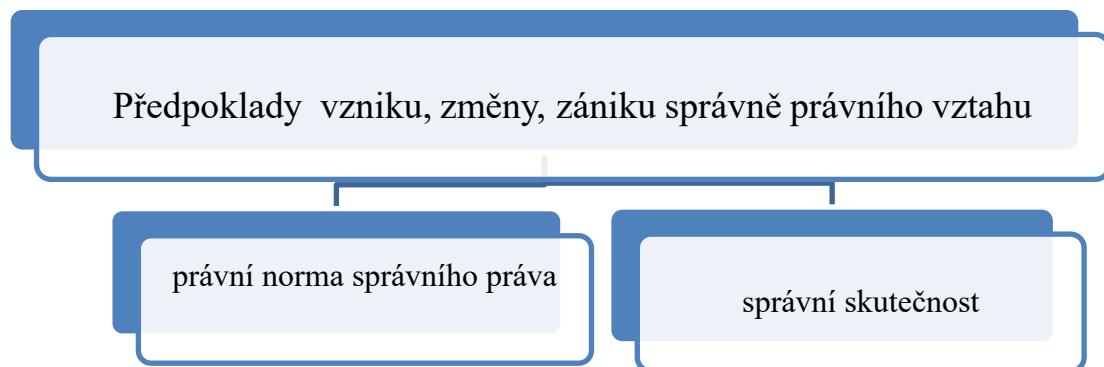
Normami správního práva je obecně závazné pravidlo chování ve sféře veřejné správy, která předvídá určité jednání subjektů správně právních vztahů a dává jim právní podmínky realizace zamýšleného jednání.

Právní skutečností jsou **jednání na základě vůle** subjektů (jednání volní), nebo **právní události**, které nastanou bez vlivu subjektů (narození dítěte, smrt). **Svobodné jednání subjektů**, pak má na úpravu vzájemného vztahu tedy správně právní vztah, vznikající mezi nimi (např. **žadatel** o vydání živnostenského oprávnění a **správní orgán** oprávněný k vydání rozhodnutí). Takové jednání může být uskutečněno:

- v souladu s právem (právní jednání),
- v rozporu s právem (protiprávní jednání).

Ke vzniku správně právního vztahu někdy postačí také samotná norma správního práva, tj. vydání obecně závazného právního předpisu, aniž by bylo potřeba další právní skutečnosti. Regulace právních vztahů ve společnosti přispívá k naplňování poslání veřejné správy, tj. k ochraně veřejného zájmu, jakož i práv a svobod subjektů (například ochrana osobnosti, úcty, důstojnosti a nedotknutelnosti vlastnictví).

Zdroj: vlastní

Prvky právního vztahu představuje:

- subjekt (subjekty),
- předmět,
- obsahová stránka.

Subjekt

Subjektem jsou fyzické osoby, podnikající fyzické osoby, právnické osoby, zahraniční osoby i stát, v právních vztazích jednají samostatně (osobně) nebo v zastoupení (zastoupení zákonného nebo zastoupení smluvní na základě plné moci). V jednání před správními orgány sehrává důležitou roli způsobilost být nositeli práv a povinností, brát na sebe povinnosti a nést za takové jednání odpovědnost. Taková **způsobilost k právním úkonům**, vzniká u fyzických osob dosažením věku 18 let (zletilost), u právnických osob a konkrétně obchodních společností vzniká zápisem do obchodního rejstříku. Pokud by subjekty správního práva takovou způsobilost nesplňovaly, musejí být zastoupeny. **Subjekty** správně právních vztahů oprávněných rozhodovat o právech a povinnostech účastníků správního řízení jsou:

- **správní orgány** (stavební úřad),
- **fyzické osoby** (rybářská stráž),
- **právnické osoby** (zdravotní pojišťovna).

Správní orgány jsou subjekty, které veřejnou správu vykonávají, mezi ně řadíme orgány státní správy a orgány samosprávy. **Adresáty veřejné správy** (účastníky správního řízení), vůči kterým je, veřejná správa vykonávána jsou:

- **fyzické osoby,**
- **podnikající fyzické osoby**
- **právnícké osoby.**

Pro sféru veřejné správy je typické, že ve správně právních vztazích je vždy jeden subjekt v postavení vykonavatele veřejné správy. Oba uvedené jsou subjekty správního práva a jako takové musí mít **právní osobnost**, tj. **způsobilost jednat v právních úkonech**, tj. nést odpovědnost. Správní orgány svou způsobilost k právním úkonům odvozují přímo ze zákonů, které jim svěřují určitý okruh působnosti a vybavují je potřebnou pravomocí k výkonu státní správ.

Předmět (objekt) takových vztahů jsou věci, práva a jiné majetkové hodnoty.

Předmětem správně právního vztahu je to, **k čemu směřují práva a povinnosti jeho subjektů**. Jedná se například o zajištění bezpečnosti dopravy, ochrana přírody a krajiny, ochrana životního prostředí, ochrana zdraví a majetku osob, věci sociální politiky státu. Předmět právního vztahu lze rozdělit na primární, tj. lidské chování upravené právním vztahem, a sekundární tj., práva nebo věci, ke kterým se lidské chování vztahuje.

Předmětem právních vztahů je uspokojování oprávněných potřeb a zájmů subjektů:

- věci (tzv. ovladatelné hmotné předměty)
  - objekty, které mají povahu živých tkání
  - výsledky tvůrčí duševní činnosti
  - hodnoty nemajetkové povahy (právo na život, úcta, důstojnost)
  - výsledky určitého chování a činnosti směřující k zajištění zdravotních, sociálních, vzdělávacích a kulturních potřeb

Dle ustanovení § 979 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 1. 2014, jsou věci hmotné a nehmotné. Za věc v právním smyslu se obvykle považují hmotné předměty s určitým samostatným určením a ovladatelné přírodní síly, které slouží potřebám subjektu, dále práva a jiné majetkové hodnoty. Nemovitosti jsou pozemky a stavby spojené se zemí pevným základem. Předmětem mohou být též věci v právním slova smyslu (objekty průmyslového a duševního vlastnictví).

Obsah

Obsahem právních vztahů jsou subjektivní práva, tedy míra možnosti daná právem subjektu a subjektivní povinnosti, tj. míra nutného chování normami správního práva předepsaná pro zúčastněné subjekty. Obsahovou stránku právního vztahu představuje též **nárok**, kterým se rozumí vlastnost subjektivního práva spočívající v jeho vynutitelnosti státní mocí. Oprávnění a povinnosti jsou vzájemně spjaty tak, že oprávnění jednoho subjektu odpovídá povinnost subjektu druhého a naopak. Prvkem správně právních vztahu je obsahová stránka, tj. **souhrn subjektivních práv a subjektivních povinností** na jedné straně **orgánu státní správy** a na straně druhé **účastníků správního řízení**. Právní povinnosti a oprávnění vyplývají z právních norem správního práva, a to z dispozice.

Konkretizace obsahu správně právních vztahů je dána příslušnými normami správního práva. Právní vztahy vznikají, mění se, nebo zanikají buď na základě zákona, nebo na základě právní skutečnosti.

Právně lze jednat konáním nebo opomenutím, může se tak stát výslovně (písemně nebo ústně), nebo jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnost o tom, co jednáající osoba chtěla projevit (konkludentně).

Charakteristickým rysem správně právních vztahů, jak je uvedeno výše, je **nerovné postavení jejich subjektů**. Tyto vztahy mají svou vnitřní strukturu, pro kterou jsou charakteristické výše uvedené prvky správně právního vztahu.

Předpokladem vzniku správně právního vztahu, jak je uvedeno výše, je **právní norma a právní skutečnost**. Správně právní vztahy lze klasifikovat podle různých hledisek např.:

- podle **oblastí** výkonu státní správy mj. vztahy ve zdravotnictví, kultuře, veřejného pořádku i bezpečnosti, podle sfér rozlišujeme správně právní vztahy mj. v kontrole.
- podle právního **obsahu** rozlišujeme, jak již bylo uvedeno výše na správně právní vztahy hmotně právní a procesně právní.
- správně právními vztahy jsou rovněž zajišťovány **organizační** vztahy v rámci výkonu státní správy též právní poměry subjektu správního řízení.

V této oblasti jde o vztahy podřízenosti, metodického řízení i kontroly. **Právní vztahy mezi správním orgánem a účastníky správního řízení vznikají aplikací norem správního práva** (prvky jsou subjekty správního vztahu, předmět a obsah, tj. souhrn práva povinnosti účastníků). V rámci aplikace realizují správní orgány v souladu se zásadami správního práva vůči účastníkům správního řízení své pravomoci tím, že **jsou oprávněny vstupovat do právního stavu účastníka správního řízení a individuálním správním aktem** (rozhodnutím, aktem aplikace práva), něco dát, změnit či zrušit.

Správně právní vztahy jsou ty společenské vztahy, které jsou upravené normami správního práva. Pro tyto vztahy je specifické, že normy správního práva, které je regulují, jsou početné a různorodé, neboť je **upravují v celé oblasti veřejné správy**.

Subjekty správně právních vztahů jsou správní orgány, fyzické osoby, podnikající fyzické a právnické osoby, ty se pak stávají účastníky konkrétních správně právních vztahů za určitých, podmínek, které jsou stanovené normami správního práva. Obecnou podmínkou je jejich způsobilost k právním úkonům vstupovat do těchto vztahů, tj. **způsobilost být nositelem práva povinností** stanovených normami správního práva (procesní způsobilost). Tato právní způsobilost je normami správního práva nejen stanovena, ale i státem ochraňována a zajišťována.

Některé správně právní vztahy vznikají přímo na základě zákona nebo jiného normativního právního aktu např. zřízení veřejné vysoké školy. Nicméně většina právních vztahu správního práva vzniká teprve tím, že nastane určitá skutečnost, se kterou normy správního práva spojují právní následky, tj. právní skutečnost.

Správně právní vztahy vznikají, mění se nebo zanikají na základě různých právních skutečností. **Právními skutečnostmi je** především **jednání účastníků**, tj. podání návrhu správnímu orgánu. Právní skutečnost může být jednání:

- **aktivní** (podání žádosti o příspěvek na bydlení)
- **pasivní** (nevyužití podat odvolání proti rozhodnutí), nečinnost.

Vztahy správního práva vznikají též na základě individuálních správních aktu (výsledek jednání správního orgánu) v rámci správního řízení:

- **právní jednání.**
Právní jednání odpovídá požadavkům norem správního práva rozporu s právem
- **protiprávní jednání**

Právní jednání porušující normy správního práva, tj. například opomenutí.

Mimo jednání účastníků správního řízení **vznikají správně právní vztahy na základě událostí**, které nastávají **mimo vůli těchto subjektu nebo bez možnosti ovlivnit běh takových událostí**. Jde jednak o události přírodní povahy, například narození, dosažení určitého věku, úmrtí, nebo to mohou být situace „vis major“, např. povodeň.

V činnostech při výkonu státní správy **existují také vztahy upravené normami správního práva, které nemají charakter vztahu nadřízenosti a podřízenosti**, např. vztahy mezi ústředními správními orgány, jakož i vzájemné vztahy mezi správními orgány téhož stupně Normy správního práva stanoví v těchto případech povinnou součinnost jiného správního orgánu v správního řízení při získávání důkazních prostředků.

3.2.1. PŘÍSLUŠNOST SPRÁVNÍCH ORGÁNŮ

Příslušnost správního orgánu je označení pro **okruh pravomocí svěřených k rozhodování na základě zákona a v jeho mezích**. Obsahem takových právních vztahu je normami správního práva stanovená **působnost, příslušnost a pravomoc správního orgánu při výkonu státní správy** ukládat úkoly, požadovat součinnost druhého dotčeného orgánu státní správy požadavku podle normy správního práva vyhovět. Právní vztahy správního práva mají rozdílný obsah vzájemných oprávnění a povinností subjektu. Mohou to být vztahy vertikální nebo též i horizontální podřízenosti, normy správního práva například v rámci podřízenosti respektují tzv. samostatnost působnost veřejnoprávních korporací. Základem této právní samostatnosti a odpovědnosti v správně právních vztazích je zejména takové stanovení působnosti orgánu, která zabraňuje zásahu do působnosti samosprávy.

Rozlišuje se příslušnost místní a věcná:

Místní působnost je dána hranicemi území, na kterém je správní orgán oprávněn a zároveň povinen realizovat jemu **zákonem** svěřené úkoly. Rozlišuje správní orgány s celostátní působností (např. ministerstva) nebo omezenou místní působností (např. katastrální úřady).

Věcná působnost je dána okruhem věcného zaměření otázek, které jsou svěřeny konkrétnímu správnímu orgánu k řešení zákonem. V tomto případě rozlišujeme správní orgány s všeobecnou působností (orgány obcí) nebo dílčí působností ve svěřeném odvětví (např. ministerstva).

OTÁZKY

- Jak byste charakterizovali správně právní vztahy.
- Co předpokladem správně právního vztahu.
- Co znamená pojem příslušnost správního orgánu.

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

Zjistěte, co je předpokladem vzniku, změny a zániku správně právního vztahu. Jakou roli ve správním právu sehrává příslušnost?

KORESPONDENČNÍ ÚKOL

Právní vztahy, určují práva a povinnosti subjektů. Zjistěte, jaká práva a povinnosti v rámci právních vztahů (fakulta-vedení a student) jim vyplývají z vysokoškolského zákona a Studijního a zkušebního řádu. Při zpracování vycházejte z uvedených podkladů, ty v textu citujte. **Odevzdejte zpracované v rozsahu 2 normostran do IS SU dle termínu stanoveného vyučujícím na počátku semestru.**

SHRNUTÍ KAPITOLY

Správně právní vztahy jsou ty společenské vztahy, které jsou upravené normami správního práva. Pro tyto vztahy je specifické, že normy správního práva, které je regulují, jsou početné a různorodé, nejen z hlediska příslušnosti správních orgánů s poukazem na to, že normy správního práva upravují správně právní vztahy v celé oblasti veřejné správy.

Subjekty správně právních vztahů jsou správní orgány, fyzické osoby, podnikající fyzické a právnické osoby, ty se pak stávají účastníky konkrétních správně právních vztahů za určitých, podmínek, které jsou stanovené normami správního práva. Obecnou podmínkou je jejich způsobilost k právním úkonům vstupovat do těchto vztahů, tj. způsobilost být nositelem práva povinností stanovených normami správního práva (procesní způsobilost). Tato právní způsobilost je normami správního práva nejen stanovena, ale i státem ochraňována a zajišťována.

---

4. SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Česká republika je právním státem, tedy státem, ve kterém je realizace **státní moci upravena právními předpisy**. Zásada souladu s právem, nebo též zásada zákonnosti, provází demokratickou společnost v rámci uplatňování státní moci, nejen při **soudním řízení**, ale také při postupu správních orgánů, kterým je **správní řízení**. Tento požadavek je zdůrazněn mj. tím, že správní rozhodnutí, které je výsledkem správního řízení, zasahuje do právního stavu subjektů, kteří jsou účastníky správního řízení. Proto je také právní úprava správního řízení ústavní zárukou, že se každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného **soudu** a ve stanovených případech u **jiného správního orgánu**.

CÍLE KAPITOLY

Přehled o významu a postavení správního řízení. Proces používaný v oblasti veřejné je charakterizován jako stanovený postup, při němž správní orgán v oblasti veřejné správy rozhoduje o právních poměrech fyzických a právnických osob v konkrétně určených záležitostech

ČAS POTŘEBNÝ KE STUDIU

Pro studium uvedené problematiky je potřeba 45 minut.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Správní řízení, zásady, účastníci, zákon, právo, povinnost, rozhodnutí, právní moc, odvolání,

4.1. Obecná charakteristika

Správní řízení je stanovený postup, při němž správní orgán v oblasti veřejné správy rozhoduje o právních poměrech fyzických a právnických osob v konkrétně určených záležitostech. Právní úprava tohoto druhu procesu se u nás **vyvíjela postupně**, a to

z institutů známých v oblasti správního práva. K vývoji správního řízení přispěla též judikatura **správního soudnictví**. Před tím, než správní řízení nabylo současné podoby, která je předmětem našeho dalšího výkladu, připomeňme si jen základní historické souvislosti, které k vydání platné právní úpravy přispěly.

Vezmeme-li se v úvahu 20. století pak mezi první právní předpisy upravující správní řízení patří **vládní nařízení č. 8/1928 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických**. Tento právní předpis upravoval řízení, které byly prováděny ve věcech, náležejících do působnosti politických (státních policejních) úřadů. Těmi byly okresní úřady, státní policejní úřady, ve městech se zvláštním statutem magistráty (městské, obecní rady), v městech se zřízeným magistrátem městské notářské úřady, zemské úřady a ústřední úřady.

Další v pořadí je **vládní nařízení č. 20/1955 Sb., o řízení ve věcech správních**. Účelem tohoto nařízení bylo upravit řízení ve věcech správních, a jak je v tomto právním předpise uvedeno, co nejdokonaleji tak plnit úkoly lidově demokratické státní správy, aby přispívalo k ochraně obecných zájmů, ale i práv a oprávněných zájmů pracujících a socialistických organizací, aby napomáhalo upevnění socialistické zákonnosti a státní disciplíny, a aby vychovávalo k uvědomělé kázni. **Podle vládního nařízení postupovaly v řízení, v němž bylo rozhodováno o právech nebo povinnostech účastníků řízení, výkonné orgány národních výborů nebo jiné orgány státní správy.**

Vládní nařízení č. 91/1960 Sb., o správním řízení stanovilo postup národním výborům, které v té době zajišťovaly ochranu a uskutečňování práv a oprávněných zájmů občanů a organizací v souladu se zájmy a rozvojem socialistického státu a společnosti pracujících. **Národní výbory v řízení rozhodovaly o právech a oprávněných zájmech občanů a organizací nebo o jejich povinnostech**, postupovaly tak, aby řízení co nejúčinněji napomáhalo uskutečnění těchto cílů.

Všechny tři uvedené právní předpisy, byly podzákonými předpisy. První zákonná úprava správního řízení byla představována **zákonem č. 71/1967 Sb., o správním řízení**.

Rozmanitost vztahů vznikajících mezi subjekty správního práva si však vyžádala **existenci zvláštních úprav správního řízení pro specifické případy** rozhodování o právních poměrech osob v oblasti veřejné správy. Zvláštní úprava správního řízení byla obsažena například v zákoně č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů nebo v zákoně č. 200/1990 Sb., o přešupcích, ve znění pozdějších předpisů. Základní úprava tzv. daňového řízení je obsažena v zákoně č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Tímto zákonem došlo k zásadnímu oddělení procesu ve věcech správy daní a poplatků od obecného režimu správního řízení.

Vzhledem ke změně společenských okolností **bylo nutné vytvořit komplexní úpravu správního řízení, platnou pro oblast veřejné správy**. Nová úprava byla navržena

tak, aby vedla ke **sjednocení, zpřehlednění a zjednodušení výkonu veřejné správy**. Poměrně náročné normy evropského správního práva, které platí na našem území po vstupu České republiky do Evropské Unie, vyžadují přesný a relativně podrobný proces nejen v řízení před soudy, ale zejména také ve správním řízení. Proto úvaha o novém správním řádu započala v 90 letech minulého století. Po mnohaleté přípravě a odborné diskuzi byl Poslaneckou sněmovnou zákon schválen dne 24. 6. 2004 s platností od 1. 1. 2005 a s **účinností od 1. 1. 2006**. Správní orgány, dotčené subjekty i občané a právnické osoby se měly možnost po celý rok 2005 seznamovat i proškolovat s tímto zákonem.

Právní předpis, který upravuje správní proces je **zákon č. 500/2004 Sb., správní řád**. Zásadní změnou oproti původní právní úpravě dané zákonem č. 71/1967 Sb., o správním řízení ve znění pozdějších předpisů, je skutečnost, že **upravuje postup všech správních orgánů při výkonu veřejné správy**, čímž je myšlena veškerá veřejnoprávní činnost správních orgánů směřující navenek, která není upravena jiným právním předpisem. Dověšením legislativního procesu byl posílen ústavní princip zakotvený v čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož **státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon**.

4.1.1. SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ

Správní orgány, kterým byla **svěřena činnost v oblasti výkonu státní správy**, přicházejí každodenně do styku s účastníkem řízení. **Na základě požadavku**, podnětu, žádosti, případně i stížnosti **je povinností správního orgánu vyřídit věc včas a řádně**. Může však dojít i k tomu, že **správní orgán je oprávněn vydáním rozhodnutí**, uložit účastníkovi **povinnost, nařídit něco vykonat, strpět nebo něco činit**. V tomto případě je takové uložení povinnosti státní mocí vymahatelné, pokud nebude účastníkem splněno včas a řádně. Řízení ve věci správy veřejné podléhá formalizovanému režimu, které se nazývá **správní řízení**.

Jak již bylo řečeno, **správní řízení upravuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád** ve znění pozdějších předpisů. Tento **zákon je právní normou značně obsáhlou** čítající osm částí a 184 ustanovení. V **části první** je pozornost věnována základním zásadám správního řízení, které provázejí jeho průběh řízení před správním orgánem.

Těžiště právní úpravy správního řízení je obsaženo v **části druhé**, která se zabývá správním řízením obecně a na niž dále navazuje zvláštní ustanovení o správním řízení v **části třetí**. Ve **čtvrté části** se pojednává o vydávání vyjádření, osvědčení a sdělení, **část pátá** definuje a rozvádí veřejnoprávní smlouvy a v **části šesté** jsou uvedeny podmínky pro opatření obecné povahy. Zákon se obsahově uzavírá **částí sedmou**, která obsahuje derogační klauzuli a vyřizování stížností. V poslední, **osmé části**, je upravena účinnost, kterou je stanoveno datum řídit se touto právní normou, uplatňovat ji v praxi

a respektovat ji. Pro případ, že by od stanoveného data nebyla povinnými respektována, **stát je oprávněn její dodržování vymáhat zákonnými prostředky.**

Správním řádem se řídí orgány státní správy, orgány krajů a obcí, vztahuje se též na další orgány moci výkonné a na fyzické a právnické osoby při výkonu působnosti v oblasti výkonu veřejné správy. Správní řád **je obecnou procesní úpravou veřejné správy.** Správní řád se tak vztahuje na správní orgány státní správy, kterými jsou **ústřední orgány státní správy** jako například ministerstva, ale také dekoncentrované **orgány státní správy s omezenou místní působností.** Dále se vztahuje také na **veřejnoprávní korporace**, tj. obce a kraje a jejich orgány jako jsou stavební či přestupkové komise. Mezi právnické osoby pověřené výkonem státní správy patří též zdravotní pojišťovny např. Revírní bratrskou pokladnu.

Fyzickou osobou vykonávající zákonem svěřenou působnost v oblasti veřejné správy je např. **lesní stráž** rozhodující o přestupcích v blokovém řízení podle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů nebo **finančního arbitra**, který je oprávněn podle zákona č. 229/2002 Sb., o finančních arbitrech, ve znění pozdějších předpisů, k rozhodování sporů mezi osobami, které provádějí převody peněžních prostředků.

Správním řádem se povinně při výkonu státní správy řídí jak správní orgán, tak i účastníci řízení a další dotčené subjekty.

Správní řád se vztahuje nejen na postup správního orgánu směřující k vydání rozhodnutí o právech a povinnostech fyzických a právnických osob (účastníků řízení), ale na **každý postup správních orgánů** při výkonu veřejné správy. To znamená, že se vztahuje na veřejnoprávní činnost správních orgánů směřující navenek vůči fyzickým a právnickým osobám, neupravenou jinými právními předpisy.

Správní orgán **nepoužije** správní řád, jde-li o řízení **ve věcech občanskoprávních, obchodněprávních úkonů, pracovněprávní vztahů i vztahů uvnitř územního samosprávného celku v samostatné působnosti.** Nelze jej též použít při řešení právních vztahů mezi obcemi a jimi zřízenými právnickými osobami, kterými mohou být akciová společnost nebo společnost s ručením omezeným. Správní řád se rovněž nepoužije na výkon veřejné správy upravený jinými zákony, jako je např. **vydávání normativních správních aktů, tj. vyhlášek, nařízení, obecně závazných vyhlášek.** Těchto případů bychom našli více, kdy právní předpisy nepřipouštějí použití správního řádu, neboť jsou zde dány právní úpravou zvláštní postupy jiného charakteru.

4.2.2. ZÁKLADNÍ ZÁSADY SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ

Zásady, principy, pravidla to jsou pojmy důležitého významu nejen ve správním řízení. Setkali jsme se s nimi již společně, vzpomínáte, např. při výuce předmětu

„Právo“. Podle zásad se postupuje i v jiných odvětvích práva veřejného i práva soukromého například v trestním, finančním, ústavním, občanském, obchodním aj. **Zásady mají přednost před zákonem, použijí se při výkonu státní správy** i případech, kdy zvláštní zákon stanoví, že se správní řád nepoužije, ale sám úpravu odpovídající zásadám neobsahuje. Zásadní význam mají při aplikaci a interpretaci jednotlivých ustanovení správního řádu.

Porušení zásad při správním řízení znamená vadu řízení, ta v konečném důsledku může vést až k podání kasační žaloby před Nejvyšším správním soudem. Pro získání přehledu o základních zásadách činnosti správních orgánů vybíráme některé z významných.

Základními zásadami správního řízení, na kterých správní řízení spočívá, jsou **mj.:**

- **zásada zákonnosti,**
- **ochrana dobré víry,**
- **součinnosti účastníků řízení,**
- **rychlosti a procesní ekonomie (hospodárnosti),**
- **materiální pravdy,**
- **legality,**
- **procesní rovnosti účastníků řízení.**

Dalšími zásadami neméně důležitými je **nestranný postup, mlčenlivost, poskytnutí poučení a pomoci účastníkovi řízení, řešení sporů smírnou cestou, zachování rovnosti účastníkům řízení.**

Veřejná správa je podle zákona služba veřejnosti.

Zásada zákonnosti je uplatňována v činnosti státní správy a představuje jeden z ústavních principů. V rámci základních zásad řízení je správním orgánům uložena **povinnost postupovat v řízení na základě a v souladu se zákony, jinými právními předpisy a také mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.** Zde se má na mysli dodržování, **jak procesních předpisů,** tedy samotného správního řádu, tak i **předpisů hmotného práva,** které se vztahují k dané věci např. v oblasti životního prostředí, stavební, vodohospodářské, silniční, zdravotní, kultury, na úseku sociálního zabezpečení, školství. Z uvedeného hlediska je tedy základním nástrojem směřujícím k realizaci zásady zákonnosti ve správním řízení již samotná existence právní úpravy správního řádu.

V rámci správního řádu je zásada zákonnosti ještě dále vyjádřena v ustanovení o **vydávaných rozhodnutích, které musí být v souladu se zákony a ostatními předpisy.** Rozhodnutí, jakož i jeho všechny formy, například usnesení, musí být vydáno správním orgánem k tomu příslušným, vycházet ze spolehlivě zjištěného stavu věci a musí obsahovat předepsané náležitosti. Speciálně se též **zásada zákonnosti uplatňuje v ustanovení o přezkumu rozhodnutí,** podle něhož i rozhodnutí, které již nabylo právní moci, správní orgán zruší nebo změní, bylo-li vydáno v rozporu se zákonem či jiným obecně závazným právním předpisem.

Zásada aktivní součinnosti účastníků řízení je chápána dvojitým způsobem. Je to především **právo účastníků řízení**, které mohou či nemusejí využít. Například účastník řízení se může vzdát odvolání proti vydanému rozhodnutí nebo se může vzdát doručení písemného vyhotovení rozhodnutí.

Naopak nedodržení podmínek uvedených v rozhodnutí pro účastníka přináší **nebezpečí nepříznivých následků** vyplývajících z jeho nedostatečné součinnosti se správním orgánem. Příkladem nám poslouží podání odvolání u nepříslušného orgánu, které může vést ke zmeškání odvolací lhůty.

Vzhledem k tomu, že neplnění stanovených povinností může vážně ovlivnit průběh řízení nebo dokonce řízení samotné, musí správní řád pamatovat i na prostředky, které může použít správní orgán v případě, že součinnost nebyla účastníkem poskytnuta. Jsou to např. ustanovení o zastavení správního řízení nebo o náhradě zaviněných nákladů řízení účastníkem řízení.

V návaznosti na zásadu aktivní součinnosti účastníků řízení formuluje správní řád i **povinnost správních orgánů poskytovat účastníkům řízení a jiným dotčeným osobám pomoc a poučení**, aby pro neznalost právních předpisů neutrpěli v řízení újmu.

Správní orgán je povinen poučit účastníka řízení o tom, jaký význam může mít neodstranění nedostatků podání pro další průběh řízení. Znamená to, že podá účastníkovi řízení informaci například o tom, že v jeho věci pro nepředložení listiny bude usnesením přerušeno do doby odstranění nedostatků podání. Jiným příkladem může být povinnost správního orgánu v písemném předvolání upozornit účastníka na právní následky nedostavení se. Účastníkovi řízení může být rozhodnutím uložena pokuta až do výše 50 000,- Kč nebo může být předveden Policií České republiky příp. obecní (městskou) policií. Do této zásady zařadíme i odůvodnění rozhodnutí a poučení o odvolání a zvláštním druhem pomoci účastníkovi řízení je ustanovení opatrovníka pro procesní nezpůsobilost.

Správní orgán je povinen postupovat v řízení tak, aby bylo provedeno rychle a hospodárně v **co nejkratší době a s co nejmenšími náklady**. Ekonomický požadavek hospodárnosti a požadavek rychlosti formulovaný v zásadách řízení se dotýká i vzájemné spolupráce mezi správními orgány, jejich odbory, které jsou těsně spjaty a vzájemně se podmiňují.

Zásada rychlosti a procesní ekonomie provází celé správní řízení. Například není-li správní orgán příslušný k vyřízení věci, je povinen podání neprodleně postoupit příslušnému správnímu orgánu a uvědomit o tom účastníka řízení. **Rychlostí a procesní ekonomii je též motivován orgán první instance, kdy sám rozhodne o podaném odvolání (autoremedura).** Rychlost správního řízení však nesmí být na úkor jeho kvality nebo na úkor zjištění skutečného stavu věci. S tím souvisí také to, že správní orgán postupuje tak, **aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady a dotčené osoby, co možná nejméně zatěžuje.**

Zásada materiální pravdy je definována stejně v občanském soudním řádu, v soudním řádu správním a platí rovněž i ve správním řízení. Tato zásada **ukládá správnímu orgánu postupovat tak, aby byl zjištěn přesně a úplně skutečný stav věci.**

Zásada materiální pravdy klade za povinnost správnímu orgánu, aby na základě důkazů navržených účastníky řízení zjistil všechny skutečnosti důležité, aby byl spolehlivým základem pro **volné zhodnocení důkazů a vydání rozhodnutí ve věci.** Rozsah a způsob zjišťování podkladů pro vydání rozhodnutí stanoví a **obstará správní orgán.** **Povinnost** z této zásady vyplývá také **účastníkovi řízení,** protože je to on, kdo navrhuje na podporu svých tvrzení důkazy, které mu jsou známy. Naopak u některých zvláštních druhů řízení se projevuje **zásada formální pravdy,** kdy správní orgán může též vzít za svá skutková zjištění shodná tvrzení účastníků.

Zásada procesní rovnosti účastníků řízení je zásadou uplatňovanou i v soudním řízení. Podle této zásady je každý **orgán státní, správní i soudní moci** povinen poskytnout všem účastníkům řízení **rovná procesní práva** a uplatňovat vůči nim **stejné procesní povinnosti.** V řízení, kde vystupuje více účastníků, vyjadřují jejich procesní rovnost ta ustanovení správního řádu, která předpokládají shodu vůle všech účastníků řízení při jejich společném postupu. Jde například o zvolení společného zmocněnce nebo podání návrhu na přerušování správního řízení.

Z dalších zásad obsažených ve správním řádu je to **zásada nestrannosti.** Při realizaci zásady nestrannosti je **správní orgán** ve správním řízení **povinen jednat tak, aby nestránil některému z účastníků.** Znamená to, že správní orgán musí postupovat tak, aby **vyžadoval od všech dotčených osob plnění jejich procesních povinností rovnou měrou.** Při uplatnění zásady nestranného postupu správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo **v souladu s veřejným zájmem** a aby odpovídalo okolnostem daného případu.

Správní řád se řídí **zásadami dispozice a oficiality,** a to podle toho, kdo je oprávněn nakládat se správním řízením. V tomto ohledu k zahájení řízení může dojít na základě podání žádosti nebo návrhu účastníka řízení nebo z podnětu správního orgánu. Ze **zásady oficiality** se při zahájení řízení předpokládá **aktivita správních orgánů,** zejména je-li na tom veřejný zájem, například při ukládání povinností či sankce. **Zásada dispozice počítá s iniciativou účastníka řízení, který uplatňuje svoje práva.**

Je tomu tak v případě ztráty zaměstnání, podání odvolání proti rozhodnutí vydaného správním orgánem, žádosti o vydání živnostenského oprávnění aj.

Ve správním řízení je správní řízení vedeno **zásadou písemnosti.** Ústně je možno provést úkony v průběhu řízení, pokud účastník netrvá na písemné formě. Úkolem ústního jednání je přispět k objasnění skutečného stavu věci vyžaduje-li to povaha věci. V praxi je ústní jednání využíváno mj. i k vyslechnutí svědka.

Správní řád vychází ze zásady **neveřejnosti ústního jednání**. Tuto úpravu je nutné vidět v souvislosti s tím, že všechny **právní úkony** v řízení **podléhají mlčenlivosti**. **Účastník řízení má však právo navrhnout, aby jednání bylo veřejné**, o povolení rozhodne správní orgán.

Správní řízení provází zásada volného hodnocení důkazů. Podle této zásady správní orgán **hodnotí důkazy podle své úvahy**, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti. Na základě hodnocení a v souladu se zásadou materiální pravdy posuzuje, zda má být určitá skutečnost považována za prokázanou, zda postačují provedené důkazy, či zda bude třeba provést důkazy další nebo zda bude třeba opatřit důkazy jiné. Správní orgán zhodnotí výsledky provedených důkazů svědeckých, znaleckých, listinných, přihlédne i k ostatním podkladům pro rozhodnutí a na základě úvah, jimiž byl veden při hodnocení důkazů, odůvodní své rozhodnutí.

Každé správní rozhodnutí vydané v prvním stupni podléhá možnosti přezkoumání. **Zásada dvouinstančnosti** se do právní úpravy správního řízení, promítá tak, že proti rozhodnutí správního orgánu první instance se lze odvolat, pokud zákon nestanoví jinak. Avšak proti rozhodnutí odvolacího orgánu již odvolání není možné, je konečné.

Zásada legitimního očekávání, se týká souladu uplatňovaných pravidel správního řízení v praxi. Legitimního očekávání se dosahuje tím, že se pravidla a rozhodovací praxe nemění bez podložených legitimních důvodů. Zásada legitimního očekávání požaduje, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly neodůvodněné rozdíly, tedy jde o **zajištění předvídatelnosti postupů veřejné správy**.

Kromě uvedených zásad zná správní řád řadu dalších, které je povinen správní orgán dodržovat a respektovat. Zásada **zákazu zneužití správní úvahy** spočívá v tom, že správní orgán uplatňuje svou pravomoc pouze k těm účelům, k nimž mu byla zákonem nebo na základě zákona svěřena. **Zásada ochrany dobré víry**, která vede k tomu, že správní orgán šetří práva nabytá v dobré víře a zároveň však šetří i oprávněné zájmy osob, jichž se činnost správního orgánu v jednotlivém případě dotýká.

Dobrá víra účastníka řízení je chráněna například při rozhodování o prominutí zmeškání lhůty v odvolacím řízení nebo i při provádění exekuce.

Zásada proporcionality, která je obsažena ve více ustanoveních správního řádu, znamená pokyn pro správní orgány, aby při svém postupu **nezasahovaly do právních poměrů účastníků řízení a dotčených osob**. Správní řád chápe veřejnou správu jako **službu veřejnosti** a zároveň ukládá správnímu orgánu povinnost slušně se chovat vůči klientům veřejné správy.

Zásada dobré správy se uplatní ve správním řízení tím, že správní orgány dbají vzájemného souladu všech postupů, které probíhají současně a souvisejí s předmětem správního řízení. Správní orgány v rámci spolupráce mezi sebou postupují v zájmu dobré správy.

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

Projděte zásady správního řízení a zjistěte jakou roli ve správním řízení sehrávají, jak se promítá do činnosti úředníka (správního orgánu)?

Podívejte se do textu této kapitoly a zjistěte, který právní předpis upravuje procesní řízení ve správním právu. Ze zajímavosti můžete zjistit, který procesní právní předpis řeší postup finančního orgánu v oblasti finančního práva.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Obecná charakteristika správního řízení se věnuje jedné z nejdůležitějších oblastí, která provádí celé správní řízení, a to jsou zásady.

Kapitola není náročná na studium, je zde poukázáno na strukturu právního předpisu a zásady správního řízení. Podrobně o postupu správního orgánu při vyřizování záležitostí účastníků správního řízení bude pojednáno v následujících kapitolách.

---

5. SPRÁVNÍ ORGÁN A JEHO PŘÍSLUŠNOST KE SPRÁVNÍMU ŘÍZENÍ

CÍLE KAPITOLY

Představit správní orgány, které jsou oprávněné vstupovat do právního vztahu účastníků správního řízení. Dále zdůraznit institut příslušnosti, který představuje důležitý aspekt procesního řízení ve veřejné správě.

ČAS POTŘEBNÝ KE STUDIU

Ke studium uvedené kapitoly budete potřebovat zhruba hodinu a půl.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Správní orgán, úřad, výkon státní správy, zákon, právo, povinnost.

5.1. obecná charakteristika

Výkon státní správy je činnost svěřena správním orgánům, obdrží-li žádost nebo jiné podání, je jeho povinností zjistit, zda je k jeho vyřízení a vydání rozhodnutí věcně a místně příslušný. Příslušnost ve správním řízení je důležitým institutem vyjadřující vlastnost, kterou je určena **oprávněnosti vyřídit a rozhodnout ve věci**. Správní řád rozlišuje věcnou a místní příslušnost správních orgánů při výkonu veřejné správy.

Kritérium věcné příslušnosti určuje, který druh správního úřadu a jakého stupně je příslušný provést správní řízení a vydat rozhodnutí ve věci. Věcná příslušnost je určena jednotlivými speciálními zákony hmotného práva, například podle zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) ve znění pozdějších předpisů, bude **oprávněn vydat stavební povolení** k výstavbě rodinného domu **příslušný stavební úřad**. Kdyby takové rozhodnutí vydal věcně nepřislušným správní orgán, šlo

by **nicotnost** tohoto rozhodnutí. Nelze-li věcnou příslušnost při rozhodování v oblasti státní správy určit na základě zvláštního zákona, provede řízení v prvním stupni ústřední orgán státní správy, do jehož působnosti rozhodovaná věc náleží.

Při rozhodování o příslušnosti správního orgánu k vyřízení věci může docházet i ke sporům. Považuje-li se několik správních orgánů za příslušné k řízení v téže věci, tzv. **pozitivní kompetenční spor**, jsou povinny to bezodkladně oznámit nejbližše společně nadřízenému správnímu orgánu, který jejich spor rozhodne. **Nemají-li správní orgány společně nadřízený správní orgán, projednají spor o příslušnost ústřední správní orgány, které jsou nadřízeny těmto správním orgánům.**

Nedojde-li mezi ústředními správními úřady k dohodě, jejich povinností je bezodkladně podat žalobu k Nejvyššímu správnímu soudu. Naopak, nepovažuje-li se žádný správní orgán za příslušný k provedení řízení, tzv. **negativní kompetenční spor**, může správní orgán nebo účastník řízení podat žalobu k určení příslušnosti k Nejvyššímu správnímu soudu. Po dobu kompetenčního sporu procesní lhůty neběží.

Místní příslušnost vyjadřuje, který z věcně příslušných správních orgánů je konkrétně povolán k tomu, aby se věcí zabýval. Místní příslušnost rozlišujeme podle toho, zda jde o řízení týkající se činnosti účastníka řízení, v tom případě je místní příslušnost určená **místem této činnosti**. V řízeních týkajících se **nemovitosti, je místem, kde se tato nachází**. V řízeních týkajících se **podnikatelské činnosti účastníka řízení**, který je fyzickou osobou, místem jejího podnikání. V ostatních řízeních týkajících se fyzické osoby **místem jejího trvalého pobytu**. V řízeních týkajících se **právnícké osoby místem jejího sídla** nebo místem sídla její organizační složky.

Je-li místně příslušných více správních orgánů a nedohodnou-li se jinak, provede řízení ten z nich, u něhož jako prvního byla podána žádost na zahájení řízení nebo který z moci úřední učinil úkon jako první. V ostatních případech nebo nelze-li podmínky místní příslušnosti určit, určí místní příslušnost vydáním usnesení nejbližše společně nadřízený správní orgán. Není-li takového orgánu, určí místní příslušnost vydáním usnesením ústřední orgán st

V průběhu správního řízení **může docházet ke změně příslušnosti** jak z důvodů na straně správního orgánu, tak i na straně účastníka řízení. Správní řád řeší mj. zvláštní způsoby změny příslušnosti. Pro objasnění této skutečnosti se studijní opora bude zabírat těmito:

- **atrakce** (převzetí),
- **delegace** (pověření),
- **postoupení**.

Změní-li se však okolnosti rozhodné pro určení místní příslušnosti nebo věcné příslušnosti co do stupně v průběhu řízení a nestanoví-li zákon jinak, dokončí řízení správní orgán původně příslušný.

Změna příslušnosti atrakcí může být uplatněna pouze v případech, kdy správní orgán rozhodne, že jde o **složité řízení** nebo jde o správní řízení s počtem **nad 30 účastníků**, anebo o **řízení s vlivem na více správních obvodů**. V takovém případě nadřízený správní orgán formou usnesení spis převezme místo podřízeného orgánu a rozhodne jako orgán prvního stupně.

Nadřízený správní orgán může formou usnesení pověřit k projednání a vydání rozhodnutí věci jiný věcně příslušný podřízený orgán ve svém správním obvodu, a to na základě podnětu správního orgánu nebo na požádání účastníka řízení. V první řadě jde o **řízení, u něhož lze důvodně předpokládat převážný vliv na jiný správní obvod**, dále pak může být věc delegována **za účelem spojení jednotlivých řízení v jedno společné**. Nadřízený správní orgán rovněž pověří k projednání a vydání rozhodnutí ve věci jiný věcně příslušný podřízený správní orgán ve svém správním obvodu, jestliže podřízený správní orgán není z **důvodu vyloučení všech úředních osob**, způsobilý věc projednat a rozhodnout. V tomto případě nadřízený správní orgán pověří správní orgán, jehož správní obvod sousedí se správním obvodem nezpůsobilého správního orgánu.

Atrakce ani delegace **není možná při výkonu samostatné působnosti** orgány územních samosprávních celků a není vhodná, pokud by měla být bezdůvodnou zátěží pro účastníky. Při změnách příslušnosti správní orgány dbají na to, aby k nim docházelo jen v důvodných případech, a aby řízení pokud možno nezatěžovalo účastníky více, než kdyby ke změnám příslušnosti nedošlo.

Postoupení je další z forem změn v příslušnosti a může nastat buď obligatorně (povinně) nebo fakultativně (na základě uvážení). V **prvém případě** správní orgán, který **není věcně nebo místně příslušný** musí bezodkladně postoupit podání příslušnému správnímu orgánu a současně o tom uvědomí podatele. Je-li správní orgán přesvědčen, že bylo podání, které mu bylo postoupeno, není věcně nebo místně příslušný vyřídit, může toto podání vydáním usnesení postoupit dalšímu správnímu orgánu. Podání může vrátit zpět jen s předchozím souhlasem nadřízeného správního orgánu. **Ve druhém případě** je kritériem postoupení **věci vhodnost** a správní orgán věc postoupit může, ale nemusí, například na žádost účastníka řízení z důvodu jeho trvalého pobytu.

Příslušný správní orgán může vydat usnesení a dožádat podřízený nebo nadřízený správní orgán nebo jiný věcně příslušný správní orgán o **provedení úkonu**, který by sám mohl provést jen s obtížemi nebo s neúčelně vynaloženými náklady anebo který by nemohl provést vůbec. Pro provedení dožádaného úkonu, pokud jej nelze provést bezodkladně, je stanovena lhůta 30 dnů ode dne doručení dožádání. Správní orgán **může odmítnout provedení úkonu** vydáním usnesení v případech, **kdy je dožádání v rozporu s právními předpisy**, provedení úkonu by **vážně ohrozilo plnění jeho vlastních úkolů** nebo provedení úkonu **by vyžadovalo neúměrné náklady**. Odmítnutí provedení dožádání vyžaduje předchozí souhlas nadřízeného správního orgánu.

Účastník řízení je chráněn proti nečinnosti správních orgánů při vyřizování jeho věci. Správní řád stanoví tři případy, kdy nadřízený orgán vůči příslušnému správnímu orgánu využije svých pravomocí k tomu, aby věc účastníka byla včas a řádně vyřízena a rozhodnuta. Tak tomu bude, jestliže **nevydá prvoinstanční správní orgán rozhodnutí ve věci** v zákonné lhůtě 30 dnů. Druhým případem je situace, kdy příslušný správní orgán **nezahájí řízení ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy se dozvěděl o skutečnostech** odůvodňujících zahájení řízení z moci úřední a byl k tomu příslušný. Posledním případem ochrany proti nečinnosti je situace, kdy je z **okolností zjevné, že věcně a místně příslušný správní orgán nedodrží stanovenou lhůtu**. Nadřízený správní orgán v těchto případech může **přikázat** nečinnému správnímu orgánu, aby zjednal nápravu, usnesením může věc sám **převzít** a rozhodnout anebo může **pověřit** jiný správní orgán k řízení, anebo přiměřeně **prodloužit zákonnou lhůtu** pro vydání rozhodnutí. Nadřízený orgán vydá o tom usnesení, které se oznámí dotčeným správním orgánům a účastníkům.

Správní orgán, tj. osoba bezprostředně se podílející na výkonu pravomoci správního orgánu, **musí být při projednávání a rozhodování** věci, která je předmětem řízení, **nezaujatá**. V opačném případě by rozhodnutí jim vydané mohlo být neobjektivní a je namístě, aby byl správní orgán z řízení vyloučen. Proto každá úřední osoba, o níž lze důvodně předpokládat, že má s ohledem na svůj **poměr k věci** například ve věci již rozhodovala, k **účastníkům řízení** například osoby blízké **nebo jejich zástupcům** zájem na výsledku řízení, je vyloučena ze všech úkonů v řízení. Účastník řízení musí námitku podjatosti vznést, jakmile se o ní dozví, a musí prokázat také konkrétní zájem úřední osoby na výsledku řízení. O vznesené námitce podjatosti rozhoduje bezodkladně usnesením služebně nadřízený úřední osoby nebo ten, kdo má obdobné postavení, tzv. představený. Po posouzení námitky představený určí jiného pracovníka vyřizování věci. Jestliže účastník navrhne vyloučení všech úředních osob, rozhodne nadřízený orgán a deleguje pravomoc na jiný úřad.

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

Zjistěte, co je předpokladem vzniku, změny a zániku správně právního vztahu. Jakou roli ve správním právu sehrává příslušnost správního orgánu?

SHRNUTÍ KAPITOLY

Orgány státní správy jsou vázány zákony, výkon státní správy, která je jim svěřena, mohou vstupovat do právního vztahu účastník správního řízení jen v mezích zákona a na základě zákona. Příslušnost ve správním řízení je základem pro zahájení správního

správní orgán a jeho příslušnost ke správnímu řízení

řízení až po vydání rozhodnutí. Pokud by správní orgán nerespektoval tento důležitý institut a rozhodnutí by vydal, to by **bylo od počátku neplatné nicotné**.

Správní řád rozlišuje věcnou a místní příslušnost správních orgánů při výkonu veřejné správy.

---

6. ÚČASTNÍCI SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ, ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ, ZAJIŠTĚNÍ PRŮBĚHU SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ

CÍLE KAPITOLY

Představit v podrobnostech jednoho z nejdůležitějších subjektů správního práva, kterým je účastník správního řízení

ČAS POTŘEBNÝ KE STUDIU

Ke studium uvedené kapitoly budete potřebovat 120 minut.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Zákon, účastník správního řízení, zahájení řízení, podklady, postup správního orgánu, rozhodnutí.

6.1. Obecná charakteristika

Důležitým prvkem správního řízení jsou subjekty, bez jejichž účasti by řízení neproběhlo. Na straně jedné jsou to **subjekty stanovené** nebo **pověřené výkonem státní správy státem, tj. správní orgány** a na straně druhé **subjekty, které požadují** nebo jsou oprávněné využít **veřejnou službu, tj. účastníci řízení**. O správních orgánech jako subjektech správního řízení jsme již hovořili v podkapitole věnované jejich příslušnosti, nyní nám zbývá blíže definovat a určit práva či povinnost účastníků řízení.

Správní řád zná hned několik skupin osob, kteří jsou účastníky správního řízení. V **první skupině** jsou účastníky ti, o jejich právech, právech chráněných zájmech nebo povinnostech má být jednáno (tzv. nepominutelní účastníci). V této skupině jsou to konkrétně **osoby, které žádají, aby o jejich právním vztahu bylo jednáno, tj. v řízení zahajovaném na návrh** a dále pak dotčené osoby, vůči nimž bylo správní řízení zahájeno v řízení zahajovaném z moci úřední, anebo navrhovatel a odpůrce ve sporném řízení. Účastníci této skupiny mají více procesních práv, například mohou kdykoliv vzít svůj návrh na zahájení řízení zpět.

Ve **druhé skupině** účastníků správního řízení jsou to ti, **jejichž práva, právem chráněné zájmy nebo povinnosti mohou být rozhodnutím přímo dotčeny tzv. vedlejší účastníci**. V této skupině jde o další dotčené osoby, které mohou být, vedle výše uvedených, dalšími účastníky řízení, a to v případě jejich společných práv nebo povinností s žadatelem.

Třetí skupinu tvoří ti, komu **zvláštní právní předpis takové postavení přiznává**. Zvláštní zákony mohou okruh účastníků nad rámec obecného vymezení rozšířit, ale i zúžit nebo dokonce účastníky vymežit jinak.

Do čtvrté skupiny správní řád **zařazuje** toho, **kdo tvrdí, že je účastníkem, dokud mu správní orgán neprokáže opak**. O tom, zda osoba je či není účastníkem, rozhodne správní orgán usnesením. Usnesení doručí správní orgán pouze tomu, o jehož účasti v řízení bylo rozhodováno a ostatní účastníci se o něm vyrozumí.

Každý účastník řízení je **způsobilý k tomu, aby měl práva a povinnosti**. Nositelem práv a povinností je i malé dítě, a tudíž je účastníkem správního řízení. Vedle toho však účastník musí být také **způsobilý k tomu, aby mohl samostatně jednat**, a v tomto případě malé dítě, které je sice způsobilé být účastníkem řízení, však není procesně způsobilé v řízení jednat, tzn. svými vlastními úkony nabývat procesní práva a brát na sebe procesní povinnosti.

Procesní způsobilost znamená činit právní úkony samostatně, vlastním jménem a nést za ně právní odpovědnost. U fyzické osoby je základním předpokladem procesní způsobilosti **dosazení určitého věku, a to 18 let**.

Správní orgán však může dát určitou příležitost vyjádřit se také fyzické osobě, která procesní způsobilost nemá. Správní právo v tomto ohledu činí výjimku, a to **možnost vyjádření se takové osoby k věci**. Správní orgán, pokud jsou k tomu dány důvody, může požádat o vyjádření osob zbavených způsobilosti k právním úkonům soudem nebo požádat o názor nezletilého dítěte.

Právnícké osoby jsou **způsobilé k právním úkonům**, tedy i procesně způsobilými účastníky správního řízení, stanoví-li tak zákon. Tímto zákonem je občanský zákoník, kde je uvedeno, že právní úkony právnícké osoby ve všech věcech činí ti, kteří jsou k tomu oprávněni **ze zákona** nebo **na základě smlouvy o zřízení právnícké osoby, anebo zakládací listinou**. Právnícké osoby činí právní úkony prostřednictvím **statutárního orgánu**, popřípadě **jím pověřené osoby** k právním úkonům oprávněné. Za územně samosprávný celek jakožto veřejnoprávní korporaci jedná **ten, kdo ho zastupuje navenek**, například starosta obce. Každý, kdo činí tyto úkony, musí před správním orgánem prokázat své oprávnění.

Zvláštním typem účastníka řízení je také stát. V právních vztazích **na úseku správního řízení vystupuje** jako účastník především tam, kde jsou dotčena jeho majetková

práva nebo kde je předmětem řízení věc, která je v jeho vlastnictví. Procesní způsobilost, tj. činit právní úkony samostatně a nést za ně právní odpovědnost, je svěřena **vedoucímu organizační složky**, například ministrovi nebo státnímu tajemníkovi, anebo pověřenému zaměstnanci orgánu státní správy.

6.1. ZASTUPOVÁNÍ VE SPRÁVNÍM ŘÍZENÍ

O institutu zastupování, v obecné rovině, již bylo pojednáno výše, zde půjde o zastupování ve správním řízení. Účastníci správního řízení vystupují v právních úkonech svým jménem a na svůj účet, za své úkony nesou právní odpovědnost, jak jsme uvedli výše. Ve správním řízení může jít o dva druhy zastoupení:

- zastoupení na základě zákona
- zastoupení z plné moci.

Právní úkon, tj. vyhotovit písemnost, vyjádřit se k podkladům apod., činí za procesně nezpůsobilého účastníka **zákonný zástupce, opatrovník** nebo si účastník může sám stanovit svého zástupce **k vyřízení věci před správním orgánem na základě plné moci**. Zástupcem účastníků, jejichž zájmy si neodporují, může být i **společný zmocněnec** nebo **společný zástupce**.

V rozsahu, v jakém účastník nemá procesní způsobilost, musí být zastupován **zákonným zástupcem**, například jde o rodiče, jsou zákonými zástupci svých nezletilých dětí. Toho, kdo je zákoným zástupcem určují zvláštní zákony, například občanský zákoník, daňový řád.

Pokud účastník řízení zákonného zástupce nemá, nebo ho nemůže zastupovat, **ustanoví mu správní orgán vydáním usnesení opatrovníka**. Opatrovníkem správní orgán ustanoví toho, u koho je osoba, jíž se opatrovník ustanovuje, v péči, anebo jinou vhodnou osobu. Tato osoba je povinna funkci opatrovníka přijmout, pokud jí v tom nebrání závažné důvody. Opatrovníkem nelze ustanovit osobu, která může mít osobní zájem na výsledku řízení, z čehož plyne obava, že nebude řádně hájit zájmy opatrovance.

Opatrovníka ustanovuje správní orgán také v jiných případech uvedených v zákoně, například účastníkovi, kterému se **nepodařilo oznámit zahájení řízení z moci úřední**, právnické osobě, která **nemá orgán způsobilý za ni jednat**, též **osobám neznámého pobytu** nebo neznámého sídla, nebo **osobám, které nejsou známy**, anebo **osobám zvláště těžce zdravotně postiženým**.

Ve správním řízení za určitých okolností **funkce opatrovníka zaniká**. Především jde o případy, kdy **opatrovník neplní své povinnosti**, tj. nedbá-li o ochrany práv nebo zájmů opatrovance nebo má zájem na výsledku řízení, odůvodňující obavu, že nebude řádně hájit jeho zájmy. Funkce opatrovníka také zaniká, jakmile **zastoupený začal být zastupován zákoným zástupcem** nebo **nabyl procesní způsobilosti** anebo **pominuly důvody**, pro něž byl opatrovník ustanoven. Správní orgán vydá o zániku funkce opatrovníka usnesení.

Právem účastníka je možnost zvolit si k zastupování na základě **plné moci** zmocněnce. Plná moc může být udělena k určitému úkonu, skupině úkonů nebo pro určitou část řízení, pak jde o **speciální plnou moc**. Nebo účastník řízení udělí plnou moc zmocněnci ke všem právním úkonům, pak jde o generální plnou moc. Účastník dokonce může zmocnění udělit pro neurčitý počet řízení k dané věci, v určené době nebo bez omezení v budoucnu, v tomto případě musí být úředně ověřen podpis zmocnitele.

Jak již bylo uvedeno výše, **zvláštní plnou moc** podle obchodního práva, **prokurou**, může stanovit statutární orgán u obchodních společností. Prokurista vykonává jménem obchodní společnosti a na její účet všechny právní úkony, vyjma převodu nemovitostí a věcných práv k nim. Prokurista je zapsán v obchodním rejstříku.

Zmocnění k zastoupení se **prokazuje písemnou plnou mocí**, plnou moc však lze udělit také ústně přímo do protokolu. Zmocněnec může udělit plnou moc jiné osobě, aby místo něho za účastníka jednala, jen je-li v plné moci výslovně dovoleno. Zástupce v řízení vystupuje jménem zastoupeného a z úkonů zástupce vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému.

V řízeních, v nichž více účastníků uplatňuje shodný zájem, může k usnadnění průběhu řízení správní orgán vyzvat tyto účastníky, aby si v přiměřené lhůtě **zvolili společného zmocněnce**. Účastníci si mohou společného zmocněnce zvolit i bez výzvy. Pokud si účastníci společného zmocněnce na výzvu správního orgánu nezvolí, může správní orgán ustanovit usnesením některého z účastníků **společným zástupcem** pro ostatní, kteří uplatňují shodný zájem.

6.2. ÚKONY ÚČASTNÍKŮ SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ

Účastníci ve správním řízení mají rozsáhlá práva. Jsou oprávněni ze zákona činit právní úkony, mezi které především patří **právo předkládat návrhy**, například důkazy, po celou dobu řízení. Správní orgán však může prohlásit, do kdy mohou účastníci své návrhy předkládat, tzv. koncentrační zásada. Dále má účastník právo na:

- **uvědomění správním orgánem o zahájení správního řízení,**
- **vyjádřit v řízení své stanovisko,**
- **před vydáním rozhodnutí ve věci možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí.**
- Jejich právem je také **dotazovat se svědků a znalců** při jednání, a i při ohledání mají právo na přizvání k ústnímu jednání
- **právo podat odvolání** a být vyzváni k odvolání, podaném jiným účastníkem.
- Účastníci mají rovněž **právo na poučení a pomoc** správního orgánu k předmětu řízení.

Účastníci správního řízení, aby mohli svá práva včas a řádně uplatňovat, mají možnost **nahlížet do spisu, činit si výpisy, pořídit si kopie spisu nebo jeho části.** Toto právo

je zaručeno jak účastníkům, tak jejich zástupcům, případně také jiným dotčeným osobám za předpokladu, že nebudou porušena práva účastníků nebo jiných dotčených osob. **Ostatní subjekty tak mohou učinit pouze, prokáží-li právní zájem k předmětu řízení.** Účastníkům řízení, kteří jsou nevidomí, bude obsah spisu přečten.

Účastník řízení, stejně jako je tomu i v řízení soudním má povinnosti. Mezi povinnost patří **dodržovat předepsané lhůty, navrhovat důkazy,** které jsou účastníkovi známy, **předložit listinu,** potřebnou k provedení důkazu, **strpět ohledání na místě samém, předložit předmět k ohledání a dostavovat se na předvolání a ani jinak neztěžovat postup řízení.** Účastník je povinen také předložit na výzvu oprávněné úřední osoby průkaz totožnosti. V případě nesplnění uložených povinností může být účastník řízení správním orgánem donucen, a to i případnou sankcí.

Podání

Podání je právním úkonem směřujícím vůči správnímu orgánu. Podání se posuzuje podle svého skutečného obsahu a bez ohledu na to, jak je označeno, podání může být také odvolání. Správní řád stanoví pro podání také určité náležitosti. Z každého podání ve správním řízení musí být patrné, **kdo je činí, které věci se týká a co se navrhuje.** Například fyzická osoba musí v podání uvést své jméno a příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, případně jinou adresu na doručování. Nemá-li podání předepsané náležitosti, nebo má jiné vady, pomůže správní orgán podateli nedostatky odstranit, nebo ho vyzve k jejich odstranění a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu.

Podání ke správnímu orgánu, který je příslušný vyřídit věc, je tak možno učinit:

- **písemně,**
- **ústně do protokolu,**
- **elektronicky, podepsané elektronickým podpisem.**

Kromě toho je možné podání učinit také pomocí **jiných technických prostředků,** jakými jsou fax či elektronická pošta bez použití zaručeného elektronického podpisu, v těchto případech však musí být podání do 5 dnů potvrzeno. Podání se činí u správního orgánu, který je věcně a místně příslušný a je učiněno dnem, kdy tomuto orgánu došlo.

6.3. DORUČOVÁNÍ VE SPRÁVNÍM ŘÍZENÍ

Správní orgán kromě jiných povinností při vedení řízení má i povinnost korespondence s účastníky řízení. Pod pojmem **doručování rozumíme postup pro podávání informací o důležitých úkonech v řízení účastníkům a dalším osobám zúčastněných na řízení.** Každé podání, žádost, stížnost nebo návrh, který obdrží podatelna správního orgánu, podléhá zásadě písemnosti, a to i tehdy, jestliže sám vyhotoví vlastní písemnost, musí i tuto doručit.

Podle zásad ve **správním řízení se určuje, které písemnosti se doručují do vlastních rukou a na které adresy se doručuje.** Správní řád upravuje podmínky doručování

fyzickým a právnickým osobám tak, aby byla zásilka buď doručena, nebo vznikla fikce doručení.

Písemnosti ve správním řízení může doručit:

- sám **správní orgán**, který ji vyhotovil.
- **prostřednictvím obecního úřadu**,
- **policejního orgánu**
- **prostřednictvím obecní policie**.
- **prostřednictvím poštovních služeb** (Česká pošta s.p.)
- **elektronickou cestou** na elektronickou adresu.

Doručovatel je oprávněn zjistit i totožnost adresáta nebo osoby oprávněné převzít písemnost. Důležité písemnosti, zejména ty, kterými jsou ukládány účastníkům povinnosti, doručuje správní orgán **do vlastních rukou**. Jiné písemnosti se doručují **doporučeně** nebo **vhozením do adresátovy schránky**. Pokud nejde o písemnost doručovanou do vlastních rukou, tato může být předána také osobě, která je ochotna písemnost přijmout a odevzdat adresátovi. Pokud je správnímu orgánu známa, lze písemnost doručit také na **elektronickou adresu** s certifikovaným elektronickým podpisem.

Do vlastních rukou adresáta se doručují písemnosti o předvolání k jednání, vydání správních rozhodnutí, písemnosti, o kterých to stanoví zvláštní zákony, nebo určili tak oprávněná úřední osoba i písemnost, u níž hrozí, že by mohla být vydána jinému účastníkovi řízení, který má na věci protichůdný zájem. Je-li pro řízení třeba, aby bylo doručení doloženo, musí být zajištěn **písemný doklad stvrzující, že písemnost byla doručena** nebo že poštovní zásilka obsahující písemnost byla dodána, včetně dne, kdy se tak stalo. Nelze-li doručení prokázat dokladem, je nutno doručit opakovaně. Písemného dokladu o doručení nebo dodání však není zapotřebí, je-li z postupu účastníka řízení v řízení zjevné, že mu bylo doručeno a je-li možné v řízení postupovat i bez tohoto dokladu.

Na požádání účastníka řízení lze doručovat také na elektronickou adresu, kterou účastník řízení sdělí správnímu orgánu. V případě doručování **na elektronickou adresu** platí, že **písemnost je doručena v okamžiku, kdy převzetí doručované písemnosti potvrdí adresát** zprávou opatřenou jeho zaručeným elektronickým podpisem. Nepotvrdí-li adresát převzetí písemnosti nejpozději následující pracovní den po odeslání zprávy, která se nevrátila jako nedoručitelná, doručí správní orgán písemnost, jako by adresát o doručení na elektronickou adresu nepožádal.

Doručení bude vykázáno, i když nebude účastník řízení zastižen. **Při jeho nezastižení bude písemnost uložena u správního orgánu**, který písemnost vyhotovil nebo u **obecního úřadu** nebo u **České pošty, s. p.** **Správní orgán nezjišťuje, zda se adresát v době rozhodné zdržoval v místě doručení**, pouze mu zašle výzvu k vyzvednutí a poučí o právních následcích fikce. Písemnost je, jak výše uvedeno uložena a uplynu-

tím lhůty 10 dnů začíná běžet lhůta pro podání odvolání, pokud i ta marně uplyne, rozhodnutí nabývá právní moci. **Nevyvratitelnou domněnku** doručení správní orgán uplatní, jestliže byl adresát zastižen a písemnost odmítl převzít.

Správní řád rozlišuje doručování zvláště fyzickým a zvláště právnickým osobám. Fyzické osobě je možné doručit přednostně **na adresu pro doručování**, pokud ji uvedla. Dále je možno doručit do místa trvalého pobytu, místa podnikání, na elektronickou adresu nebo zmocněnci pro doručování. Fyzické osobě lze kromě toho doručit **všude, kde bude zastižena**. Písemnost, která se doručuje do vlastních rukou, lze doručit adresátovi, nebo též **tomu, koho adresát k přijetí písemnosti zmocnil písemnou plnou mocí s úředně ověřeným podpisem**.

Písemnost, která se nedoručuje do vlastních rukou a jejíž převzetí má být potvrzeno příjemcem. Lze ji doručit adresátovi přímo nebo předáním **jiné vhodné fyzické osobě bydlící, působící nebo zaměstnané v tomtéž místě** nebo jeho okolí, která souhlasí s tím, že písemnost adresátovi předá. Písemnost, která se nedoručuje do vlastních rukou nebo jejíž doručení nemá být potvrzeno příjemcem, lze doručit vložением písemnosti do adresátovy domovní schránky nebo na jiné vhodné místo.

Také právnickým osobám a orgánům veřejné moci se doručují písemnosti na adresu pro doručování. Písemnost je možno doručit také na adresu jejího sídla, nebo sídla její organizační složky, které se řízení týká nebo také na elektronickou adresu.

Písemnosti, určené do vlastních rukou, přebírají orgány a osoby, které činí úkony jménem právnické osoby v řízení před soudem, nebo jiné osoby, které byly pověřeny písemnosti přijímat, například pracovnice podatelny. **Písemnosti, které se nedoručují do vlastních rukou a** jejichž převzetí má být potvrzeno příjemcem, lze doručit fyzické osobě, která je za adresáta oprávněna písemnost převzít, potvrdí převzetí. Takovou písemnost lze doručit též jiné vhodné fyzické osobě bydlící, působící nebo zaměstnané v tomtéž místě nebo jeho okolí, která souhlasí s tím, že poštovní zásilku s písemností adresátovi předá.

Ostatní písemnosti se doručují, stejně jako u fyzických osob vhozením **do adresátovy domovní schránky**.

Správní orgán může vést korespondenci ve správním řízení s účastníkem řízení v cizině, například při zrušení trvalého pobytu v České republice. Pro doručování písemností ve správním řízení do ciziny platí tři formy. Oprávněná úřední osoba musí mít na mysli to, že kromě **provozovatele poštovních služeb** může být doručena listina pouze prostřednictvím **orgánu státní správy pověřeného k doručování** písemností do ciziny (například ministerstvo zahraničních věcí). Pokud se tímto způsobem nepodaří doručit, doručuje se **opatrovníkovi**, kterého k tomuto účelu stanoví správní orgán usnesením.

Důležitost doručování ve správním řízení dokumentuje i to, že v případě neúspěšného doručení písemnosti účastníkovi řízení **zašle správní orgán výzvu** do domovní

schránky k převzetí uložené písemnosti ve lhůtě 15 dnů a poučení o právních důsledcích. Po marném uplynutí i této nové lhůty se považuje písemnost za doručenu (fikce doručení). Stejně je tomu tak, když adresát neumožní převzetí písemnosti, považuje se den, kdy odmítnul převzít písemnost za doručenu dnem, kdy k neúspěšnému pokusu o doručení došlo.

Doručování písemnosti ve správním řízení je přípustné i **veřejnou vyhláškou**. Doručení veřejnou vyhláškou **se provede tak, že se písemnost**, popřípadě oznámení o možnosti převzít písemnost, **vyvěsí na úřední desce správního orgánu, který písemnost doručuje**. Tento způsob je však možný jen když osoby, kterým se doručuje, **nejsou známy nebo jsou neznámého pobytu a konečně, jimž se prokazatelně nedaří doručovat**. Úřední deska, kde se veřejná vyhláška vyvěsí po dobu 15 dnů, musí být nepřetržitě veřejnosti přístupná. Obsah úřední desky se zveřejňuje i způsobem umožňujícím dálkový přístup.

6.5. PROCESNÍ LHŮTY

Důležitost času v právu je dána tím, že veškeré právní vztahy vznikají, mění se a zanikají v prostoru a čase. Z hlediska práva je čas významný jako:

- **pevně stanovené datum,**
- **plynoucí čas jako lhůta.**

Nejčastěji se ve veřejném právu setkáváme s pojmem lhůta, ta je určená zákonem, nebo z něho vyplývá. Je-li to nutné, má správní orgán právo stanovit účastníkovi řízení přiměřenou lhůtu k provedení úkonu, pokud ji nestanoví zákon, **například 5 dnů pro doplnění elektronického podání**. Lhůtu určenou správním orgánem může na žádost účastníka řízení správní orgán prodloužit, nikoliv zkrátit. S ohledem na lhůty je potřeba zmínit v této souvislosti mj. pojmy prekluze, promlčení, prostá lhůta, pořádková lhůta.

Rozeznáváme čas, od kterého právní následky nastávají a čas, kterým následky končí. **Lhůta určená podle dní** počíná dnem, který následuje po události, jež je rozhodující pro její počátek, například rozhodnutí ve věci bylo účastníkovi řízení doručeno 6. září. 15.denní lhůta pro odvolání proti rozhodnutí začne běžet dnem 7. září a končí 21. září do 24 hod. Polovinou měsíce se rozumí patnáct dní.

Konec lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá událost, od níž lhůta počíná. Není-li takový den v posledním měsíci, připadne konec lhůty na jeho poslední den. Například správní orgán uložil rozhodnutím účastníkovi řízení pořádkovou pokutu, kterou je povinen zaplatit do jednoho měsíce od právní moci oznámení rozhodnutí. Rozhodnutí nabylo právní moci 31. března. Poslední den lhůty by tedy měl připadnout na 31. dubna, protože však takový den v měsíci dubnu není, končí lhůta 30. dubna. **Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek**, je posledním dnem lhůty nejbližší **následující pracovní den**. Lhůta je zachována, je-li posledního dne lhůty učiněno podání u věcně a místně příslušného správního orgánu, anebo je-li

v tento den podána poštovní zásilka adresovaná tomuto správnímu orgánu držiteli poštovní licence.

V rámci lhůt ve správním řízení může správní orgán vůči účastníkovi rozhodnout o tom, že mu **promíjí zmeškání uloženého úkonu**, ke kterému došlo ze závažných důvodů bez jeho zavinění a novým rozhodnutím stanoví novou náhradní lhůtu. Učiní tak i v dalších případech, a to při ochraně dobré víry, nebo pokud účastník projeví vůli vzít svůj návrh zpět, anebo jestliže požaduje změnu obsahu svého podání. S navracením v předešlý stav je spojeno vydání nového rozhodnutí ve věci.

6.6. PREKLUZE

Prekluze je pojmem, která má v rámci správního práva, ale nejen tohoto odvětví práva, vážné následky dopadu. Jestliže se účastník správního řízení dostane s uplatněním svého práva do prekluze, pak jeho právo zaniklo z důvodu neuplatnění včas. K zániku uplatnění práva je však třeba splnění dvou předpokladů:

- uplynutím zákonem stanovené lhůty,
- neuplatnění práva v této době.

Jaké právní následky může účastník správního řízení očekávat, pokud by se dostal do prekluze:

- zaniká subjektivní právo,
- příslušný správní orgán přihlíží k prekluzi z úřední povinnosti,
- dojde-li k plnění po uplynutí prekluzivní doby, jde o bezdůvodné obohacení, neboť právní důvod plnění v důsledku prekluze odpadá.

6.7. PROMLČENÍ

Promlčení je dalším důležitým a významným aspektem, který v „čase v právu“ je uplatňován. Oproti prekluzi, kdy dochází k zániku práva, **při promlčení nedochází k zániku práva**, právo nadále existuje, je však výrazně oslabeno, neboť nárok, jako součást subjektivního práva, se stává podmíněným. Uplynutím promlčecí doby je naplněno první stadium promlčení, v němž se uplatnily dvě skutečnosti:

- uplynutí času,
- neuplatnění práva.

V rámci správního řízení vztah mezi správním orgánem a povinným (účastníkem správního řízení) trvá nadále, subjektivní právo ani nárok nezaniká, pouze nárok se stal podmíněným, tj. závislým na tom, zda se povinný promlčení dovolá, či nikoliv. Povinnému vzniklo uplynutím promlčecí doby právo uplatnit námitku promlčení, bude-li

oprávněný realizovat své subjektivní právo. Správní orgán k této skutečnosti z úřední moci přihlédně.

Úkony ve správním řízení probíhají v několika fázích. Ještě před zahájením řízení je správní orgán povinen přijímat podněty, aby bylo zahájeno řízení z úřední moci.

První právně závaznou fází je **zahájení správního řízení**, které může být učiněno na návrh účastníka nebo nařízeno z moci úřední.

Druhou fází představuje samotné jádro věci, kde správní orgán **zjišťuje materiální pravdu** ze všech podkladů a porovnává je se zákonným stavem. Volným hodnocením důkazů musí dospět k závěrům podporujícím jeho rozhodnutí. Za účelem rychlého a hospodárného průběhu řízení je správní orgán oprávněn v této fází využít právních prostředků zajišťujících důkazy a hladký průběh řízení.

Třetí fází je **vydání individuálního aktu aplikace práva**, tedy **rozhodnutí**, ke kterému správní řízení směřuje. Za určitých okolností mohou nastat ještě další dvě fáze správního řízení. V rámci **zásady dvouinstančnosti** může účastník řízení **využít řádných i mimořádných opravných prostředků přezkoumáním prvoinstančních rozhodnutí**, tím správní řízení pokračuje ve **čtvrté fázi**.

V případě, že povinný nesplní to, co mu správní orgán v rozhodnutí přikázal, může být využito institucionální vynucení uložených povinností, které nazýváme **exekucním řízením**, tedy **pátá** fáze správního řízení.

Do fází správního řízení nezahrnujeme možnost soudního přezkoumání rozhodnutí vydaných ve správním řízení.

6.1. PRŮBĚH SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ

Pro procesní právo a správní řízení nevyjímaje je důležité řízení v prvním stupni. Správní řád upravuje způsob a podmínky pro správní řízení z hlediska rozsahu i formy. Především je potřeba samotné řízení **zahájit**, přičemž ještě před jeho zahájením je již možné činit určité úkony.

Správní řád určuje, že ve správním řízení se jedná a písemnosti se vyhotovují v **českém jazyce**. Účastníci řízení však mohou jednat a písemnosti předkládat i v jazyce slovenském. Pokud jde o subjekty, kteří náležejí k národnostní skupině nebo etnické menšině, která tradičně a dlouhodobě žije na území České republiky, mohou činit podání ve svém jazyce a náklady spojené s tlumočnickem hradí správní orgán.

Písemnosti vyhotovené v cizím jazyce v souvislosti se správním řízením musí účastník předložit v originálním znění a současně v **úředně ověřeném překladu do jazyka českého**, pokud správní orgán nesdělí účastníkovi řízení, že takový nepožaduje. Každý kdo prohlásí, že neovládá jednací jazyk, má právo na tlumočníka. Neslyšícím osobám, hluchoslepým a nevidomým ustanoví správní orgán formou usnesení tlumočníka.

V každé věci, kterou správní orgán přijme k vyřízení nebo zahájí řízení z **úřední moci**, **se zakládá spis**, který je označen spisovou značkou. Obsahová stránka spisu je upravena správní řádem, zde je potřeba mít na mysli i zákon o archivnictví a předpisy o spisové službě. Ve spisu jsou založeny například přijatá podání, záznamy, svědecké výpovědi, listiny, zvuková i jiná dokumentace ke zjištění materiální pravdy. Úkony a sdělení není nutno činit v písemné formě, pokud na ní účastník řízení netrvá a jejich obsah se do spisu pouze poznamenává.

Spis musí obsahovat soupis všech svých součástí, včetně příloh, s **určením data, kdy byly do spisu vloženy**. Písemnosti, které obsahují utajované skutečnosti a skutečnosti, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti, se uchovávají mimo spis, aby se s nimi nebylo možno seznámit v rámci nahlížení do spisu, například doklad o hlasování přestupkové komise. Tyto části jsou vyloučeny z nahlížení do spisu. **Účastník řízení má právo nahlížet do spisu, pořídit si výpisy a fotokopie.**

6.2. Postup před zahájením řízení

Správní orgán je povinen vytvořit podmínky pro přijímání podnětů od fyzických nebo právnických osob o skutečnostech důležitých pro zahájení správního řízení. Každý je oprávněn před zahájením řízení požádat správní orgán o **předběžnou informaci** o tom, jak lze jeho určitý záměr řešit a podle jakých kritérií bude žádost nebo jiný druh podání v rámci správního řízení posuzována. Při samotném přijímání podnětů k zahájení řízení bude správní orgán od podatele především **zjišťovat důvod k zahájení řízení, nezbytné důkazy, které osvědčí jeho podnět, dále požadavek na jejich zajištění a další předběžné informace**, které budou rozhodující pro posouzení věci.

Postup před zahájením řízení zahrnuje **přijímání podnětů správním orgánem, aby bylo zahájeno řízení z moci úřední**. Pokud podatel podnětu požádá, je správní orgán povinen sdělit mu ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy podnět obdržel, zda řízení zahájí, nebo že neshledal důvody k zahájení řízení z moci úřední, popřípadě že podnět postoupil příslušnému správnímu orgánu.

Správní orgán po obdržení oznámení, jiného podnětu nebo na základě vlastních zjištění, která by mohla být důvodem k zahájení řízení z moci úřední, **opatří nezbytná vysvětlení od podatele**. Správní orgán na základě jeho vysvětlení **zjistí, zda bude řízení zahájeno**. Zda jsou dány důvody pro zahájení řízení a zda je k tomuto právnímu úkonu věcně příslušný.

Dalším typem **vysvětlení** jsou vysvětlení na základě nichž, správní orgán **určí předpokládaný rozsah podkladů pro rozhodnutí**, stanoví-li tak zvláštní zákon. Správní orgán požádá o vysvětlení až poté, co nelze informace získat jiným úředním postupem. Povinnost podat správnímu orgánu vysvětlení je stanovena zákonem pro každého. Správní orgán při opatřování vysvětlení postupuje obdobně jako při předvolání (viz dále). **V případě, že někdo bezdůvodně odmítne podat vysvětlení, může správní orgán uložit rozhodnutím pořádkovou pokutu až do 5.000,-Kč.**

V souladu se správním řádem může správní orgán zjišťovat nebo **poskytnout předběžnou informaci**. Tento institut nastupuje v případech, kdy fyzická nebo právnická osoba požaduje od správního orgánu, který je příslušný vydat rozhodnutí, aby mu v písemné formě poskytl **předběžnou informaci o tom, zda lze určitý záměr uskutečnit jen za předpokladu vydání rozhodnutí nebo podle jakých hledisek bude posuzovat žádost o vydání rozhodnutí**, popř. za jakých předpokladů lze žádosti vyhovět. Předběžnou informaci lze požadovat i po zahájení řízení, přičemž dobu její platnosti může správní orgán omezit. Správní orgán je oprávněn v rámci přijímání podnětu zjišťovat předběžné informace o důvodech pro zahájení řízení.

Před zahájením řízení lze z moci úřední nebo na požádání toho, kdo by byl účastníkem, **zajistit důkaz, je-li důvodná obava, že později jej nebude možno provést vůbec nebo jen s velkými obtížemi**. Nutnou podmínkou je, že provedení tohoto důkazu může podstatně ovlivnit vlastní správní řízení. Při zajišťování důkazu musí být přítomen ten, kdo bude pověřen k vydání rozhodnutí v zahájeném správním řízení. Zajištění důkazů

Na základě procesního postupu správní orgán, aniž by zahájil správní řízení, ve formě usnesení odloží věc v případě, že vůči němu byl učiněn **úkon, který zjevně není žádostí**. Věc odloží i v případě, že nelze zjistit, kdo jej učinil, například anonymní podání nebo úkon nemá vůbec charakter žádosti apod. Věc odloží též v případě, že bylo učiněno podání, k jehož vyřízení **není věcně příslušný žádný správní orgán**, např. nepatří do sféry veřejné správy, ale do soudní moci.

6.4. Zahájení správního řízení

Pro zahájení řízení, správní řád stanoví splnění určitých podmínek. Jednak zde musí být **úkon směřující k zahájení řízení**. Podle toho se rozlišují dvě formy zahájení řízení, **na návrh účastníka řízení** nebo **z podnětu správního orgánu**.

Dalšími podmínkami zahájení řízení je **příslušnost správního orgánu, způsobilost k právním úkonům a procesní způsobilost účastníka řízení** a také skutečnost, že **v téže věci nebylo již zahájeno správní řízení** u téhož nebo jiného orgánu.

Z moci úřední (zásada legality) se zahajuje správní řízení dnem **doručením písemného oznámením** nebo **ústním prohlášením účastníkovi řízení**, např. uložení pokuty.

Správní řád stanoví **náležitosti oznámení o zahájení řízení**, jsou jimi označeni správního orgánu, předmět řízení, jméno, příjmení, funkci nebo služební číslo a podpis oprávněné úřední osoby. Ústní prohlášení vůči účastníkovi řízení může učinit oprávněná úřední osoba, tj. osoby oprávněné k tomu podle vnitřních předpisů správního orgánu nebo pověřené vedoucím správního orgánu.

Jestliže je v řízení z moci úřední více účastníků, má pro zahájení řízení význam oznámení o zahájení řízení prvním z nich. Těm, kterým se nepodařilo zahájení řízení oznámit, **ustanoví správní orgán opatrovníka**, a to vydáním usnesení, které se doručuje **veřejnou vyhláškou**.

Správní řízení **na návrh účastníka řízení** (dispoziční zásada) je **zahájeno dnem, kdy žádost nebo jiný návrh, kterým se zahajuje řízení, došel věcně a místně příslušnému správnímu orgánu**.

Pokud ze zákona nebo z povahy věci vyplývá, že žádost může podat více žadatelů společně, není třeba, aby podání byla učiněna současně. Správní orgán po zahájení řízení vyrozumí ostatní účastníky řízení. **Žádost obsahuje náležitosti** podle správního řádu:

- co žadatel žádá
- čeho se domáhá.
- žadatel je dále povinen označit další jemu známé účastníky.

Jak je uvedeno výše, ze žádosti musí být patrné, **kdo ji podává, čeho se žadatel domáhá nebo o co žádá**. Povinností žadatele je rovněž označit mu známé účastníky řízení. Žádost musí obsahovat označení správního orgánu, kterému je určena, podpis osoby, která je činí nebo je k úkonu oprávněná. Řízení o žádosti jako projev zásady dispoziční je zahájeno dnem, kdy žádost došla věcně a místně příslušnému správnímu orgánu.

Fyzická osoba uvede **jméno a příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu**. Pokud požaduje doručení na jinou adresu, pak ji uvede. **Právnícká osoba** uvede **název (u obchodních společností, název), sídlo, adresu sídla, popřípadě jinou adresu pro doručování, identifikační číslo** a další údaje, které předepisuje zákon. Náležitosti podání účastníka řízení.

Nemá-li podání předepsané náležitosti, správní orgán je povinen v rámci správního řízení podateli **pomoci s odstraněním vad**. Správní orgán má za povinnost účastníkovi, v rámci zásady součinnosti, **pomoci odstranit vady a poučit ho o důsledcích jejich neodstranění**. Vady podání nemají za následek odmítnutí věc řešit. Odstraňování vad žádosti správní orgán pomůže žadateli odstranit nedostatky na místě nebo jej vyzve k jejich odstranění a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu a poučí jej o následcích neodstranění. Správní orgán je oprávněn, vydat **usnesení o přerušení správního řízení**, na dobu odstranění vad podání.

Neodstraní-li žadatel ve stanovené lhůtě podstatné vady žádosti, které brání pokračování v řízení, je to důvod k **zastavení řízení**, o tom vydá správní orgán usnesení. Řízení je oprávněn a povinen provádět věcně a místně příslušný správní orgán, v jehož pravomoci je rozhodování dané věci.

Dispoziční zásada se projevuje i v možnosti **žadatele zúžit předmět řízení nebo vzít žádost zpět**. Ve sporném řízení bude správní orgán v případě zpětvzetí žádosti zkoumat stanovisko odpůrce s tímto postupem, a pokud se zpětvzetím žádosti z vážných důvodů nesouhlasí, řízení nezastaví.

Správní úřad nařídí **ústní jednání**, stanoví-li tak zákon nebo usoudí-li, že **je to vhodné vzhledem k povaze věci** a přispěje-li to k objasnění materiální pravdy. **Musí tak učinit také tehdy, jestliže je to nezbytné, aby účastníci řízení mohli uplatnit svá práva**. K ústnímu jednání (nehrozí-li nebezpečí z prodlení) přizve správní orgán účastníky jednání nejméně pět dnů předem. Ústní jednání je **neveřejné**. Správní orgán může na základě požadavku účastníka řízení rozhodnout jinak. O průběh ústního jednání sepíše správní orgán protokol, účastník řízení po skončení jednání obdrží jedno vyhotovení (podrobně viz níže).

Správní orgán je povinen při vyřizování věci ve správním řízení vystupovat v rámci zajištění průběhu profesionálně a nestranně. K zajištění účelu a průběhu řízení je **oprávněn správní orgán** účastníka řízení nebo jinou osobu:

- **předvolat**, za určitých zákonem stanovených podmínek může
- **předvést**,
- **uložit předběžné opatření**,
- **uložit pořádkovou pokutu**,
- **vykázat osobu z místa jednání**,
- **požadovat záruku za splnění povinností** (oprávněná úřední osoba může tuto v rámci zajištění účelu správního řízení požadovat),

- řízení přerušit,
- řízení zastavit.

Předvolání, předvedení

Předvolání účastníka řízení nebo i jiné osoby může správní orgán uskutečnit, jestliže **osobní účast v řízení je nutná k provedení úkonu**. Předvolání musí mít písemnou formu a musí být doručeno do vlastních rukou zpravidla s pětidenním předstihem. V předvolání musí být uvedeno kdo, kdy, kam, v jaké věci, z jakých důvodů se má dostavit a jaké jsou právní následky nedostavení se. Předvolaný je povinen dostavit se včas na určené místo, stejně jako u soudního jednání, má možnost se z neúčasti omluvit.

Účastník řízení nebo svědek, který se **bez náležité omluvy** nebo bez závažných důvodů **na předvolání** ke správnímu orgánu nedostaví a **bez jehož osobní účasti a provedení úkonu nelze v řízení pokračovat**, může být předveden. Je to situace, kdy správní orgán vstupuje do práv a svobod občana a člověka, takový postup zvolí pouze v přípa-

dech, kdy je prokazatelné, že osoba předvolána k jednání se nedostavila a její přítomnost je nezbytná k provedení úkonu. **Předvedení osob** zajišťuje Policie České republiky nebo obecní (městská) policie. Na rozdíl od předvolání může být předveden pouze účastník řízení nebo svědek, nikoli kdokoliv.

Předběžné opatření

Předběžné opatření je prozatímním prostředkem, jehož účelem je ještě před skončením správního řízení, tj. vydáním rozhodnutí ve věci, **zachovat určitý stav** nebo **důkaz**, nebo **prozatímně upravit poměry účastníků**. Tento prostředek se užije také v případech, je-li ohroženo pozdější provedení exekuce. Předběžným opatřením může být v průběhu řízení v rozsahu nezbytně nutném pro zajištění jeho účelu **uloženo účastníkům, aby něco vykonali, něčeho se zdrželi, nebo něco strpěli** a dále také může být **nařízeno zajištění věci, která může sloužit jako důkazní prostředek**.

Správní orgán zruší rozhodnutí o předběžném opatření, jakmile pomine důvod, pro který bylo nařízeno. Odvolání proti rozhodnutí o předběžném opatření nemá odkladný účinek. Správní orgán může zakázat vlastníkovu nemovitosti omezovat jiným právo chůze a jízdy po jeho pozemku na pozemky jiných vlastníků, a to do doby rozhodnutí soudu.

Důvodem pro vydání předběžného opatření by bylo řešení sousedských vztahů.

Uložení pokuty

K zajištění účelu a průběhu řízení správní orgán může, samozřejmě jsou-li k tomu dány zákonné důvody, **uložit pokutu** do výše 50 000,- Kč. Správní orgán může uložit pokutu tomu, kdo v řízení závažně ztěžuje jeho postup tím, že **se nedostaví bez omluvy na předvolání, ruší pořádek, neuposlechne pokynu úřední osoby, učiní hrubé urážlivé podání**. Příjem z pořádkových pokut je příjmem do rozpočtu, ze kterého je hrazena činnost správního orgánu, který pokutu uložil. Proti vydanému rozhodnutí o uložení pokuty je právo na odvolání, které má odkladný účinek, a tudíž částka nemusí být do rozhodnutí nadřízeného správního orgánu zaplácena.

Vykázání z místa jednání

Jsou-li v rámci zajištění účelů správního řízení zákonné důvody, je správní orgán oprávněn i toho, kdo nepřístojným chováním **ruší pořádek při ústním jednání nebo při ohledání na místě** po předchozím upozornění vykázat z místa, kde se úkon koná. Toto oprávnění správního orgánu nebude možné použít, když jde o osobu, která má vlastnické či užívací právo k prostoru, kde se jednání koná.

Záruka za splnění povinnosti

Může-li to přispět k zajištění účelu řízení, může na požádání účastníka správní orgán účastníkovi uložit povinnost složit peněžitou nebo nepeněžitou **záruku za splnění povinnosti**.

Záruku účastníkovi vrátí správní orgán, byla-li uložena povinnost splněna. Není-li povinnost zajištěná zárukou ve lhůtě včas a řádně splněna, peněžitá záruka propadne ve prospěch toho, kdo by byl oprávněn z exekuce. Případný přebytek po odečtení nákladů ocenění a prodeje správní orgán vrátí tomu, kdo záruku složil.

Přerušování správního řízení

V určitých, správním řádem stanovených případech, může správní orgán řízení **na dobu nezbytně nutnou** rozhodnout o **přerušování řízení**. Jedná se o procesní rozhodnutí, kdy **neběží lhůty k provádění úkonů v řízení**. Důvody pro přerušování jsou:

- výzva k odstranění nedostatků žádosti,
- výzva k zaplacení správního poplatku,
- řízení o předběžné otázce,
- čekání na ustanovení opatrovníka procesně nezpůsobilému účastníkovi.

➤

Obligatorně v řízení o žádosti přeruší správní orgán řízení na požádání žadatele, pokud je však žadatelů více může tak učinit pouze za podmínky, že s tím souhlasí všichni. **Fakultativně** správní orgán v řízení z moci úřední může rovněž řízení přerušit na požádání účastníka, a to výhradně z důležitých důvodů, nutný je opět souhlas všech účastníků. **Správní orgán řízení přeruší vydáním usnesení.**

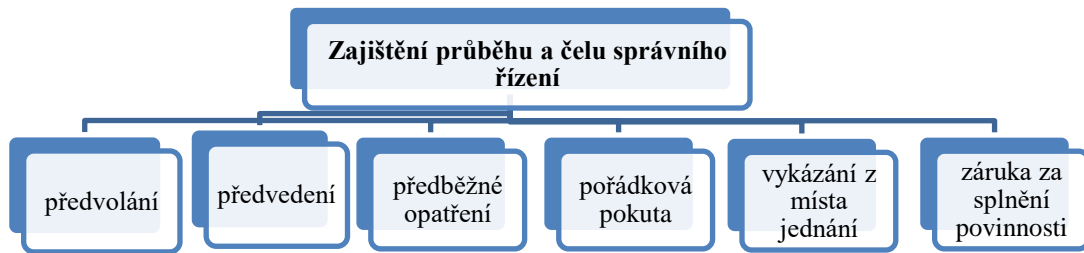
O tom, že se v řízení pokračuje, vyrozumí správní orgán účastníky a provede o tom záznam do spisu.

Zastavení správního řízení

Správní orgán může řízení usnesením zastavit jen z důvodů taxativně uvedených ve správním řádu. **Důvodem k zastavení řízení o žádosti** je především to, že:

- žadatel vzal svou žádost zpět a ostatní účastníci s tím souhlasí,
- žádost je právně nepřijatelná
- účastník neodstranil podstatné vady žádosti,
- nezaplatil správní poplatek,
- je-li prokázána smrt nebo zánik žadatele,
- žádost stala bezpředmětnou.

Řízení zahájené z moci úřední lze zastavit, pokud se zjistí, že řízení v téže věci již bylo dříve zahájeno u jiného správního orgánu, tzv. překážka litispendence nebo odpadl důvod k zahájení řízení, zejména smrt účastníka nebo zánik věci, které se řízení týká. **O zastavení řízení rozhodne správní orgán usnesením**, které oznámí všem účastníkům řízení. Proti vydanému usnesení je přípustné odvolání, které má odkladný účinek.

Zdroj: vlastní

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

Uveďte, jaké nástroje může správní orgán využít v rámci správního řízení k zajištění účelu a průběhu řízení vůči účastníkovi řízení nebo jiné osobě.

KORESPONDENČNÍ ÚKOL

Subjekt v právu sehrává důležitou roli. Lze konstatovat, že subjektů (účastníků, svědků, správního orgánů by nebylo možné vykonat službu veřejnosti).

Zjistěte a zpracujte text k pojmům fyzická osoba, podnikající fyzická osoba, právnická osoba a správní orgán. Při jejím zpracování vycházejte z občanského zákoníku, správního řádu a dostupných publikací a minimálně ze dvou odborných zdrojů, řádně citujte.

Odevzdejte zpracované v rozsahu 3 normostran do IS SU dle termínu stanoveného vyučujícím na počátku semestru.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Významné postavení ve správním řízení mají účastníci správního řízení, bez nich účasti by řízení neproběhlo. Jsou to ti, **kterí požadují** nebo jsou oprávněné využít **veřejnou službu, tj. účastníci řízení**. V kapitole je v podrobnostech pojednání, kdo je účastníkem správního řízení, jaká práva a povinnosti mají v rámci úkonů (jednání). Dále je věnována pozornost doručování písemnosti, lhůtám v procesním řízení a rozsáhlé informaci ke správnímu řízení. Kapitulu uzavírá zabezpečení účelu a průběhu správního řízení, přerušení a zastavení správního řízení.

7. PODKLADY ROZHODNUTÍ

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Rozhodnutí ve správním řízení tzv. třetí stupeň. Než správní orgán vydá rozhodnutí ve správním řízení musí ve své režii obstarat podklady. Podklady slouží zejména ke zjištění skutečného stavu věci s porovnáním se zákonným stavem.

CÍLE KAPITOLY

Po prostudování kapitoly studenti získají podrobné informace o podkladem, které správní orgán měl k dispozici, aby vydal rozhodnutí ve správním řízení.

- Postavení oprávněné úřední osoby ve správním řízení
- Důkazní prostředky ve správním řízení

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Podání, důkazní prostředky, výzva, listina, svědecká výpověď, čestné prohlášení, právo, povinnost

ČAS POTŘEBNÝ KE STUDIU

Ke studium první kapitoly je nutné vyhradit asi 45 minut.

7.1 obecná charakteristika

Pro zjištění stavu řešené věci ve správním právu, je třeba, aby správní orgán postupoval tak, aby **zjistil skutečný stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti**. Oblast získávání podkladů pro vydání rozhodnutí směřuje k objasnění **zásady materiální pravdy**, cílem je také umožnit aktivní součinnost účastníků. Právní úprava správního řízení vychází ze specifika veřejné správy spočívajícího v tom, že podkladem pro rozhodnutí mohou být právní skutečnosti, které přispějí ke zjištění objektivní pravdy.

Patří mezi ně:

- **podání,**

- návrhy vyjádření účastníků řízení,
- důkazní prostředky,
- skutečnosti všeobecně známé (notoriety),
- skutečnosti známé správnímu orgánu z jeho úřední činnosti a
- podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci.

Podklady pro rozhodnutí je správní orgán povinen zjistit a spolupracuje při tom i s účastníky řízení. Ve vztahu k nim však není vázán jen jejich návrhy, neboť rozsah a způsob zjišťování podkladů si určuje správní orgán sám.

Na druhé straně platí, že účastníci jsou povinni při opatřování podkladů pro vydání rozhodnutí, **poskytovat správnímu orgánu potřebnou součinnost**. Jedním z důležitých práv účastníka je i **právo navrhnout důkazy a jejich doplnění** a klást svědkům a znalcům otázky při ústním jednání a místním ohledání. I zde platí, že **je na správním orgánu, aby se sám rozhodl, zda použije a provede navržený důkaz nebo jiný důkazní prostředek**. Svůj postup však musí poté osvětlit v odůvodnění svého rozhodnutí, aby bylo zřejmé, že opatřil všechny podklady nutné pro objektivní posouzení předmětné věci.

7.1.1 ZAJIŠTĚNÍ ÚČELU SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ

K zajištění účelu správního řízení, **slouží** i možnost správního orgánu využít **donucovacích prostředků**, například uložení pořádkové pokuty až do výše 50 000,- Kč a požadavek složení „kauce“, jako **záruky za splnění** uložené povinnosti, které objasní skutečný stav věci.

Důkazními prostředky ve správním řízení jsou:

- listiny,
- svědecká výpověď
- čestné prohlášení účastníka
- znalecký posudek

Protokol slouží jako jeden z důkazních prostředků pro zjištění materiální pravdy ve správním řízení. Nejčastější **případy jeho vyhotovování** jsou při ústním jednání, ústním podání, výslechu svědka nebo znalce, provedení důkazu listinou a ohledání. Protokol obsahuje zejména místo, čas a označení úkonů, které jsou předmětem zápisu. Do obsahové stránky patří i údaje umožňující identifikaci přítomných osob, vylíčení průběhu předmětných úkonů, označení správního orgánu a oprávněné úřední osoby, která úkony provedla.

Účastníci mají možnost podat námitky a stížnosti proti průběhu ústního jednání. V případě, že správní orgán po skončení jednání zjistí chyby v psaní nebo jiné zřejmé nesprávnosti, tyto neprodleně opraví a skutečnost oznámí účastníkům řízení.

Tento důkazní prostředek může mít charakter různého osvědčení, dokladu, potvrzení, je pro dokazování důležitý z hlediska svého obsahu. Mezi listinné důkazy patří především **listiny vydané soudy, jinými státními orgány**. Správní orgán může uložit účastníkovi řízení nebo komukoliv jinému, kdo má listinu potřebnou k provedení důkazu, aby ji předložil. **Předložení listiny může správní orgán požadovat a účastník může odepřít** jejich vydání ze stejných důvodů jako při odepření svědecké výpovědi (viz dále). Předložení listiny je **možné nahradit čestným prohlášením účastníka**, jen pokud tak stanoví hmotný právní předpis, například v oblasti sociálního práva.

V určitých případech je potřeba provést **zjištění skutečného stavu věci na místě**. Ohledání, pomocí něhož si správní orgán **vytvoří přímý poznatek o skutečnosti**, která je důležitá pro vydání rozhodnutí. Předmětem ohledání mohou být jak věci movité, tak nemovitosti. Předložit správnímu orgánu předmět ohledání nebo ohledání strpět, je povinen vlastník nebo uživatel věci. Pokud tak neučiní dobrovolně, je možné tuto povinnost uložit vydáním usnesení. Ani ohledání nelze provést, nebo může být odepřeno ze stejných důvodů, pro které nesmí být vyslechnut nebo je oprávněn odepřít výpověď svědek. **Správní orgán může k účasti na ohledání přizvat nestranné osoby**, aby zajistil objektivitu při zkoumání tohoto důkazního prostředku.

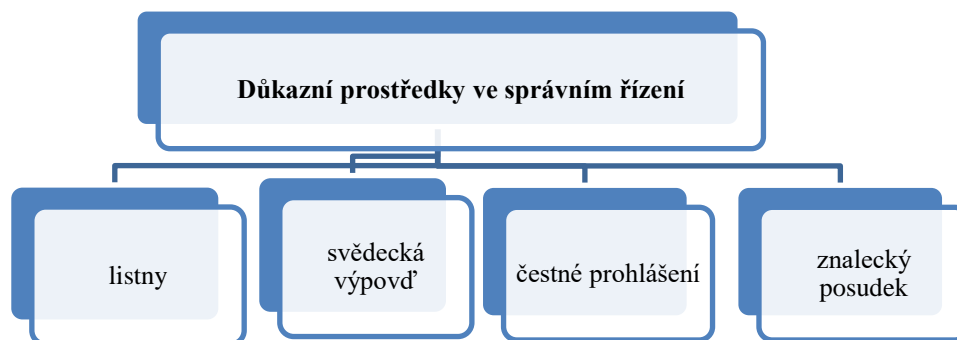
Mezi důkazní prostředky správního řízení patří svědecká výpověď. **Každý, kdo není účastníkem, je povinen vypovídat jako svědek**. Jako svědek je povinen vypovídat každý, kdo splňuje tyto předpoklady, a to bez ohledu na věk, či dosaženou duševní vyspělost. O výpovědi svědka správní orgán vyhotoví protokol. Ve správním řízení je **povinností svědka**, pokud byl vyzván k objasnění skutečnosti, které zná, aby vypovídal pravdivě a nic nezamlčel. Svědek **nesmí být vyslýchán** o utajovaných skutečnostech nebo měl-li by porušit zákaz mlčenlivosti, pokud nebyl příslušným orgánem mlčenlivosti zproštěn. Svědek **může výpověď odepřít** v případě, že by jí způsobil sobě nebo osobě blízké nebezpečí stíhání pro trestný čin nebo správní delikt.

Správní orgán svědka před výslechem poučí o důvodech, pro které nesmí být vyslýchán, o právu odepřít výpověď, o jeho povinnosti vypovídat pravdivě a nic nezamlčet a o právních následcích nepravdivé nebo neúplné výpovědi. Náklady spojené s dopravou a úslou mzdu na požádání hradí správní orgán.

Správní rozhodnutí může záviset na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí úřední osoby. V tomto případě správní orgán stanoví znalce, **kteří v rozsahu pro potřeby objasnění materiální pravdy** vyhotoví znalecký posudek. Náklady na vyhotovení znaleckého posudku hradí správní orgán ze svých prostředků. Pokud by se prokázalo, že zaviněným jednáním způsobil tento náklad účastník řízení, správní orgán by vydal rozhodnutí o úhradě takových nákladů.

Při posuzování předběžné otázky se jedná o případy, kdy **vydání rozhodnutí závisí na řešení otázky, o které není příslušný rozhodovat správní orgán**, a o které nebylo dosud rozhodnuto.

Správní orgán **může dát podnět k zahájení řízení** před příslušným správním orgánem nebo jiným orgánem veřejné moci, například u soudu ve věci ochrany práv dítěte. Rozhodnutím tohoto orgánu o předběžné otázce, které je pravomocné nebo předběžně vykonatelné, je správní orgán vázán. V případě, že by se jednalo o zahájení správního řízení na žádost, pak správní orgán **vyzve účastníka nebo jinou osobu, aby podala žádost o zahájení řízení**. Pokud vyzvaná osoba nepodala žádost na zahájení řízení nebo příslušný orgán nezahájil řízení, **správní orgán si může o věci úsudek učinit sám**.

Zdroj: vlastní

NEZAPOMEŇTE NA ODPOČINEK

Ano je čas na odpočinek, trochu „vypnout“ ze studia je potřeba, máte nárok na pauzu.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Kapitola o podkladem pro vydání rozhodnutí (individuálního aktu aplikace práva), které slouží k posouzení skutečného stavu se zákonným stavem není obsáhlá, ale z hlediska postupu správního orgánu pro řešení právního stavu účastníka řízení, je nesmírně důležitá. Podklady pro vydání rozhodnutí, slouží pro výrokovou část rozhodnutí, ale tvoří obsah odůvodnění rozhodnutí. Podklady mají též významnou roli pro případné podání odvolání pro rozhodnutí.

---

8. ROZHODNUTÍ VE SPRÁVNÍM ŘÍZENÍ

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Rozhodnutí, je výsledný akt aplikace práva, je jednostranný projev vůle správního orgánu můžeme ve správním řízení nalézt v několika formách

CÍLE KAPITOLY

Seznámit se podrobně s třetím stádiem správního řízení, nepochybně nejdůležitější částí tohoto řízení. Pokud rozhodnutí je doručení účastníkovi správního řízení a nabude právní moci, stává se tímto závazným nejen pro účastníky správního řízení, ale je závazné pro ostatní správní orgány i soudy.

ČAS POTŘEBNÝ KE STUDIU

Ke studium materiálu vám postačí 120 minut.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Rozhodnutí, výroková část, poučení, odůvodnění, zásady, účastník správního řízení

Obecně o rozhodnutí ve správním řízení

Rozhodnutí, jako jednostranný projev vůle správního orgánu můžeme ve správním řízení nalézt v několika formách. Především jde o **rozhodnutí ve věci**, které je v právní moci, je konečným a závazným aktem aplikace hmotného práva, a ke kterému správní řízení směřuje. V zákonem stanovených případech, kdy správní orgán rozhoduje v rámci správního řízení o procesních otázkách, se rozhodnutí správního orgánu označuje jako **usnesení**.

Správní řád zná ještě další typy **rozhodnutí**, například:

- **příkaz,**
- **příkaz na místě,**

- **mezitímní rozhodnutí,**
- **rozhodnutí v části věci.**

Rozhodnutí ve věci je individuální správní akt, tedy **akt aplikace hmotného práva v určité věci k jmenovitě určeným osobám**. Podle jeho povahy můžeme rozlišit jednak rozhodnutí konstitutivní a jednak deklaratorní. **Konstitutivní typ** rozhodnutí účastníkovi v určité věci zakládá, mění nebo ruší práva anebo povinnosti. **Deklaratorním rozhodnutím** správní orgán účastníkovi v určité věci prohlašuje, že práva nebo povinnosti má anebo nemá.

Rozhodnutí se vyhotovuje v **písemné formě**. Rozhodnutí je přípustné vyhlásit i ústně, a to v případě, že se účastník řízení vzdá práva písemného vyhotovení. **Ústní vyhlášení** správní orgán poznamená do spisu. Ústně vyhlášené rozhodnutí správní orgán potvrdí písemně, pokud o toto potvrzení účastník požádá.

8.1. Náležitosti rozhodnutí

Každé vydané rozhodnutí ve správním řízení **musí obsahovat náležitosti věcného a formálního** charakteru. **Věcnými náležitostmi** jsou:

- výroková část
- odůvodnění
- poučení o odvolání.

Formálními náležitostmi je především označení správního orgánu, který rozhodnutí vydává, číslo jednací (spisová značka), datum vyhotovení, otisk kulatého úředního razítka. Mezi formální náležitosti patří též jméno, příjmení, funkce nebo služební číslo, podpis oprávněné úřední osoby. Na stejnopisu rozhodnutí je možné nahradit podpis oprávněné úřední osoby doložkou „**vlastní rukou**“ nebo zkratkou „**v. r.**“. V případě, že za pověřenou úřední osobu podepisuje rozhodnutí zástupce, je přípustné použít „**v zastoupení**“ nebo zkratku „**v. z.**“.

Výroková část.

Výroková část je ta část rozhodnutí, která obsahuje především samotné rozhodnutí ve věci (soud o věci) řeší otázky, které jsou předmětem řízení, obsahuje také právní předpis, podle kterého bylo rozhodováno. **Je-li účastníkovi uložena povinnost, pak v této části musí být i lhůta pro její splnění**. Výroková část rozhodnutí může obsahovat jeden nebo více výroků, například také výrok o nákladech řízení.

Odůvodnění.

Odůvodnění je druhá z důležitých částí rozhodnutí ve věci. Obsahem této části rozhodnutí jsou:

- **důvody výroku,**

- **podklady, které sloužily pro jeho vydání,**
- **úvahy a jejich hodnocení,**
- **výklad právních předpisů,** vypořádání se s návrhy a námitkami účastníků.

Odůvodnění je shrnutím všech zjištěných skutečností, odůvodňujících výrok rozhodnutí. Odůvodnění vydaného rozhodnutí ve věci není třeba, jestliže se účastníkům v plném rozsahu vyhoví.

Poučení o odvolání.

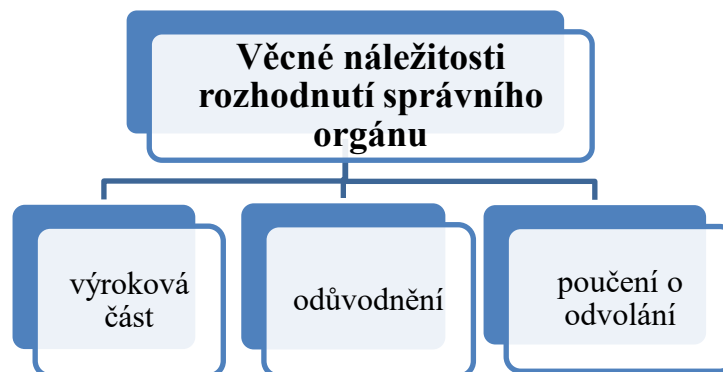
Důležitou obligatorní částí z **věcných náležitostí rozhodnutí je poučení o odvolání.**

Poučení o odvolání obsahuje:

- **údaj o možnosti proti rozhodnutí podat odvolání,**
- **lhůtu pro podání odvolání,** od kterého dne, se tato lhůta počítá,
- **který správní orgán o odvolání rozhoduje**
- u kterého správního orgánu se odvolání podává.

Poučení o odvolání musí obsahovat každé vydané rozhodnutí, i když se proti němu nelze odvolat a je konečné.

Každé vydané rozhodnutí, podle zásady dvouinstančního řízení, podléhá opravným prostředkům. Účastník správního řízení může (nemusí) toto právo využít.

Zdroj: vlastní

Lhůty pro vydání rozhodnutí.

Rozhodnutí ve věci správní orgán **vydá bez zbytečného odkladu nejpozději však do 30 dnů** od zahájení řízení. Tuto **lhůtu může** správní orgán **prodloužit** až o dalších 30 dnů v případech, **kdy potřebuje k objasnění věci nařídit ústní jednání**, místní šetření, někoho předvolat nebo nechat předvést či jde o zvláště složitý případ.

Rozhodnutí se účastníkům oznamuje **doručením** stejnopisu písemného vyhotovení do vlastních rukou nebo **ústním vyhlášením**. Jak je uvedeno výše, ústní vyhlášení výrokové části rozhodnutí, má účinky oznámení pouze v případě, že se účastníci vzdají nároku na doručení písemného vyhotovení rozhodnutí. O této skutečnosti učiní správní orgán záznam do spisu.

Jsou-li v písemném vyhotovení rozhodnutí chyby v počtech, v psaní nebo jiné zřejmé nesprávnosti, správní orgán kdykoliv i bez návrhu tyto **chyby opraví vydáním usnesení**.

Pozor, týká-li se oprava výroku rozhodnutí, vydá o tom správní orgán **opravné rozhodnutí**.

8.2. Právní moc a vykonatelnost rozhodnutí

Důležitými vlastnostmi rozhodnutí ve správním řízení, s nimiž jsou spojeny právní následky, jsou **právní moc a vykonatelnost rozhodnutí**. Rozhodnutí, které **bylo oznámeno účastníkovi řízení a v zákonné lhůtě nebylo podáno odvolání, nabylo právní moci**. Právní moc rozhodnutí spočívá v tom, že rozhodnutím nastalo zavazující uspořádání právního poměru účastníků řízení. Pravomocné rozhodnutí je závazné pro účastníky a pro všechny státní orgány.

Vykonatelným rozhodnutím je především pravomocné rozhodnutí. Rozhodnutí může být **vykonatelné** pozdějším dnem, který je v jeho výrokové části uveden. V případě, že rozhodnutí ukládá povinnost k plnění, je **vykonatelné je-li v právní moci a jestliže uplynula lhůta ke splnění povinnosti**. Vykonatelnost je vlastnost rozhodnutí, která umožňuje použít nástrojů k prosazení práv nebo povinností z tohoto správního aktu.

Doložku nabytí právní moci vyznačí správní orgán, který rozhodl v posledním stupni, **na písemném vyhotovení rozhodnutí** a na požádání účastníka vyhotoví stejnopis výroku spolu s vyznačením doložky právní moci nebo vykonatelnosti.

Pro jiné osoby je pravomocné rozhodnutí závazné v případech **stanovených zákonem** v rozsahu v něm uvedeném. Pravomocné **rozhodnutí o osobním stavu je závazné pro každého**. Jestliže je pro práva a povinnosti účastníků určující právo k movité nebo nemovité věci, je pravomocné rozhodnutí závazné i **pro právní nástupce účastníků**.

Od vadných rozhodnutí, pro něž platí předpoklad jejich správnosti, odlišujeme nicotnost. Nicotné je takové rozhodnutí, které trpí takovými vadami, že se nedá ani o rozhodnutí hovořit a je absolutně neplatné. Tato nicotnost (neplatnost) musí být prohlášena příslušným orgánem, kterým je v tomto případě buď nadřízený správní orgán nebo soud.

Nicotné je takové **rozhodnutí, které vydal nepříslušný správní orgán** a není možné jeho zhojení ani uplynutím času. V tomto případě nicotnost může prohlásit nejbližší nadřízený správní orgán a není-li, pak správní soud.

Druhým případem nicotnosti je takové **rozhodnutí, které trpí vadami, jež je činí zjevně vnitřně rozporným nebo právně či fakticky neuskutečnitelným**. Jedná se například o rozhodnutí, které vůbec nemá náležitosti rozhodnutí, protože neobsahuje výrok. V tomto případě však o jeho nicotnosti rozhoduje soud ve správním soudnictví (viz další kapitola). Ten rozhodne na základě žaloby podané do dvou měsíců od oznámení rozhodnutí účastníkovi řízení

8.3. Další typy rozhodnutí

Usnesení správního orgánu je **dalším z druhů rozhodování** ve správním řízení. Kromě zvláštností stanovených zákonem pro něj platí stejná pravidla jako pro rozhodnutí ve věci.

Správní orgán rozhoduje usnesením všude tam, kde to stanoví zákon, především v případech, kdy se upravuje procesní postup v řízení. Tak je tomu například, když správní orgán rozhoduje o změně místní příslušnosti (kompetence), nebo když správní orgán odmítne provést právní úkon. Rovněž v případech vyloučení účastníka řízení, při zjištění procesní nezpůsobilosti, i při odepření účastníkovi nebo jiné osobě nahlížet do spisu.

Usnesení vyhotovuje i nadřízený správní orgán při zjištění nečinnosti podřízeného orgánu, a to převzetím věci k rozhodnutí nebo pověřením jiného orgánu vyřízením věci. Zákon rovněž stanoví, ve kterých případech je možné vydat usnesení bez předchozího řízení.

Usnesení správní orgán oznamuje stejně jako rozhodnutí ve věci pokud zákon nestanoví, že se pouze zaznamenává do spisu a v tomto případě se o něm účastníci pouze vhodně vyrozumí. Usnesení, která se týkají příslušnosti správních orgánů, se oznamují též správním orgánům, kterých se dotýkají.

Proti usnesením se může odvolat účastník, jemuž se usnesení oznamuje, pokud to zákon nevyloučí. Odvolání proti usnesení nemá odkladný účinek, to znamená, že povinný musí vykonat to, co mu ve výroku správní orgán přikazuje. Proti usnesení, která se pouze poznamenávají do spisu a proti těm, u nichž to stanoví zákon, se odvolat nelze.

Příkaz je druh rozhodnutí, kterým lze uložit účastníkovi povinnost v řízení z moci úřední a ve sporném řízení. Příkaz může správní orgán vydat jedině za podmínky, že **považuje skutkové zjištění z hlediska materiální pravdy za dostatečné**. Vydání příkazu může být i prvním úkonem v řízení. V řízení o vydání příkazu může být jediným podkladem kontrolní protokol pořízený tímž správním orgánem.

Vydání příkazu podléhá, stejně jako jiná správní rozhodnutí, zásadě dvouinstančnosti. **Proti vydanému příkazu může účastník řízení podat odpor**. Lhůta pro podání odporu je 8 dnů ode dne oznámení tohoto typu rozhodnutí. Podáním odporu se příkaz ruší a řízení pokračuje. Odpor se podává u správního orgánu, který příkaz vydal. Příkaz, proti němuž nebyl podán odpor, se stává pravomocným a vykonatelným rozhodnutím.

Příkaz vydaný na místě je druhem rozhodnutí, kterým oprávněná úřední osoba **ukládá povinnosti na místě**, a to v případech hrozí-li životu nebo zdraví osob bezprostřední nebezpečí, hrozí-li bezprostředně někomu vážná majetková újma nebo je-li zde nebezpečí havárie. Příkazem může být uloženo peněžité plnění až do výše 10 000,- Kč

nebo povinnost k nepeněžitému plnění, které je účastník povinen vykonat na místě.

Předpokladem uložení povinnosti na místě je zjištění stavu věci.

Rozhodnutí se vyhláší ústně, tím nabývá právní moci. Písemné vyhotovení tohoto typu rozhodnutí se bez zbytečného odkladu doručuje dodatečně. Oprávněná úřední osoba musí při řízení na místě zvýšenou měrou dbát, aby byla šetřena práva a oprávněné zájmy účastníků.

V procesním správním řízení se vydává též:

- **mezitímní rozhodnutí,**
- **rozhodnutí v části věci,**
- **rozhodnutí podmíněně závazným stanoviskem**
- **doklad.**

Umožňuje-li to povaha věci a jestliže je to účelné, může správní orgán vydat **mezitímní rozhodnutí**, jimž rozhodne o základu věci, a to zejména ve sporném řízení. Může vydat také **rozhodnutí v části věci**, jimž zpravidla rozhodne o právních poměrech jen některých účastníků, nebo rozhodne jen o některých právech nebo povinnostech, o kterých se v řízení rozhoduje. Po právní moci takovýchto rozhodnutí vydá správní orgán rozhodnutí o zbytku věci.

V některých případech zvláštní zákon stanoví, že podmínkou vydání rozhodnutí ve věci příslušným správním orgánem je vydání závazného stanoviska jiným správním orgánem. Takové stanovisko není rozhodnutím, ale jeho obsah je závazný pro výrokovou část, např. stanovisko dopravního úřadu pro vydání koncese příslušným živnostenským úřadem. Na požádání správní orgány a jiné orgány veřejné moci **jsou povinny poskytnout správnímu orgánu, který vede řízení, všechny informace důležité pro řízení.** V době požádání o vydání stanoviska, správní orgán usnesením přerušuje správní řízení a vyčkává na vydání závazného stanoviska.

Zjistí-li správní orgán, který obdržel závazné stanovisko, že je v rozporu s právními předpisy, lze ho zrušit nebo změnit v přezkumném řízení, k němuž je příslušný nadřízený správní orgán správního orgánu, který vydal závazné stanovisko. V praxi by mohlo dojít i k případům, kdy správní orgán při své úřední činnosti zjistí, že jiný správní orgán učinil nezákonné závazné stanovisko, pak dá podnět správnímu orgánu příslušnému k přezkumnému řízení a vyčkává jeho rozhodnutí.

Správní orgán je oprávněn v rámci své správní činnosti vydat doklad o existenci či neexistenci práva. Pokud správní orgán zcela vyhoví žádosti o přiznání práva, jehož existence se osvědčuje zákonem stanoveným dokladem, lze místo písemného vyhotovení rozhodnutí vydat pouze doklad. O vydání **dokladu** se učiní záznam do spisu, který **obsahuje náležitosti rozhodnutí.** Namísto odůvodnění se v záznamu uvede seznam podkladů rozhodnutí. Dnem **převzetí** dokladu účastníkem **nabývá rozhodnutí právní**

moci a právních účinků. Dojde-li ke zrušení rozhodnutí poté, co nabylo právní moci, pozbývá vydaný doklad platnost.

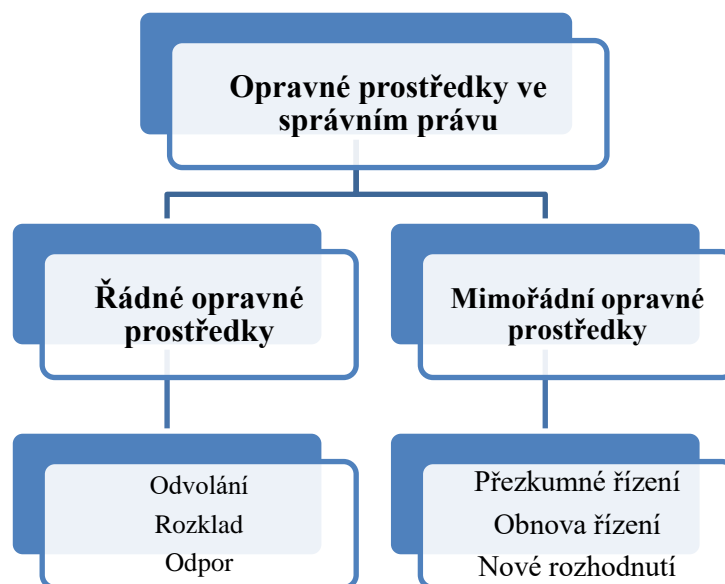
8.5 Opravné prostředky

Proti rozhodnutí ve správním řízení lze podat opravný prostředek, je-li takto stanoveno zákonem. V souladu se zásadou dvouinstančního řízení, je účastník řízení oprávněn proti rozhodnutí vydaném ve správním řízení podat odvolání. V rámci správního řízení může účastník řízení využít **řádných opravných prostředků**, a to proti rozhodnutím vydaným v prvním stupni, které nejsou v právní moci. Řádnými opravnými prostředky:

- odvolání
- rozklad.

Mimořádné opravné prostředky jsou ty, které lze použít v případech, kdy rozhodnutí vydaná ve správním řízení nabyla právní moci. Mezi ně zařazujeme:

- **přezkoumání rozhodnutí,**
- **obnovu řízení,**
- **nové rozhodnutí.**

Zdroj: vlastní

8.5.1. Řádné opravné prostředky

Odvolání je řádný opravný prostředek, který směřuje proti výroku rozhodnutí a usnesení nebo jeho vedlejší části. Odvolání nelze podat proti odůvodnění, dále proti předvolání, dožádání apod. **Podat odvolání proti vydanému rozhodnutí, které není**

v právní moci, **může jen účastník řízení**. Nemůže tak učinit **účastník, který** se po oznámení rozhodnutí práva písemně nebo ústně vzdal, vzal podané odvolání zpět. Správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal a neshledal podmínky pro autoremeduru, předá spis se svým stanoviskem odvolacímu správnímu orgánu. Podaným odvoláním lze napadnout **výrokovou část rozhodnutí**, jednotlivý výrok nebo jeho vedlejší ustanovení. Odvolání proti **odůvodnění rozhodnutí je nepřipustné**.

Odvolání se podává, pokud není v zákoně stanoveno jinak, vždy u **správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal**. Jak bylo uvedeno výše, stejnopis podaného odvolání správní orgán zašle všem účastníkům, kteří se mohli proti rozhodnutí odvolat. Správní orgán je rovněž povinen vyzvat všechny účastníky a stanovit jim lhůtu pro podání vyjádření.

Stejně jako v soudním řízení, obsahuje i odvolání ve správním řízení zákonem předepsané náležitosti. Odvolání musí obsahovat údaje o tom:

- **proti kterému rozhodnutí směřuje,**
- **v jakém rozsahu ho napadá**
- **v čem je spatřován rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení, jež mu předcházelo.**

Není-li v odvolání uvedeno, v jakém rozsahu odvolatel rozhodnutí napadá, platí, že se domáhá zrušení celého rozhodnutí. Odvolání se podává s **potřebným počtem stejnopisů** tak, aby jeden stejnopis zůstal správnímu orgánu, a aby **každý účastník dostal jeden stejnopis**. Nepodá-li účastník potřebný počet stejnopisů, vyhotoví je správní orgán na náklady účastníka (tzv. vícenáklady).

Lhůta pro podání odvolání účastníkem řízení je **15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí**. Zjistí-li správní orgán, že poučení v napadeném rozhodnutí je neúplné nebo nesprávné, účastník řízení má právo podat odvolání v **náhradní lhůtě**, a to do 15 dnů ode dne oznámení opravného usnesení, nejpozději do 90 dnů ode dne oznámení rozhodnutí.

Další výjimka, která svědčí osobě, která byla účastníkem a rozhodnutí jí nebylo oznámeno, může podat odvolání **do 30 dnů ode dne, kdy se o vydání rozhodnutí dověděl**. Správní řád vychází z toho, že včas podané a přípustné odvolání má **odkladný účinek**, znamená to, že plnění povinností nebo poskytnutí práva je odloženo do doby vyřízení odvolání. Správní orgán může **odkladný účinek odvolání vyloučit**, jestliže to naléhavě vyžaduje veřejný zájem, hrozí-li vážná újma účastníkovi, požádá-li o to účastník.

Například u povodní, musejí být učiněny kroky k záchraně osob bezprostředně. Správní orgán v takovém případě v rozhodnutí odejme odkladný účinek odvolání. Vyloučení odkladného účinku odvolání musí být v rozhodnutí odůvodněno. Z důvodu ochrany práv nabytých v dobré víře, oprávněných zájmů účastníků nebo veřejného zájmu lze vyloučit odkladný účinek odvolání, jehož zmeškání správní orgán promíjí.

Rozhodnutí vydané správním orgánem, které nenabýlo právní moci a účastník se proti němu odvolal, může **orgán, který je vydal, napravit v rámci vlastního zjednání nápravy**. Tomuto institutu se říká autoremedura v odvolacím řízení. Správní orgán zašle stejnopis přijatého odvolání všem účastníkům řízení s výzvou, aby se k němu vyjádřili a zaujali stanovisko. Lhůta pro provedení tohoto úkonu nesmí být kratší než 5 dnů. Po posouzení skutečností spojených s podaným odvoláním správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal, je může **zrušit nebo změnit, pokud tím plně vyhoví odvolání a jestliže tím nemůže být způsobena újma žádnému z účastníků, ledaže s tím všichni, kterých se to týká, vyslovili souhlas**.

Správní orgán vydá po posouzení nové rozhodnutí, proti kterému lze podat odvolání. Zjistí-li správní orgán, že rozhodnutí, které vydal je v souladu se zásadami správního řízení, ať už z hlediska zákonnosti či zjištění materiální pravdy, tj. nejsou dány podmínky pro autoremeduru, předá spis s vyjádřením účastníků řízení a se svým stanoviskem odvolacímu správnímu orgánu. Musí tak učinit **do 30 dnů ode dne doručení odvolání**. Jestliže účastník podal odvolání jen proti některému výroku rozhodnutí a lze-li příslušnou část spisu oddělit, předá správní orgán nadřízenému správnímu orgánu pouze tu část spisu, která se týká otázky, o níž bylo rozhodnuto v napadeném výroku v prvním stupni.

Předání spisu odvolacímu orgánu

Obdrží-li správní orgán od účastníka řízení nepřijatelné nebo opožděně podané odvolání, předá spis bez dalšího, do 10 dnů ode dne doručení odvolání nadřízenému orgánu se stanoviskem, ve kterém se omezí pouze na uvedení důvodu rozhodných pro posouzení opožděnosti nebo nepřijatelnosti odvolání. **Opožděně podané odvolání** je to, které bylo doručeno příslušnému správnímu orgánu po lhůtě, tj. po 15. dni ode dne oznámení rozhodnutí účastníkovi řízení. **Nepřijatelné odvolání** je například odvolání proti odůvodnění rozhodnutí.

Z hlediska lhůt stanovených zákonem má prvoinstanční správní orgán povinnost do 30 dnů ode dne doručení odvolání, předat spis se stanoviskem, jak jsme již zmínili, odvolacímu orgánu. V případě nepřijatelného nebo opožděného odvolání předat spis odvolacímu orgánu pak je lhůta zkrácena a činí do 10 dnů ode dne doručení odvolání.

Lhůty pro předání spisu odvolacímu správnímu orgánu

Nadřízeným orgánem ve správním řízení může být příslušné resortní ministerstvo nebo jiný ústřední správní orgán, krajský úřad, magistrát statutárního města aj. pověřené správní orgány. Nadřízený (odvolací) správní orgán přezkoumává soulad napadeného rozhodnutí a průběh správního řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo, s právními předpisy. Správnost napadeného rozhodnutí přezkoumává **jen v rozsahu námitek uvedených v odvolání**, jinak jen tehdy, vyžaduje-li to veřejný zájem. K **novým skutečnostem a k návrhům na provedení nových důkazů uvedeným v odvolání** nebo

v průběhu odvolacího řízení se **přihlédne jen tehdy**, jde-li o takové skutečnosti nebo důkazy, které **účastník nemohl uplatnit dříve**.

Namítá-li účastník, že mu nebylo umožněno učinit v řízení v prvním stupni určitý úkon, musí být tento úkon učiněn spolu s odvoláním. K vadám řízení, o nichž nelze mít důvodně za to, že mohly mít vliv na soulad napadeného rozhodnutí s právními předpisy, popřípadě se na jeho správnost **nepřihlíží**. Nicméně účastník řízení má **právo na náhradu škody způsobenou nesprávným úředním postupem**, a to na základě žaloby u soudu.

Dojde-li odvolací správní orgán po prozkoumání rozhodnutí v prvním stupni k závěru, že je v rozporu s právními předpisy nebo že je nesprávné, je oprávněn k několika krokům, které mu určuje právní předpis. Napadené rozhodnutí nebo jeho část **zruší a řízení zastaví** nebo napadené rozhodnutí nebo jeho část **zruší a věc vrátí k** novému projednání správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal. V tomto případě, ale v odůvodnění tohoto rozhodnutí **vyloží odvolací správní orgán právní názor**, jímž je správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal, při novém projednání věci vázán. Proti novému rozhodnutí, které vydá znovu prvoinstanční správní orgán, lze podat odvolání.

V rámci svých pravomocí může též rozhodnout nadřízený orgán o tom, že napadené rozhodnutí nebo jeho část **změní**. Změnu napadeného rozhodnutí nelze provést, pokud by tím některému z účastníků, jemuž je ukládána povinnost, hrozila újma z důvodu ztráty možnosti odvolat se. Odvolací orgán má ještě jednu pravomoc, a to v případě je-li to zapotřebí k odstranění vad odůvodnění, **změní odvolací správní orgán rozhodnutí v části odůvodnění**.

Pokud odvolací správní orgán neshledá vady v rozhodování správního orgánu prvního stupně, odvolání podané účastníkem řízení **zamítne a napadené rozhodnutí potvrdí**. Pokud odvolací správní orgán změni nebo zruší napadené rozhodnutí jen zčásti, ve zbytku je potvrdí. **Opožděně podané** odvolání nebo **nepřípustné odvolání**, odvolací správní orgán zamítne usnesením.

Rozhodnutí v odvolacím řízení vydá odvolací správní orgán **bez zbytečného odkladu, nejpozději do 30 dnů** ode dne zahájení odvolacího řízení, k nimž se **připočítává doba až 30 dnů**, jestliže je zapotřebí nařídit ústní jednání nebo místní šetření. Použije se také v případě, kdy je potřeba někoho předvolat, někoho nechat předvést nebo doručovat veřejnou vyhláškou osobám, jimž se prokazatelně nedaří doručovat nebo jde-li o zvlášť složitý případ. Lhůta počíná běžet dnem předání spisu odvolacímu správnímu orgánu k rozhodnutí.

Proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu se nelze odvolat, je konečné. Rozhodnutí odvolacího orgánu je v právní moci, jestliže bylo oznámeno všem odvolatelům a účastníkům.

Rozklad.

Rozklad je druhý ze dvou možných řádných opravných prostředků ve správním řízení. Rozhodnutí ve správním řízení vydávají i ústřední orgány státní správy. I proti jejich rozhodnutí je uplatněna obecná zásada dvouinstančnosti. Proti rozhodnutí v prvním stupni, které vydal ústřední správní orgán, podává účastník řízení **rozklad**. Režim pro

rozhodování o rozkladu je shodný s odvolacím řízením. Ústřední správní orgán pro tyto účely zřizuje **rozkladovou komisi**, jejíž členové jsou nezávislí odborníci.

Komise ve věci rozkladu nerozhoduje, zkoumá soulad napadeného rozhodnutí a průběh správního řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo s právními předpisy. Správnost napadeného rozhodnutí přezkoumává jen v rozsahu námitek uvedených v odvolání.

O rozkladu rozhoduje ministr nebo vedoucí správního úřad a jeho rozhodnutí je konečné.

8.5.2. Mimořádné opravné prostředky

Ve správním řízení při výkonu státní správy je v pravomoci správních orgánů rozhodovat i v rámci tzv. mimořádných opravných prostředků. Mimořádnými se tyto opravné prostředky nazývají proto, že jimi lze **zasáhnout do rozhodnutí, které již nabylo právní moci**. Řadíme mezi ně:

- **přezkumné řízení,**
- **obnovu řízení**
- **nové rozhodnutí.**

K řízení v této věci jsou povolány správní orgány a v zákonem stanovených případech také soudy ve správním soudnictví.

Přezkumné řízení

Přezkumné řízení je mimořádným opravným prostředkem, který lze podat proti pravomocnému rozhodnutí a který je **určen k nápravě právních vad**, tj. takových vad, které spočívají v porušení právního předpisu. Lze tedy říci, že jde o případy, kdy došlo ze strany správního orgánu k porušení zásady zákonnosti.

Orgánem příslušným k přezkumnému řízení je správní orgán nejbližší vyššího stupně nadřízený správnímu orgánu, který přezkoumávané rozhodnutí vydal. V případě úřadu práce to bude Ministerstvo práce a sociálních věcí. V přezkumném řízení správní orgány **pouze z moci úřední** přezkoumávají pravomocná rozhodnutí v případě, kdy lze důvodně pochybovat o tom, že rozhodnutí je v souladu s právními předpisy.

Také účastník může dát podnět k provedení přezkumného řízení, tento jeho podnět však není návrhem na zahájení řízení a správní orgán bude zkoumat podmínky pro zahájení řízení. Neshledá-li správní orgán důvody k přezkumnému řízení, sdělí tuto skutečnost s uvedením důvodů do 30 dnů podatelci. Na přezkumné řízení tedy není právní nárok.

Pokud dal podnět k přezkumnému řízení účastník může mu v plném rozsahu vyhovět i orgán, který přezkoumávané rozhodnutí vydal, tzv. autoremedura, za podmínek uvedených již dříve, v rámci odvolacího řízení. Usnesení o zahájení přezkumného řízení lze vydat nejpozději do 2 měsíců ode dne, kdy se příslušný správní orgán o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl, nejpozději však do 1 roku od právní moci rozhodnutí ve věci.

Při rozhodování v přezkumném řízení je **správní orgán povinen šetřit práva účastníků nabytá v dobré víře**, zejména mění-li rozhodnutí, které bylo vydáno v rozporu

s právními předpisy nebo určuje-li odkdy nastávají účinky rozhodnutí vydaného v přezkumném řízení. Dokonce jestliže po zahájení přezkumného řízení správní orgán dojde k závěru, že **ačkoli rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s právním předpisem**, ale zároveň by újma způsobená zrušením nebo změnou rozhodnutí byla **ve zjevném nepoměru** k újmě, která vznikla jinému účastníkovi, **řízení zastaví**.

Správní orgán nadřízený správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal, **zahájí z moci úřední přezkumné řízení**, jestliže po předběžném posouzení věci dojde k závěru, že **lze mít důvodně za to, že rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s právními předpisy**.

V přezkumném řízení, v němž je přezkoumáváno rozhodnutí odvolacího správního orgánu, lze přezkoumat i rozhodnutí vydané správním orgánem prvního stupně.

Jestliže správní orgán po zahájení přezkumného řízení zjistí, že **právní předpis porušen nebyl, řízení usnesením zastaví**. Usnesení se pouze poznamená do spisu. Rozhodnutí ve věci v přezkumném řízení v prvním stupni **nelze vydat po uplynutí 15 měsíců ode dne právní moci rozhodnutí ve věci**. Probíhá-li přezkumné řízení, správní orgán jej usnesením zastaví a tuto skutečnost poznamená do spisu. Dojde-li správní orgán šetřením naopak k tomu, že rozhodnutí bylo vydáno **v rozporu s právními předpisy, zruší nebo změní**, popřípadě **zruší a věc vrátí** odvolacímu správnímu orgánu nebo správnímu orgánu prvního stupně. Správní orgány jsou vázány právním názorem příslušného správního orgánu.

Pokud nadřízený správní orgán ruší nebo mění rozhodnutí, jímž byla uložena povinnost, **účinky rozhodnutí v přezkumném řízení nastávají ode dne právní moci přezkoumávaného rozhodnutí**. Pokud správní orgán ruší nebo mění rozhodnutí jímž bylo přiznáno právo, účinky rozhodnutí v přezkumném řízení nastávají ode dne jeho právní moci.

Jestliže je **porušení právního předpisu zjevné** ze spisového materiálu řešené věci, jsou splněny ostatní podmínky pro přezkumné řízení a **není zapotřebí vysvětlení účastníků**, může příslušný správní orgán provést zkrácené přezkumné řízení. Dokazování správní orgán v tomto neprovádí. Prvním úkonem správního orgánu při zkráceném přezkumném řízení je **vydání rozhodnutí**.

Obnova řízení

Dalším z mimořádných opravných prostředků ve správním řízení při výkonu státní správy je **obnova řízení**. Tento druh mimořádného opravného prostředku je přípustný proti pravomocným rozhodnutím, které vykazují **nedostatky ve zjištění skutečného stavu věci** nebo **nedodržení některých procesních podmínek původního řízení**.

Řízení před správním orgánem ukončené pravomocným rozhodnutím ve věci se na žádost účastníka obnoví, jestliže:

- **vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy**, které existovaly v době původního řízení, a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit.
- **provedené důkazy se ukázaly býti nepravdivými**
- **bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno.**

Podmínkou obnovy je však skutečnost, že tyto důkazy nebo rozhodnutí mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování. Obnovy řízení se nemůže domáhat ten, kdo mohl důvod obnovy uplatnit v odvolacím řízení.

Lhůty

O obnově řízení z moci úřední může rozhodnout též správní orgán, který ve věci rozhodl v posledním stupni, jestliže je dán **některý z důvodů uvedených výše a jestliže je na novém řízení veřejný zájem**. O obnově řízení rozhodne příslušný správní orgán z moci úřední též v případě, že **rozhodnutí bylo dosaženo trestným činem**.

Účastník může podat žádost o obnovu řízení u správního orgánu, který ve věci rozhodoval, a to **do 3 měsíců ode dne, kdy se o důvodu obnovy řízení dozvěděl, nejpozději však do 3 let ode dne právní moci rozhodnutí**. V případě zahájení obnovy řízení z moci úřední, musí být rozhodnutí o obnově řízení správním orgánem vydáno do 3 let ode dne právní moci napadeného rozhodnutí.

O obnově řízení **rozhoduje správní orgán, který ve věci rozhodl v posledním stupni**. Rozhodnutí, jimž bylo řízení obnoveno, **má odkladný účinek**, pokud napadené rozhodnutí nebylo dosud vykonáno. Rozhodnutí, jimž se žádost o obnovu řízení zamítá, se oznamuje pouze žadateli a ten proti němu může podat odvolání.

Nové rozhodnutí

Posledním z uvedených mimořádných opravných prostředků je nové rozhodnutí ve věci. Provést nové řízení a vydat nové rozhodnutí ve věci lze jen v zákonem stanovených případech. Konkrétně lze vydat nové rozhodnutí, jestliže **je to nezbytné při postupu, kdy správní orgán prominul zmeškaný úkon**, novým rozhodnutím **bude vyhověno žádosti, která byla pravomocně zamítnuta**.

Nové rozhodnutí z vážných důvodů **dobře stanoví nebo změní dobu platnosti nebo účinnosti rozhodnutí anebo lhůtu ke splnění povinnosti** nebo **dobře povolí plnění ve splátkách, popřípadě po částech, rozhodnutí ve věci bylo zrušeno jiným orgánem veřejné moci** podle zvláštního zákona, nebo tak **stanoví zvláštní zákon**.

K novému řízení poté, co bylo rozhodnuto o obnově řízení, nebo k novému řízení podle předchozího, je příslušný správní orgán, který byl příslušný k původnímu řízení v prvním stupni. Odvolací správní orgán je příslušný tehdy, jestliže řízení bylo obnoveno z důvodů, jež se týkaly výlučně řízení před tímto správním orgánem. Orgán příslušný vydat nové rozhodnutí

DALŠÍ ZDROJE

Ke studiu poslouží zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. Je takto možné porovnat literu zákona s textem, který máte před sebou v textu opory.

OTÁZKY

- Definujte pojem rozhodnutí
- Uveďte náležitosti rozhodnutí věcné i formální
- Vyjmenujte opravné prostředky
- Uveďte některé ze lhůt, které souvisí s podáním odvolání, příp. využití obnovy správního řízení

KORESPONDENČNÍ ÚKOL

Správní orgán vydává též **mezitímní rozhodnutí, rozhodnutí v části věci, rozhodnutí podmíněně závazným stanoviskem a doklad**. Zpracujte k této problematice text, vycházejte minimálně ze 2 publikací a příslušného zákona, ty řádně citujte. **Odevzdejte zpracované v rozsahu 3 normostran do IS SU dle termínu stanoveného vyučujícím na počátku semestru.**

SHRNUTÍ KAPITOLY

Rozhodnutí, jako jednostranný projev vůle správního orgánu. Je to mocenský nástroj, který je oprávněn správní orgán využít ve správním řízení. **Rozhodnutí ve věci**, které je v právní moci, je konečným a závazným aktem aplikace hmotného práva, ke kterému správní řízení směřuje. V zákonem stanovených případech, kdy správní orgán rozhoduje v rámci správního řízení o procesních otázkách, se rozhodnutí správního orgánu označuje jako **usnesení**.

---

9. EXEKUCE VE SPRÁVNÍM ŘÍZENÍ

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Účelem správního řízení není pouze vydání rozhodnutí ve věci, ale též pokud je na tom právní zájem nebo na základě žádosti účastníka řízení, rozhodovat o tom, aby uložené povinnosti byly do důsledku vykonány. Rozhodnutí ve věci tuto skutečnost obsahuje.

CÍLE KAPITOLY

Cílem kapitoly je přiblížit princip exekučního řízení. Základní podmínkou pro exekuci je existence tzv. **exekučního titulu**, což je veřejná listina vydaná oprávněným orgánem, která má zákonem předepsanou formu a v níž se ukládá určité osobě povinnost něco v určité době plnit.

ČAS POTŘEBNÝ KE STUDIU

Ke studium materiálu vám postačí 60 minut.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Povinný, oprávněný, výkon rozhodnutí, exekuční titul, exekuce, nepeněžitě plnění

9.1. Charakteristika exekučního řízení

Účelem správního řízení není pouze vydání rozhodnutí ve věci, ale též, je-li na tom právní zájem nebo na základě žádosti účastníka řízení, **rozhodovat o tom, aby uložené povinnosti byly do důsledku vykonány**. Je-li rozhodnutí prvoinstančního orgánu v právní moci a je vykonatelné a uložená povinnost k peněžitému nebo nepeněžitému plnění nebyla včas a řádně povinným z rozhodnutí splněna, správní orgán využije zákonných prostředků a přinutí tak povinného k odpovědnosti. **Exekuce**, jak se vymáhání povinnosti ve správním řízení nazývá, **je institutem, který je jednou ze součástí správního řízení a slouží k vymáhání uložené povinnosti k peněžitému nebo nepeněžitému plnění**.

Základní podmínkou pro exekuci je existence tzv. **exekučního titulu**, což je veřejná listina vydaná oprávněným orgánem, která má zákonem předepsanou formu a v níž se ukládá určité osobě povinnost něco v určité době plnit. V našem případě půjde o **vykonatelné rozhodnutí**, tedy rozhodnutí, které nabylo právní moci, u kterého uplynula marně lhůta k dobrovolnému plnění nebo **vykonatelný smír**.

Právo vymáhat nepeněžitou povinnost a možnost exekuci **nařídít má exekuční správní orgán nejpozději do 5 let a provádět ji nejpozději do 10-ti let**, poté co měla být povinnost splněna dobrovolně.

Exekučním správním orgánem je správní orgán, který rozhodnutí vydal. Osoba oprávněná z exekučního titulu však může o provedení exekuce požádat také **soud** nebo **soudního exekutora**. Účastníku řízení je tak dáno na výběr, který z těchto orgánů bude jeho oprávnění na povinném vymáhat. **Správní úřad je exekučním správním orgánem** tehdy, je-li současně správním orgánem, **kteřý rozhodoval v prvním stupni**. Na žádost obecního úřadu provede exekuci příslušný správní úřad.

Správní orgán posuzuje věc exekuce ve všech souvislostech a nehrozí-li vážné nebezpečí, že účel exekuce bude zmařen, může exekuční správní orgán před nařízením exekuce **vyzvat povinného ke splnění nepeněžitě povinnosti exekuční výzvou**. Zároveň povinnému určí náhradní lhůtu, ve které má být povinnost splněna s upozorněním, že pokud nebude nepeněžitá povinnost splněna v určené náhradní lhůtě, exekuční správní orgán po marném uplynutí této lhůty nařídí exekuci.

Po marném uplynutí náhradní lhůty k plnění uložené povinnosti a splnění dalších podmínek exekuční správní orgán **nařídí exekuci vydáním exekučního příkazu**, který se vydává ve formě usnesení. Exekuční příkaz se oznamuje povinnému a dalším osobám, kterým z exekučního příkazu vyplývají povinnosti nebo práva. **Proti exekučnímu příkazu se nelze odvolat**.

Ze závažných důvodů může **exekuční správní orgán usnesením**, proti kterému se nelze odvolat, **odložit nebo přerušit provedení** exekuce. Bude tomu tak v případě, kdy o **to požádá povinný**. Z jeho chování je patrné, že svoji povinnost splní ve lhůtě, ve které bude možné provést vlastní exekuci a nehrozí-li, že účel exekuce tím bude zmařen.

Odložení nebo přerušování exekuce může nastat i **bez požádání**, šetří-li se skutečnosti rozhodné pro případné zastavení exekuce, stanoví-li tak zákon, například **jde-li o vyklizení bytu a není povinnému zajištěna bytová náhrada**. Pokud pominou důvody, které vedly k odložení nebo přerušování exekuce a nedojde-li k jejímu zastavení, správní orgán v exekuci pokračuje.

Správní řád také stanoví, kdy exekuční správní orgán prováděnou exekuci na žádost nebo z moci úřední usnesením zastaví. Jedná se o případy, kdy po nařízení exekuce **povinnost zanikla** nebo byl **zrušen exekuční titul**, který je podkladem pro exekuci. Dalšími případy zastavení exekuce by bylo to, že o zastavení exekuce **požádal ten, na jehož žádost byla nařízena** nebo v průběhu exekuce se ukázalo, že by její pokračování bylo spojeno s **mimořádnými nebo nepoměrnými obtížemi**, nebo se zjistí, že exekuce byla nařízena k **vymožení neexistující povinnosti** nebo vůči neexistujícímu povinnému. Správní orgán exekuci zastaví také v případě, kdy se zjistí, že **provedení**

exekuce je nepřipustné, například protože před nařízením exekuce existoval důvod, pro který exekuci nebylo možno provést.

Proti usnesení nebo i jinému úkonu exekučního orgánu může povinný nebo i jiná osoba, které z tohoto úkonu vyplývá povinnost **podat námitky**. V určitých případech mají námitky odkladný účinek, například **směřují-li proti exekučnímu příkazu, jímž byla nařízena exekuce vyklizením, proti usnesení, jímž byla zastavena exekuce atd.** O námitkách rozhodne exekuční správní orgán, proti jeho rozhodnutí se nelze odvolat.

9.2. Exekuční náklady

Exekuční náklady hradí povinný, pokud exekuce nebyla zastavena. Byla-li exekuce zastavena, je povinen exekuční náklady nahradit ten, kdo o zastavení exekuce požádal. Náhrada exekučních nákladů spočívá v **úhradě paušální částky ve výši 2 000,- Kč** a v náhradě hotových výdajů vzniklých při provádění exekuce. Povinnost nahradit exekuční náklady exekuční správní orgán rozhodnutím uloží povinnému. Hotové výdaje zálohově hradí ze svého rozpočtu exekuční správní orgán.

Exekuční náklady vybírá a jejich exekuci provádí **exekuční správní orgán**, který jejich náhradu uložil. Jsou-li některé exekuční úkony prováděny společně vůči více povinným, exekuční správní orgán rozvrhne náhradu vzniklých exekučních nákladů poměrně podle rozsahu vymáhaných povinností připadajících na jednotlivé povinné.

Podle předmětu exekuce můžeme rozlišit **exekuce na peněžitá plnění a nepeněžitá plnění**. V případě peněžitých plnění bylo vydáno v **původním řízení rozhodnutí stanovující povinnosti něco zaplatit**, například pokutu. V případě **nepeněžitých plnění** byla stanovena **povinnost něco strpět, něčeho se zdržet, něco vykonat, nebo něco dát**.

Exekuce na peněžitá a nepeněžitá plnění

9.3. Exekuce na peněžitá plnění

Exekuce na peněžitá plnění může být provedena na žádost oprávněného, na žádost správního úřadu nebo i z úřední moci, je-li na tom veřejný zájem. Exekuci **provede místně příslušný správce daně**. Pro exekuci, vybírání a evidenci peněžitých plnění se uplatní postup stanovený **zákonem o správě daní a poplatků**. Na základě vydaného exekučního příkazu bude provedeno peněžitá plnění.

Způsob a postup provádění exekuce na peněžitá plnění se uplatní podle daňového řádu. Takto lze peněžitou částku vymoci například **příkázáním pohledávky** na peněžní prostředky na účtech vedených u bank nebo jiné pohledávky, **srážkami ze mzdy** nebo jiné odměny ze závislé činnosti nebo náhrady za pracovní příjem, důchodu, sociálních a nemocenských dávek, stipendií.

U fyzických osob jsou vymáhány částky převážně z jejich příjmu, například **srážkou ze mzdy**, u právnických osob je exekuce směřována do oblasti **příkázání pohledávky**,

především **srážkou z účtu** vedeného příslušnou komerční bankou. Peněžité plnění může být dosaženo i při zjištění, že povinný očekává plnění od třetí osoby. Správní orgán je oprávněn k tomu, aby mu třetí osoba zaslala finanční prostředky, které je povinen zaplatit povinnému z exekučního příkazu. **Exekuce na peněžité plnění je realizována na základě zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.**

9.4. Exekuce na nepeněžité plnění

Exekuce na peněžité plnění je realizována na základě zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

Exekuce k vymožení nepeněžité povinnosti se řídí povahou uložené povinnosti. Lze ji nařídit a provést:

- **náhradním výkonem** v případě zastupitelných plnění nebo
- **přímým vynucením** v případě nezastupitelných plnění.
- postupným ukládáním **donucovacích pokut**. Pro případ, že by povinný nesplnil to, co je v exekučním příkazu uloženo, může správní orgán vymáhat splnění povinnosti postupným ukládáním **donucovacích pokut**. Donucovací pokuta může být uložena do výše nákladů za náhradní výkon, a nelze-li náhradní výkon provést až do výše 100 000,- Kč.

Exekuce na nepeněžité plnění je realizována na základě zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Náhradní výkon

Jestliže správní rozhodnutí ukládá účastníkovi řízení **povinnost provedení nějaké práce nebo výkonu**, je možné provést tuto činnost **náhradním způsobem**. Tento způsob spočívá v tom, že případné **uložené práce a výkony na náklad a nebezpečí povinného provede někdo jiný**. Podmínkou je, že se jedná o plnění zastupitelné jiným. V exekučním příkazu správní orgán přesně vymezí práci nebo výkon, které měl podle exekučního titulu provést povinný a jejichž provedení se svěřuje jiné osobě s jejím souhlasem. Pokud dochází v uvedené souvislosti k přemístování materiálů nebo věcí je povinností na náklady povinného je uskladnit po dobu 6 měsíců. **Nevyzvedne-li si je, přecházejí tyto věci do vlastnictví státu** nebo provádí-li exekuci orgán územního samosprávného celku, připadají do jeho vlastnictví.

Přímé vynucení

Exekučním příkazem může být nařízeno přímé vynucení uložené povinnosti. Toho lze docílit **vyklizením nemovitosti, stavby, bytu, místnosti nebo jiných prostor, odebráním movité věci a předvedením**.

Ukládá-li exekuční titul, **aby povinný vyklidil objekt, exekuční správní orgán vydá exekuční příkaz a exekuci provede**. Exekuční správní orgán povinného vyrozumí nejméně 5 dnů předem, kdy bude vyklizení provedeno. Vyrozumí o tom rovněž obec, na jejímž území se vyklizený objekt nachází. Z hlediska objektivitivy se úkon vyklizení provádí za přítomnosti třetí osoby.

Ukládá-li exekuční titul vyklizení objektu, který je v takovém stavu, že bezprostředně **ohrožuje život nebo zdraví osob**, může oprávněná úřední osoba, nelze-li z důvodu časové tísně jinak, doručit exekuční příkaz povinnému až při provedení exekuce, tj. bez předchozího upozornění. Není-li povinný úkonu vyklizení přítomen, doručí se mu exekuční příkaz spolu s protokolem o vyklizení.

Zjistí-li oprávněná úřední osoba při vyklizení objektu, že se vyklizení objektu týká osoby, jejíž **zdravotní stav by mohl být provedením vyklizení vážně ohrožen**, není provedení exekuce přípustné. Není-li předloženo potvrzení lékaře nebo je-li pochybnost o správnosti takového potvrzení, oprávněná úřední osoba vyžádá vyjádření odborného lékaře.

Zvláštní postup při udílení bytových náhrad je stanoven v případě, že vyklízeným objektem je byt nebo místnost sloužící k bydlení. Je-li vyklízeným objektem byt nebo místnost sloužící k bydlení je potřeba **zajistit bytovou náhradu**. Exekuční správní orgán o svém úmyslu nařídit exekuci vyklizením vyrozumí obec, na jejímž území se vyklízený objekt nachází.

Předvedení

Předvedení je zásahem do práv a svobod občana a člověka. Správní orgán musí prokázat, že **povinný se k nařízenému jednání nedostavil, byl o něm vyrozuměn, neomluvil se řádně a včas a jeho přítomnost je k provedení úkonu nezbytná**. Při provádění exekuce předvedením se **exekuční příkaz doručuje orgánům, které mají předvedení provést**. Předvedení zajišťuje Policie ČR nebo jiný ozbrojený sbor, např. u obcí obecní policie. Exekuční příkaz předvedením je možné využít i v případě nedostavení se ve veřejném zájmu k lékaři.

Exekuční správní orgán exekuci odloží nebo přeruší, jestliže není prokázáno, že povinnému je zajištěna bytová náhrada. Je-li však objekt nebo jeho část v takovém stavu, že bezprostředně ohrožuje život nebo zdraví osob, provede exekuční správní orgán jeho vyklizení vždy.

Exekuce vyklizením

Exekuce vyklizením se provede tak, že oprávněná úřední osoba z vyklizovaného objektu **odstraní movité věci** patřící povinnému a příslušníkům jeho domácnosti. Vyklidí také všechny movité věci, které sice patří někomu jinému, ale jsou se souhlasem povinného umístěny ve vyklizovaném objektu, a **vykáže povinného a všechny**, kdo se tam zdržují na základě práva povinného, například na základě smlouvy o podnájmu.

Movité věci odstraněné z vyklizovaného objektu se odevzdají povinnému nebo někteřému ze zletilých příslušníků jeho domácnosti. Není-li vyklizení přítomen nikdo, kdo by mohl movité věci převzít, nebo je-li převzetí věcí odmítnuto, dají se na náklady povinného **do úschovy obci** nebo jinému vhodnému schovateli s jeho souhlasem.

Exekuční správní orgán vyrozumí povinného o tom, komu byly jeho movité věci dány do úschovy a o možnosti tyto věci převzít. Nevyzvedne-li si povinný movité věci

u schovatele do 6 měsíců ode dne, kdy byly uschovány, **prodá** je exekuční správní orgán podle ustanovení o prodeji movitých věcí podle zvláštního zákona. **Výtěžek z prodeje vyplatí exekuční správní orgán povinnému po srážce nákladů úschovy**, hotových výdajů vzniklých při prodeji movitých věcí a paušální částky nákladů prodeje. Paušální částka nákladů prodeje činí 2 000 Kč. Jestliže povinný písemně odmítne zbytek výtěžku převzít, stane se zbytek výtěžku příjmem státního rozpočtu. Provádí-li exekuci orgán územního samosprávného celku, stane se zbytek výtěžku příjmem rozpočtu tohoto územního samosprávného celku. **Movité věci, které se nepodaří prodat, připadají státu.**

Ukládá-li exekuční titul, **aby povinný vydal nebo dodal movitou věc**, vydá exekuční správní orgán exekuční příkaz k provedení exekuce odebráním movité věci, a výslovně v něm určí movitou věc nebo věci, které mají být odebrány. **Oprávněná úřední osoba odebere tuto movitou věc povinnému** nebo tomu, kdo ji má u sebe, a odevzdá ji tomu, komu má být odevzdána. Není-li ji komu odevzdat, exekuční správní orgán zajistí její náležitou úschovu na náklady povinného. **Exekuční příkaz povinnému doručí oprávněná úřední osoba** při odebrání movité věci. Není-li povinný odebrání movité věci přítomen, doručí se mu exekuční příkaz spolu s protokolem o odebrání movité věci.

Exekuční správní orgán nevyrozumí povinného o nastávající exekuci dříve, než oprávněná úřední osoba přijde na místo odebrání.

Je-li předmětem exekuce movitá věc, která je vedena v zákonem stanovené evidenci, doručuje se exekuční příkaz i tomu, kdo tuto evidenci vede. **Jestliže je k užívání odebrané movité věci třeba listiny, odebere se povinnému spolu s odebranou movitou věcí i tato listina.** Nenajde-li oprávněná úřední osoba movitou věc u povinného, zjistí dotazem, kde se movitá věc nachází, popřípadě co se s ní stalo.

Ukládání donucovacích pokut

Vymáhání splnění povinnosti lze **postupným ukládáním donucovacích pokut** do výše nákladů na náhradní výkon, **nelze-li provést náhradní výkon**, a to až do výše 100 000,- Kč. Exekuční správní orgán uloží povinnému donucovací pokutu rozhodnutím, v němž mu určí, aby ji zaplatil ve lhůtě nejméně 15 dnů ode dne nabytí právní moci.

K vymáhání pokut je oprávněn podle zákona o správě daní a poplatků exekuční správní orgán, který je uložil. Výši pokuty určí s ohledem na povahu nesplněné povinnosti. Příjem z pokut je příjmem rozpočtu, ze kterého je hrazena činnost exekučního správního orgánu, který pokutu uložil. Zaplacením pokut se povinný nezprošťuje odpovědnosti za škodu.

Shrnutí postupu realizace exekuce na nepeněžitě plnění:

- exekuční výzva
- exekuční příkaz
- odložení a přerušování exekuce

- zastavení exekuce
- námitky proti úkonům v exekuci
- náklady exekuce
- způsoby provedení exekuce na nepeněžitá plnění

Lhůty-exekuci lze nařídit do 5 let, provést do 10 let od lhůty.

NEZAPOMEŇTE NA ODPOČINEK

Nezapomeňte na trochu odpočinku, je důležitý.

Prostudovali jste další část studijní opory, získali jste přehled o rozsahu matérie, kterou je potřeba zvládnout, abyste uspěli u zkoušky. Jsem si jistá, že studiem předlohy získáte informace, které můžete využít i v profesionálním životě.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Projděte si opět obsah předchozích kapitol, všimněte si, co přináší rozhodnutí ve správním řízení, když nabylo právní moci a je-li vykonatelné. Jak je to s exekucí, kdo vykoná exekuci a za jakých podmínek může být vykonána.

KORESPONDENČNÍ ÚKOL

Zjistěte u vybraného exekutorského úřadu provedené exekuce za období let 2019-2020. Využijte jejich podklady, prostudujte alespoň 2 odborných zdrojů, vše citujte. **Odevzdejte zpracované v rozsahu 3 normostran do IS SU dle termínu stanoveného vyučujícím na počátku semestru.**

SHRNUTÍ KAPITOLY

Cílem kapitoly bylo seznámit s podrobnostmi exekučního řízení ve správním právu. Exekuce ve správním právu je prováděna pouze u nepeněžitých plnění.

10. SPRÁVNÍ SOUDNICTVÍ

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Obsahem kapitoly je stručný náhled do oblasti rozhodovacích pravomocí Nejvyššího správního soudu.

CÍLE KAPITOLY

Cílem kapitoly je seznámit studenty s Nejvyšším správním soudem, který je oprávněn zasahovat do rozhodování správních orgánů ve správním řízení. Autorka představí strukturu NSS, průběh soudního řízení a v neposlední řadě bude poukázáno na kasační stížnost.

ČAS POTŘEBNÝ KE STUDIU

Ke studiu uvedené problematiky si vymezte 60 minut.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Soudy, pravomoc, příslušnost zákon, kasační stížnost

10.1. Obecně o správním soudnictví

Správní soudnictví není novým fenoménem při uplatňování práv subjektů ve veřejné správě. Pramenem práva v oblasti soudní moci je mj. **zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů** (dále jen zákon o NSS).

Zákon o NSS **upravuje pravomoc a příslušnost soudů jednajících a rozhodujících ve správním soudnictví** a některé otázky organizace soudů a postavení soudců, dále postup soudů, účastníků řízení a dalších osob ve správním soudnictví.

Je důležité uvést, že zákon o NSS poskytuje ochranu veřejným subjektivním právům fyzickým i právnickým osobám, a to v rozsahu, který je uveden v citovaném zákoně. Ve správním soudnictví jednají a mají právo rozhodovat:

- **krajské soudy**
- **Nejvyšší správní soud.**

U krajských soudů vykonávají správní soudnictví specializované senáty a specializovaní samosoudci.

Pravomoc soudů

Soudy ve správním soudnictví rozhodují:

- o **žalobách** proti rozhodnutím **vydaným v oblasti veřejné správy** orgánem moci výkonné, orgánem územního samosprávného celku, jakož i fyzickou nebo právnickou osobou nebo jiným orgánem, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy, (dále jen "správní orgán"),
- o **ochraně proti nečinnosti správního orgánu**, před nezákonným zásahem správního orgánu,
- o kompetenčních žalobách,
- **ve věcech volebních a ve věcech místního a krajského referenda, ve věcech politických stran a politických hnutí,**
- zrušení opatření obecné povahy nebo jeho částí pro rozpor se zákonem

Ochranu veřejným subjektivním právům fyzickým i právnickým osobám se ve správním soudnictví **lze domáhat ochrany práv jen na návrh a po vyčerpání řádných opravných prostředků.**

10.2. Příslušnost soudů

K řízení věcně příslušný krajský soud, tj. místně příslušný soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo jinak zasáhl do práv toho, kdo se u soudu domáhá ochrany. Pokud by, správní orgán měl sídlo mimo obvod své působnosti, platí, že má sídlo v obvodu své působnosti.

Krajský soud je příslušný k řešení a rozhodování ve věcech:

- **důchodového pojištění, úrazového pojištění** a dávek podle zvláštních předpisů vyplácených spolu s důchody (ustanovení § 27 odst.4 zákoníku práce),
- zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, dávek státní sociální podpory,
- **dávek pro osoby se zdravotním postižením**, průkazu osoby se zdravotním postižením, příspěvku na péči a dávek pomoci v hmotné nouzi.

Pokud by došlo k situaci, že návrh ve věci správního soudnictví podán u soudu, který **není věcně příslušný k jeho vyřízení, postoupí jej tento soud k vyřízení soudu věcně a místně příslušnému.** Byla-li věc nesprávně postoupena Nejvyššímu správnímu soudu, vrátí ji Nejvyšší správní soud krajskému soudu, který ji postoupil, nebo ji postoupí krajskému soudu věcně a místně příslušnému.

10.1.2. Organizace správního soudnictví

Nejvyšší správní soud má sídlo v Brně (NSS). Je **vrcholný soudní orgán** ve věcech patřících **do pravomoci soudů ve správním soudnictví** zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování tím, že rozhoduje o kasačních stížnostech.

NSS sleduje a vyhodnocuje pravomocná rozhodnutí soudů ve správním soudnictví a na jejich základě v zájmu jednotného rozhodování soudů přijímá stanoviska k rozho-

dovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu. NSS se skládá z předsedy a místopředsedy, předsedů kolegií, předsedů senátů a dalších soudců. **Předsedu a místopředsedu NSS soudu jmenuje z řad soudců tohoto soudu prezident republiky; na odvolávání z těchto funkcí se vztahuje zákon o soudech a soudcích.** Funkční období předsedy a místopředsedy NSS je 10 let.

Rozhodovací činnost NSS **vykonávají soudci**. Předseda a místopředseda Nejvyššího správního soudu vykonávají kromě rozhodovací činnosti také státní správu. Předsedové kolegií kromě rozhodovací činnosti též organizují a řídí činnost kolegií. Předsedové senátů kromě rozhodovací činnosti též organizují a řídí činnost senátů.

Soudci NSS je jmenován alespoň jeden asistent soudce jmenuje a odvolává předseda NSS na návrh soudce, o jehož asistenta se jedná.

NSS **rozhoduje v senátech nebo v rozšířených senátech**, rozhoduje a činí jednotlivé úkony předseda senátu, který se skládá z předsedy a šesti soudců ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda, ve věcech politických stran a politických hnutí a v řízení o kompetenčních žalobách.

V rozhodování o ostatních věcech se senát skládá z předsedy a dvou soudců. **Rozšířený senát se skládá** z předsedy a šesti soudců, rozhoduje-li o věci postoupené mu senátem složeným. **Plénum se skládá ze všech soudců NSS.**

Zasedání pléna jsou neveřejná.

Zřizuje se Soudcovská rada NSS, která **se skládá z pěti členů**. Funkce člena soudcovské rady je neslučitelná s funkcí předsedy, místopředsedy a předsedy kolegia NSS. Soudcovská rada je poradním orgánem předsedy Nejvyššího správního soudu. Soudcovskou radu svolává, určuje její program a řídí její jednání předseda soudcovské rady.

Zasedání soudcovské rady jsou neveřejná.

Soudcovská rada se **vyjadřuje se ke kandidátům na jmenování do funkce předsedy kolegia a předsedy senátu NSS, též k soudcům**, kteří mají být přiděleni nebo přeloženi k výkonu funkce u Nejvyššího správního soudu nebo kteří mají být přeloženi od Nejvyššího správního soudu k jinému soudu. Do činností patří projednávání návrhu rozvrhu práce NSS a jeho změn.

Krajský soud rozhoduje ve věcech správního soudnictví ve specializovaných senátech složených z předsedy a dvou soudců. **Specializovaný samosoudce** rozhoduje ve věcech:

- důchodového pojištění, úrazového pojištění, nemocenského pojištění,
- uchazečů o zaměstnání a jejich podpory v nezaměstnanosti a podpory při re-kvalifikaci podle předpisů o zaměstnanosti,
- sociální péče, pomoci v hmotné nouzi a státní sociální podpory,
- ve věcech přestupků,
- mezinárodní ochrany,
- rozhodnutí o správním vyhoštění, rozhodnutí o povinnosti opustit území, rozhodnutí o zajištění cizince, rozhodnutí o prodloužení doby trvání zajištění cizince, jakož i jiných rozhodnutí, jejichž důsledkem je omezení osobní svobody cizince.

10.3. Řízení ve správním soudnictví

Účastníky jsou navrhovatel (**žalobce**) a **odpůrce (žalovaný)** nebo ti, o nichž to stanoví zákon o NSS; **odpůrcem (žalovaným)**. Způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti, a správní orgán; jinak i ten, komu ji zákon přiznává. Procesní způsobilost má i správní orgán a také ten, kdo je podle zákona oprávněn podat návrh. **Účastník, který nemá procesní způsobilost, musí být v řízení zastoupen zákonným zástupcem.** Navrhovatel může být zastoupen též odborovou organizací, jejímž je členem. Za odborovou organizaci jedná k tomu pověřený její zaměstnanec nebo člen.

Za právnickou osobu jedná ten, kdo je k tomu oprávněn podle zvláštního zákona (např. jednatel společnosti s ručením omezeným). Za právnickou osobu nemůže též jednat ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy právnické osoby, musí své oprávnění na výzvu soudu prokázat.

Osoba zúčastněná na řízení **má právo předkládat písemná vyjádření**, nahlížet do spisu, **být vyrozuměna o nařízeném jednání** a žádat, aby jí bylo při jednání uděleno slovo. Doručuje se jí žaloba, usnesení o přiznání odkladného účinku, usnesení o předběžném opatření a rozhodnutí, jímž se řízení u soudu končí. Osoba zúčastněná na řízení nemůže disponovat jeho předmětem.

Účastníci v soudním řízení, mají v řízení rovné postavení. Soud je povinen poskytnout jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv a poskytnout jim poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném pro to, aby v řízení neutrpěli újmu. Účastníci a osoby zúčastněné na řízení **mohou činit své úkony jakoukoli formou**, pokud zákon pro některé úkony určitou formu nestanoví. **Předseda senátu může vždy uložit, aby úkon byl proveden písemně nebo ústně do protokolu.**

Podání

Z podání musí být zřejmé, čeho se týká, kdo jej činí, proti komu směřuje, co navrhuje, a musí být podepsáno a datováno. Ten, kdo činí podání, (dále jen "podatel") **v podání uvede o své osobě osobní údaje jen v nezbytném rozsahu; vždy uvede jméno, příjmení a adresu, na kterou mu lze doručovat.** Jiné osobní údaje uvede jen tehdy, je-li toho třeba s ohledem na povahu věci, která má být soudem projednána. K podání musí být připojeny listiny, kterých se podatel dovolává. Podání, které je třeba doručit ostatním účastníkům a osobám na řízení zúčastněným, musí být předloženo v potřebném počtu stejnopisů.

Doručování

Soud doručuje písemnosti do datové schránky, není-li možné doručit písemnost tímto způsobem, doručuje ji soud soudním doručovatelem, prostřednictvím držitele poštovní licence, popřípadě zvláštní poštovní licence nebo prostřednictvím veřejné datové sítě. Ukáže-li se toho potřeba, může soud požádat o doručení i jiný státní orgán. Má-li účastník nebo osoba zúčastněná na řízení **zástupce, doručuje se pouze zástupci.** Má-li však účastník nebo osoba zúčastněná na řízení něco osobně vykonat, doručí se i jim.

Zajištění účelu soudního řízení

Soud v rámci zajištění průběhu soudního řízení **předvolává písemně nebo při jednání přítomné ústně.** V naléhavých případech může předvolání učinit také telefonicky, telegraficky, popřípadě elektronickou cestou. Může využít svých pravomocí, a tomu, kdo neuposlechne výzvy soudu nebo učiní urážlivé podání či přednes, může **být usnesením uložena jako pořádkové opatření pořádková pokuta do výše 50 000 Kč,** která je příjmem státního rozpočtu. Pokuta může být uložena i opakovaně a může být na odůvodněnou žádost podanou do právní moci rozhodnutí, jímž se řízení končí, usnesením zčásti

Jednání

K projednání věci samé nařídí předseda senátu jednání a předvolá k němu účastníky tak, aby měli čas k přípravě přiměřený povaze věci, alespoň však 10 dnů; kratší čas k přípravě lze stanovit v řízeních, v nichž je soud povinen rozhodnout ve lhůtách počítaných na dny. O jednání vyrozumí osoby zúčastněné na řízení. **Jednání je veřejné.** Veřejnost může předseda senátu vyloučit, a to i pro určitou část jednání, jen z důvodu ochrany utajovaných informací, obchodního tajemství, mravnosti nebo veřejného pořádku.

Z důležitých důvodů může být jednání odročeno. Soud může odročit jednání též tehdy, jestliže to účastníci shodně navrhnou.

Na závěr jednání musí být uděleno účastníkům slovo ke konečným návrhům. **Rozsudek je vyhlášen jménem republiky ústně a veřejně. Jakmile soud vyhlásí rozsudek, je jím vázán. Rozsudek je vyhotoven písemně, obsahuje označení soudu, jména soudců, kteří ve věci rozhodli, označení účastníků, jejich zástupců, projednávané věci, výrok, odůvodnění, poučení.**

Rozsudek, který byl **doručen účastníkům, je v právní moci. Výrok pravomocného rozsudku je závazný pro účastníky**, osoby na řízení zúčastněné a pro orgány veřejné moci. Rozsudek je **vykonatelný, jakmile uplyne lhůta k plnění, kterou soud ve výroku stanovil, a není-li vyslovena povinnost k plnění, nebo není-li stanovena lhůta k plnění, jeho právní mocí.** Při výkonu rozhodnutí soudu, které bylo vydáno podle zákona o NSS, **platí, že je-li uložena povinnost správnímu orgánu, který je:**

- **orgánem moci výkonné, je povinna ji splnit za stát jeho příslušná organizační složka,**
- **fyzickou nebo právnickou osobou, na kterou byl zákonem přenesen výkon státní správy, je povinna ji splnit tato osoba,**
- **orgánem veřejnoprávní korporace, je povinnou veřejnoprávní korporace.**

Stejně, jako je tomu ve správním řízení i **proti rozhodnutí soudu jsou opravné prostředky přípustné stanoví-li tak zákon.**

10.1.4. Kasační stížnost

Kasační stížnost je **opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví**, jímž se účastník řízení, z něhož toto rozhodnutí vzešlo, nebo osoba zúčastněná na řízení (dále jen "stěžovatel") domáhá zrušení soudního rozhodnutí. Kasační stížnost je přípustná proti každému takovému rozhodnutí, není-li dále stanoveno jinak.

Důvody kasační stížnosti, tuto lze podat pouze z důvodu tvrzené

- **nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení,**
- **vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu. Nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit**
- **zmatečnosti řízení před soudem spočívající v tom, že chyběly podmínky řízení, ve věci rozhodoval vyloučený soudce nebo byl soud nesprávně obsazen, popřípadě bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce,**

- **nepřezkoumatelnosti** spočívající v **nesrozumitelnosti** nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé,
- **nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení.**

Kasační stížnost ve věcech volebních je nepřipustná.

Kasační stížnost se podává u NSS, lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u soudu, který napadené rozhodnutí vydal. **O kasační stížnosti rozhoduje NSS zpravidla bez jednání.** Považuje-li to za vhodné nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání.

Rozsudek o kasační stížnosti

Dospěje-li NSS k tomu, že kasační stížnost je důvodná, rozsudkem zruší rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátí k dalšímu řízení. Jestliže již v řízení před krajským soudem byly důvody pro zastavení řízení, odmítnutí návrhu nebo postoupení věci, rozhodne o tom současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu Nejvyšší správní soud. **Není-li kasační stížnost důvodná, NSS ji rozsudkem zamítne.**

Zruší-li NSS soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může sám podle povahy věci rozhodnout

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

Zjistěte, jakou roli sehrává NSS v oblasti veřejné správy.

Co je to kasační stížnost?

KORESPONDENČNÍ ÚKOL

Vyhledejte v dostupných zdrojích u Nejvyššího správního soudu počty podání kasačních stížností za rok 2020 a za stejné období, počet vyřešených kasačních stížností. Při jejím zpracování i z dostupných publikací a příslušného zákona, nezapomeňte na citaci. **Odevzdejte zpracované v rozsahu 2 normostran do IS SU dle termínu stanoveného vyučujícím na počátku semestru.**

SHRNUTÍ KAPITOLY

Pro shrnutí této části lze uvést, že ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob způsobem stanoveným

zákonem o NSS, a za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem a rozhodují v dalších věcech, v nichž tak stanoví tento zákon.

Ve správním soudnictví jednají a rozhodují krajské soudy a Nejvyšší správní soud. U krajských soudů vykonávají správní soudnictví specializované senáty a specializovaní samosoudci. Účastníci ve správním řízení mohou využít tohoto vrcholného soudního orgánu ve věcech veřejné správy a využít ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob způsobem stanoveným zákonem o NSS.

---

11. PŘESTUPKY, ŘÍZENÍ O PŘESTUPCÍCH

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Obsahem kapitoly, je pojednání o odpovědnosti za uložené povinnosti. Odpovědnost za správní delikty vyjadřuje právní odpovědnost subjektů veřejné správy **za porušení povinností upravených správním právem** a je spojena s povinností **strpět či nést sankci**. V tomto ohledu jde o správně právní odpovědnost.

CÍLE KAPITOLY

Cílem kapitoly je předložit informace o porušení povinností v oblasti správního práva. Porušení uložených povinností má za následek uložení sankce. Nu a ten, **kdo nerespektuje právní předpisy veřejného práva či povinnosti**, uložených rozhodnutím ve správním řízení, **musí nést důsledky a očekávat sankci**.

ČAS POTŘEBNÝ KE STUDIU

Ke studiu dané kapitoly si vymezte 40 minut času.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Přestupek, fyzická osoba, právnická osoba, nesplnění uložené povinnosti, rozhodnutí, sankce.

11.1. Právní odpovědnost subjektů správního práva

Odpovědnost za správní delikty vyjadřuje právní odpovědnost subjektů veřejné správy **za porušení povinností upravených správním právem** a je spojena s povinností **strpět či nést sankci**. Hovoří se proto někdy o ní jako o správně právní odpovědnosti.

Porušení povinností v oblasti správního práva nemusí mít vždy jen charakter správního deliktu a za následek jen sankci z oblasti odpovědnosti za správní delikty. V ur-

čitých, závažnějších případech totiž **může jít o spáchání trestného činu**, a tedy vynechtí takového jednání ze sféry vlivu správního práva a jeho posouzení podle trestního práva. Typickým příkladem je rozdíl mezi přestupkem a trestným činem, který je uveden dále.

Správní delikt je protiprávní jednání odpovědné osoby, jehož znaky jsou stanoveny zákonem, resp. normami správního práva a za něž správní orgán ukládá správní sankci. Sankce uplatňované ve správním právu mohou mít buď charakter správního trestu nebo správní sankce obnovující povahy.

Správní sankce obnovující povahy se uplatňují všude tam, kde je možná faktická náprava způsobená protiprávním jednáním. Tam, kde není možnost napravit způsobený protiprávní stav, se uplatní **správní tresty**, které mají ve správním právu převážně peněžní povahu.

Správní sankce jsou realizovány příslušnými správními orgány, které je uplatňují jako jim svěřené **oprávnění a zároveň povinnost**. Správní orgány stojí v nadřazeném postavení vůči porušovatelům správních norem a uplatňují správní sankce v jimi svěřené působnosti. Konkrétní správní orgán, který o udělení správní sankce rozhoduje, musí **správně zjistit skutkový stav věci a posoudit také její právní základ**.

Smyslem existence odpovědnosti ve správním právu je pomáhat **zajistit řádný výkon činností veřejné správy** tak, aby mohla plnit své společenské cíle. Jedná se specifickou podporu řádného výkonu veřejné správy tím, že upozorňuje na skutečnost, že nejsou dodržovány normy správního práva. Všude tam, kde je to možné vede správní odpovědnost k nápravě narušeného stavu a plní tak funkci **reparační**. **Odpovědnost za porušení norem správního práva plní rovněž funkci výchovnou** tím, že výchovně působí na narušitele právních povinností. Včasné a řádné uplatnění odpovědnosti působí **preventivně** také na všechny ostatní potenciální narušitele.

Správními delikty jsou nazývány jednak **přestupky**, které jsou nejčastějšími správními delikty, a vedle nich také **jiné správní delikty**. Do skupiny jiných správních deliktů řadíme **disciplinární delikty, pořádkové delikty, jiné správní delikty fyzických osoby**.

Zákonná úprava odpovědnosti za přestupky je **upravena:**

- **v zákoně č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů,**
- **zákonem č. 251/2016Sb., o některých přestupcích.**

Přestupkem je podle něj **zaviněné jednání**, které **porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti** a je za přestupek výslovně **označeno v tomto nebo jiném zákoně**, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.

Také trestný čin je čin nebezpečný pro společnost, jehož znaky jsou uvedeny v příslušném zákoně. Trestní zákon však stanoví **hranici nebezpečnosti**, která je rovněž hranicí přechodu mezi trestným činem a přestupkem. Podle definice v trestním zákoně

je trestný čin takový čin, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je menší než nepatrný. Tato vágní formulace je v trestním zákoně upřesněna například u trestného činu krádeže hodnotou odcizené věci. O trestný čin se jedná v případě zmocnění se věci cizí v hodnotě minimálně 5000,- Kč, pod tuto hranici bude čin spadat do kategorie přestupku.

Za účelem rozlišení jednotlivých přestupků vyvinula právní teorie nauku o znacích skutkové podstaty. Jedná se o zobecnění znaky jednotlivých skutkových podstat přestupků. Znaky skutkové podstaty přestupku tvoří **objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka**.

Objektem přestupku je **společenský zájem**, proti kterému protiprávní jednání směřuje a který je tudíž skutkovou podstatou konkrétního přestupku chráněn. Objekt můžeme rozlišit na obecný, druhový a jednotlivý. **Obecným objektem** rozumíme veškeré společenské zájmy chráněné přestupkovým zákonem. Druhový objekt vyjadřuje určité společné znaky skupiny přestupků, podle toho dělíme přestupky na přestupky proti pořádku ve veřejné správě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití a přestupky proti majetku. **Individuální objekt** je vyjádřením konkrétního zákonem chráněného zájmu, k jehož narušení při páchání daného přestupku dochází.

Objektivní stránku přestupku tvoří:

- **protiprávní jednání,**
- **škodlivý následek**
- **příčinná souvislost** mezi tímto jednáním a následkem.

Podstata jednání spočívá v porušení některé právní povinnosti a může mít jak charakter činnosti, tak i nečinnosti, tj. opomenutím uložené povinnosti. Škodlivý následek nemusí mít materiální dopad, stačí způsobení protiprávního stavu. Mezi konkrétním jednáním a škodlivým následkem musí existovat vzájemná vazba příčiny a následku.

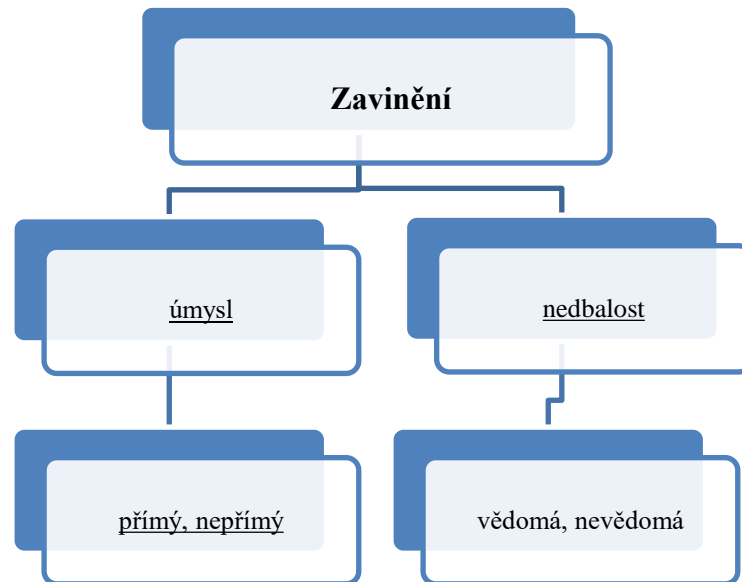
Subjektem přestupku je ten, kdo přestupek spáchal. Zákon o přestupcích zná pouze správní odpovědnost **fyzických osob** a nepřipouští odpovědnost právnických osob. Jestliže právnická osoba poruší určitou povinnost a toto porušení povinnosti má jinak znaky přestupku, uplatní se odpovědnost za přestupek ve vztahu k osobě, která za právnickou osobu jednala. Podmínkou způsobilosti fyzické osoby spáchat přestupek je **dovršení 15 let věku a přičetnost**.

Za nepřičetného se považuje ten, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat, že jde o porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem, nebo nemohl ovládat své jednání.

Z působnosti zákona o přestupcích jsou vyloučeny také osoby podléhající vojenské kázeňské pravomoci, příslušníci Bezpečnostní informační služby České repub-

liky, Policie České republiky a Vězeňské služby České republiky, jakož i osoby během výkonu trestu odnětí svobody. Jednání těchto osob, které má znaky přestupků, se projednávají podle zvláštních předpisů (**příslušným odborem obce**).

Subjektivní stránka přestupku vyjadřuje vnitřní psychický vztah pachatele ke spáchanému přestupku a je představována zejména **zaviněním**. Známe dvě formy zavinění, a to **úmysl (přímý a nepřímý)** a **nedbalost (vědomou a nevědomou)**.

Zdroj: vlastní

Přestupek je spáchán z **nedbalosti**, jestliže pachatel věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí (vědomá) nebo nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl (nevědomá).

Přestupek je spáchán **úmyslně**, jestliže pachatel chtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem (přímý) nebo věděl, že svým jednáním může ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, byl s tím srozuměn (nepřímý). Na rozdíl od trestního zákona ke spáchání přestupku postačuje spáchání v **nedbalosti**.

Zákon o přestupcích zná určité okolnosti, které vylučují protiprávnost jednání a s tím také odpovědnost za přestupek. Prvním takovým případem je ustanovení o **nutné obraně**, které stanoví, že přestupkem není jednání, jímž někdo odvrací přiměřeným způsobem přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem.

Druhým případem je jednání v **krajní nouzi**, pod kterým chápeme jednání, jímž někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, jestliže tímto jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který hrozil, a toto nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak.

Jako sankce za přešupek lze podle zákona o přestupcích uložit:

- **napomenutí,**
- **pokutu,**
- **zákaz činnosti,**
- **propadnutí věci nebo náhradní hodnoty.**

Uvedené sankce lze uložit samostatně nebo s jinou sankcí, výjimku tvoří kombinace napomenutí spolu s pokutou. Od uložení sankce lze v rozhodnutí o přešupku **upustit**, jestliže k nápravě pachatele postačí samotné projednání přešupku. Správní orgán při volbě druhu sankce a její výměry musí **přihlédnout k závažnosti přešupku**, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k míře zavinění, k pohnutkám a k osobě pachatele, zda a jakým způsobem byl pro týž skutek postižen v disciplinárním řízení.

Nejmírnější mezi uvedenými sankcemi za porušení povinnosti je napomenutí. Jedná se především o **prostředek morálního donucení**. Může být ukládána společně s jinou sankcí s výjimkou pokuty. S ohledem na konkretizaci sankcí u jednotlivých skutkových podstat přešupků přichází v úvahu prakticky namísto pokuty, ovšem za podmínky, že uložení napomenutí bude v tom, kterém případě shledáno jako dostatečně účinné. V případě pokuty jde o **majetkovou sankci**, jejíž závažnost je dána její výměrou. Pokutu lze uložit jak samostatně, tak i společně s jinou sankcí, s již uvedenou výjimkou napomenutí.

Pokuta uložená orgánem obce je příjmem obce, jejíž orgán ve věci rozhodoval v prvním stupni. Pokuta uložená jiným správním orgánem České republiky je příjmem státního rozpočtu této republiky.

Zákaz činnosti se týká těch činností, které pachatel vykonává v pracovním nebo jiném obdobném poměru, nebo k nimž je třeba povolení nebo souhlasu státního orgánu, pokud pachatel spáchal přešupek právě touto činností nebo v souvislosti s ní.

Zákaz činnosti může být uložen jen tehdy, jestliže to skutková podstata konkrétního přešupku, který byl spáchán, předpokládá. Lze ji uložit samostatně, a to **nejdéle na dobu dvou let**, zpravidla však bývá spojována s uložení pokuty. Od výkonu zbytku zákazu činnosti lze po uplynutí poloviny doby výkonu této sankce upustit, jestliže pachatel přešupku způsobem svého života prokázal, že její další výkon není potřebný.

Předmětem sankce propadnutí věci je taková **věc, která byla ke spáchání přešupku užita nebo určena, anebo byla získána či nabyta za věc přešupkem získanou**. Její podstata spočívá v tom, že vlastníkem věci se stává stát namísto dosavadního vlastníka, kterým byl ten, kdo se přešupku dopustil. Tuto sankci lze uložit samostatně, obvykle je však ukládána společně s pokutou.

Mladistvým pachatelem se rozumí osoba mezi 15 a 18 rokem věku. Zákon o přestupcích pro tyto pachatele stanovuje určitá omezení ve výši a druhu sankce. **Horní hranice pokuty se u mladistvých pachatelů snižuje na polovinu**, přičemž však při konkrétním uložení pokuty tato pokuta nemůže být nikdy vyšší než 2000,- Kč.

Zákaz činnosti lze mladistvému uložit nejdéle na dobu jednoho roku, jeho uložení je však vyloučeno, pokud by mladistvému výkon této sankce bránil při přípravě na jeho budoucí povolání.

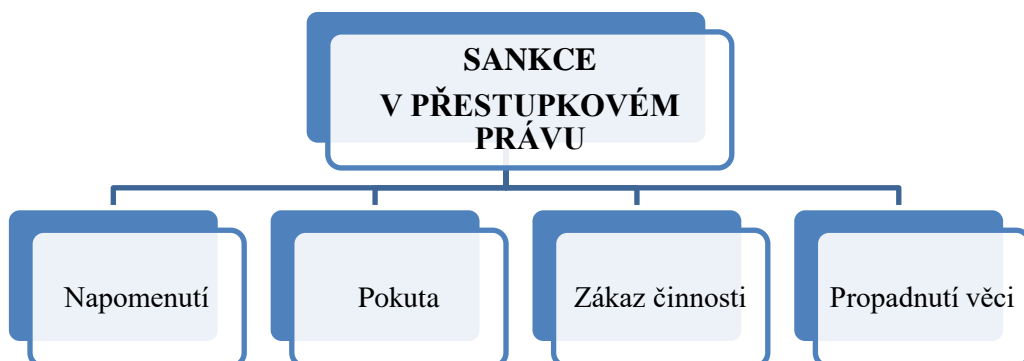
Vedle uložení sankce za přestupky lze uložit jejich pachateli za určitých okolností také tzv. **ochranná opatření**, které známe dvojí, a to omezující opatření nebo zabránění věci. **Omezující opatření spočívá v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa a místnosti**, v nichž se podávají alkoholické nápoje nebo se konají veřejné tělovýchovné, sportovní nebo kulturní podniky. Lze je uložit například pachateli přestupku na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. Lze je uložit jen spolu se sankcí a nejdéle na dobu jednoho roku.

Nebylo-li uloženo propadnutí věci, lze rozhodnout, že se taková **věc odebírá**, a to jestliže náleží pachateli, kterého nelze za přestupek stíhat, například mladší 15 let, nebo nenáleží pachateli přestupku a vyžaduje to bezpečnost osob nebo majetku anebo jiný obecný zájem.

Přestupek nelze projednat, **uplynul-li od jeho spáchání jeden rok**. Do běhu lhůty se nezapočítává doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo trestní řízení. Přestupek nelze rovněž projednat, popřípadě uloženou sankci nebo její zbytek vykonat, vztahuje-li se na přestupek amnestie.

Zdroj: vlastní

Zdroj: vlastní

KONTROLNÍ OTÁZKY

- uveďte druhy sankcí v přestupkovém právu
  - definujte pojem přestupek
  - jaké znaky přestupku znáte?
  - kdo ze správních orgánů je oprávněn projednat přestupek
-

SHRNUTÍ KAPITOLY

V této kapitole jste získali informace o přestupcích, oprávněných subjektech, kteří rozhodují o přestupcích. Měli jste možnost se seznámit s typem rozhodnutí, vzor jsou k dispozici.

---

12. OSOBNÍ ÚDAJE A EVIDENCE OBYVATELSTVA

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Obsahem kapitoly je zachycení problematiky související s evidencí obyvatelstva a ochraně osobních údajů

CÍLE KAPITOLY

Uvést informace k rozsahu evidenci obyvatelstva a ochraně jejich osobních údajů

ČAS POTŘEBNÝ KE STUDIU

Ke studium uvedené kapitoly budete potřebovat zhruba 45 minut.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Občan, úřad, údaje, evidence, odpovědnost, právo, povinnost.

12.1. EVIDENCE OBYVATELSTVA

Veřejná práva, výkon státní správy, nepochybně souvisí se správní činností, takovou je, evidence obyvatelstva. **Právním předpisem, který upravuje podmínky je zákon č. 132/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných čísel a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů** (dále jen zákon o evidenci).

Předmět zákona o evidenci, je **vést údaje o státních občanech České republiky, osobách, které pozbyly státní občanství České republiky**, a v neposlední řadě cizincích, kteří jsou matkou, otcem, popřípadě jiným zákonným zástupcem, manželem, registrovaným partnerem nebo dítětem občana.

Výkon státní správy v oblasti evidence obyvatel je svěřen správním orgánům. **Ústředním správním úřadem** v citované věci je **Ministerstvo vnitra**. Správní činnosti jsou v přenesené působnosti povolány:

- **krajské úřady,**
- **obecní úřady obcí s rozšířenou působností**, v hlavním městě Praze městské části určené Statutem hlavního města Prahy a v územně členěných statutárních městech magistráty těchto měst, tj. obecní úřad obce s rozšířenou působností",
- obecní úřady, v hlavním městě Praze a v územně členěných statutárních městech úřady městských částí nebo městských obvodů, pokud tak stanoví statuty těchto měst, tj. ohlašovna.

Evidence obyvatel je vedena v informačním systému evidence obyvatel v souladu se zákonem č. 365/2000Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších změn a zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, jehož správcem je ministerstvo vnitra. Tento informační systém je tzv. agendovým informačním systémem veřejné správy.

V souladu s ustanovením §3 odst.3 zákona o evidenci je **v informačním systému taxativně uveden rozsah údajů**. S ohledem na rozsah uvedu jen některé:

- jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné příjmení, rodné číslo, datum narození, pohlaví,
- místo a okres narození a u občana, který se narodil v cizině, místo a stát, kde se občan narodil,
- státní občanství a datum jeho nabytí nebo pozbytí, popřípadě více státních občanství a data jejich nabytí nebo pozbytí,
- adresa místa trvalého pobytu, včetně předchozích adres místa trvalého pobytu, případně též adresa, na kterou mají být doručovány písemnosti,
- počátek trvalého pobytu, popřípadě datum zrušení údaje o místě trvalého pobytu nebo datum ukončení trvalého pobytu na území České republiky,
- zákaz pobytu podle ustanovení § 75 trestního zákoníku,
- jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné příjmení a rodné číslo otce, matky, popřípadě jiného zákonného zástupce,

- rodinný stav, datum, místo a okres uzavření manželství, došlo-li k uzavření manželství mimo území České republiky, vede se místo a stát, datum nabytí právní moci rozhodnutí soudu o prohlášení manželství za neplatné,
- datum, místo a okres vzniku partnerství
- místem úmrtí obec nebo vojenský újezd, v hlavním městě Praze obvod Praha 1 až 10, na jehož území došlo k úmrtí obyvatele, popřípadě na jehož území bylo tělo obyvatele nalezeno, anebo u obyvatele prohlášeného za mrtvého, na jehož území naposledy pobýval živý.

Poskytnutí údajů z informačního systému

Údaje z informačního systému v rozsahu nezbytně nutném a v souladu se zákonem o evidenci obyvatel poskytne Ministerstvo vnitra, krajský úřad, obecní úřad obce s rozšířenou působností a ohlašovna písemně údaje vedené v informačním systému, a to na základě žádosti.

Kontrola údajů v informačním systému a součinnost ministerstev, jiných správních úřadů a soudů

Za správnost a přesnost údajů v informačním systému tak, aby údaje odpovídaly stavu, ve kterém byly zapisovatelem předány odpovídá ministerstvo vnitra. **Ostatní ministerstva, jiné správní úřady, soudy, právnické osoby a obyvatelé** jsou povinni poskytnout ministerstvu potřebnou součinnost předáváním aktualizovaných údajů vedených v informačním systému, jakož i poskytováním údajů vyžádaných ministerstvem.

Přestupky při vedení a užívání informačního systému

Přestupku se dopustí ten, **kdo příslušnému správnímu úřadu ve lhůtě jím stanovené nepředloží požadované doklady** pro ověření správnosti a úplnosti údajů vedených v informačním systému, nebo správnímu úřadu předloží k ověření údajů vedených v informačním systému neoprávněně pozměněné nebo padělané doklady,

Přestupku se dopustí i ten kdo správnímu úřadu nahlásí nepravdivé údaje k jejich zavedení do informačního systému, nebo neoprávněně nakládá s rodným číslem jiné fyzické osoby.

Za přestupek lze uložit pokutu v rozsahu od 25 000 Kč, až do 100 000 Kč.

Přestupky projednávají v **přenesené působnosti obecní úřady obce s rozšířenou působností**, v hlavním městě Praze úřady městských částí určené Statutem hlavního města Prahy příslušné podle místa pobytu obyvatele, který se jich dopustil.

12.2. Ochrana osobních údajů

Problematika ochrany osobních údajů, je jedním z nejdůležitějších aspektů ve společnosti, které si zaslouží významnou pozornost nejen ze strany správních a soudních orgánů. Ochranu osobních údajů kromě dalších orgánů veřejné správy zajišťuje Úřad pro ochranu osobních údajů.

12.1. evidence obyvatelstva

Tato skutečnost vyplývá ze zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.

Jak je v ustanovení § 1 a2 zákona o ochraně osobních údajů, kromě vymezení postavení a pravomocí **Úřadu pro ochranu osobních údajů**, upravuje:

- a zpracovává příslušné předpisy Evropské unie a též navazuje na přímo použitelný předpis Evropské unie a k naplnění práva každého na ochranu soukromí upravuje práva a povinnosti při zpracování osobních údajů,
- zpracování osobních údajů příslušnými orgány **za účelem předcházení, vyhledávání nebo odhalování trestné činnosti, stíhání trestných činů**, výkonu trestů a ochranných opatření, zajišťování bezpečnosti České republiky nebo zajišťování veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti, včetně pátrání po osobách a věcech.
- zpracování **osobních údajů při zajišťování obranných a bezpečnostních zájmů České republiky**, včetně dalšího zpracování osobních údajů, které mají být nebo jsou **zařazeny do evidence** nebo jejichž zpracování probíhá zcela nebo částečně automatizovaně, nejde-li o zpracování osobních údajů fyzickou osobou v průběhu výlučně osobních nebo domácích činností

Úřad pro ochranu osobních údajů je ústředním správním úřadem (dále jen Úřad) **pro oblast ochrany osobních údajů** v rozsahu stanoveném právními předpisy, mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu, a přímo použitelnými předpisy Evropské unie. Sídlem Úřadu pro ochranu osobních údajů je Praha.

Úřad řídí předseda Úřadu, kterého **jmenuje a odvolává prezident republiky na návrh Senátu**. Při výkonu své působnosti v oblasti ochrany osobních údajů Úřad postupuje nezávisle a řídí se pouze právními předpisy a přímo použitelnými předpisy Evropské unie.

Ustanovení § 52 odst. 2 a násl. zákona o ochraně osobních údajů vymezuje, že **funkční období předsedy Úřadu je 5 let**, může však být jmenován nejvýše na 2 po sobě jdoucí funkční období. Předsedou Úřadu může být jmenován pouze občan České republiky, který je plně svéprávný, dosáhl věku 40 let, je bezúhonný, splňuje podmínky stanovené jiným právním předpisem a jeho znalosti, zkušenosti a morální vlastnosti jsou předpokladem, že bude svoji funkci řádně zastávat.

Za zmínku to i to, že musí mít vysokoškolské vzdělání absolvováním magisterského studijního programu zaměřeného na právo nebo informatiku, má potřebnou úroveň znalostí anglického, německého nebo francouzského jazyka a nejméně 5 let praxe v oblasti ochrany osobních údajů nebo lidských práv a základních svobod; přípustné je i jiné zaměření studijního programu, má-li takovou praxi delší než 10 let.

S výkonem funkce předsedy Úřadu je **neslučitelná funkce poslance nebo senátora, soudce, státního zástupce, jakákoliv funkce ve veřejné správě a členství v politické straně nebo politickém hnutí**. Předseda Úřadu **nesmí zastávat jinou placenou funkci**, být v dalším pracovním poměru ani vykonávat výdělečnou činnost s výjimkou správy vlastního majetku a činnosti vědecké, pedagogické, literární, publicistické a umělecké, pokud tato činnost nenarušuje důstojnost nebo neohrožuje důvěru v nezávislost a nestrannost Úřadu.

Úřad má od 1.1.2021 jednoho místopředsedu, kterého na návrh předsedy Úřadu volí a odvolává Senát. Místopředseda Úřadu je ředitelem sekce. Místopředseda Úřadu zastupuje předsedu Úřadu v jeho nepřítomnosti.

12.1. 3. ČINNOSTI ÚŘADU PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Úřad, v rámci své rozsáhlé činnosti na ochranu osobních údajů mj. stanoví vyhláškou kritéria nebo požadavky souvisejících se svěřenou specializací. Ve vztahu ke zpracování osobních údajů, pokud nejde o zpracování osobních údajů prováděné soudy a státními zastupitelstvími mj.:

- provádí dozor nad dodržováním povinností stanovených zákonem při zpracování osobních údajů,
- ověřuje zákonost zpracování osobních údajů na podnět subjektu
- přijímá podněty a stížnosti na porušení povinností stanovených zákonem při zpracování osobních údajů a informuje o jejich vyřízení,
- projednává přestupky a ukládá pokuty,
- poskytuje konzultace v oblasti ochrany osobních údajů,
- informuje veřejnost o rizicích, pravidlech, zárukách a právech v souvislosti se zpracováním osobních údajů,

Úřad též zpracovává a veřejnosti zpřístupňuje výroční zprávu o své činnosti, **zajišťuje plnění požadavků vyplývajících z mezinárodních smluv**, jimiž je Česká republika vázána, a z přímo použitelných předpisů Evropské unie,

V pravomoci Úřadu je projednávat přestupky např. dopustí-li se fyzická osoba, právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba tím, že poruší zákaz zveřejnění osobních údajů stanovený jiným právním předpisem.

Za přestupek lze uložit pokutu do 1 000 000 Kč, nebo 5 000 000 Kč, jde-li o přestupek spáchaný tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

KONTROLNÍ OTÁZKY

Jakou roli sehrává Úřad pro ochranu osobních údajů?

Co si představuje pod pojmem ochrany osobních údajů

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

Zjistěte kolik správních řízení ve věci ochrany osobních údajů vedl Úřad v roce 2020. Jaký byl výsledek

SHRNUTÍ KAPITOLY

V kapitole o ochraně osobních údajů se pozornost informací soustředí evidence obyvatelstva a s tím spojených záležitostí ve věřené správě. Právní předpisy dotýkající se nejdůležitějšího ze subjektů, kterým je **občan**. Zákon o evidenci, stanoví podmínky provedení údajů o státních občanech České republiky, osobách, které pozbyly státní občanství České republiky, a v neposlední řadě cizincích, kteří jsou matkou, otcem, popřípadě jiným zákonným zástupcem, manželem, registrovaným partnerem nebo dítětem občana.

Výkon státní správy v oblasti evidence obyvatel je svěřen správním orgánům. **Ústředním správním úřadem v citované věci je Ministerstvo vnitra**. Správní činnosti jsou v přenesené působnosti povolány krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, v hlavním městě Praze městské části určené Statutem hlavního města Prahy a v územně členěných statutárních městech magistráty těchto měst, tj. obecní úřad obce s rozšířenou působností, obecní úřady, v hlavním městě Praze a v územně členěných statutárních městech úřady městských částí nebo městských obvodů, pokud tak stanoví statuty těchto měst, tj. ohlašovna.

---

13. SHRUTÍ STUDIJNÍ OPORY

SHRUTÍ KAPITOLY

Vážené studentky,

Vážení studenti,

studijní opora je určena studentům bakalářské formy studia Slezské univerzity v Opavě, kteří si vybrali ke studiu studijní obor související s oblastí veřejné správy. Text studijní opory je rozdělen na dvě základní části, a to část obecnou a zvláštní. V první části, která zahrnuje kapitoly o výkladu k veřejné správě, subjektech správního práva, metodách a formách využívaných při právních vztazích vznikajících, měnících se a zanikajících při výkonu státní správy, dále pak problematice správního trestání a kontrole ve veřejné správě.

Ve druhé části studijní opory je pojednání o správním řízení, je zde blíže specifikován postup správních orgánů při vyřizování věcí účastníků správního řízení. V prvé řadě je zde pojednání o obecné charakteristice správního řízení, v podrobnostech se student seznámí s principy uplatňovanými v procesním řízení. Samostatnou kapitolu představuje informace o subjektech správního řízení včetně zastupování účastníků správního řízení. Výklad vlastního průběhu správního řízení, tj. zejména získání podkladů pro vydání rozhodnutí, zajištění účelu a způsoby získání podkladů, je zaměřen na pochopení činnosti správního orgánu, jeho působnosti při výkonu státní správy.

Rozhodování (tj. akt aplikace práva vůči účastníkovi správního řízení) správního orgánu patří k důležitým fázím výkonu státní správy, v textu studijních opor student nalezne, informace o náležitostech rozhodnutí, druzích a samozřejmě i opravných prostředcích, které dle zásady dvoinstančnosti, ve správním řízení může účastník využít.

Část studijního textu je zaměřena na exekuční řízení ve správním právu, které posledním stádiem správního řízení, správnímu soudnictví a osobním údajům a evidenci obyvatelstva

Studijní pomůcka neposkytuje a ani poskytnout nemůže, text komplexní materii problematiky správního práva. To neumožňují jednak stanovený rozsah, který je pro zpracování studijní opory toho charakteru stanoven a za druhé danou skutečnost ovlivňuje i novelizační proces základních právních předpisů, které problematiku správního práva stíhají. K získání dalších znalosti a dovednosti předložené problematiky, je pro studenty nezbytná zejména účast na přednáškách a seminářích dotčeného předmětu zabezpečeného ústavem veřejné správa a sociální politiky.

Cílem této studijní opory není vytvořit ucelenou monografii, která by komplexně pojednávala o problematice vzniku, utváření veřejné správy, správním právu. Jejím cílem

shrnutí studijní opory

je charakterizovat okruhy a klíčová témata, které se tomuto tématu věnují. V průběhu studia je proto potřebné uvedené poznatky aktualizovat a doplňovat tak, aby stále odrážely skutečný stav.

Studijní oporu uzavírá výběr literatury a pramenů, který je náhledem do obsáhlých informačních zdrojů ke studiu sledované problematiky.

Autorka bude vděčná za zaslané náměty na úpravy a návrhy na případné doplnění textu.

LITERATURA

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] HARVÁNEK, J. *Teorie práva*. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2008, ISBN 978-80-7380-104-5.
- [2] HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo-obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 842 s. ISBN: 978-80-7400-049-2.
- [3] HENDRYCH, D. *Správní věda-Teorie veřejné správy*. 2. dopl. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2007, ISBN 978-80-7357-248-8.
- [4] HORZINKOVÁ, E., FIALA, Z. *Správní právo hmotné*. 7. vyd. Leges, 2009. 842 s. ISBN: 978-80-87212-55-4.
- [5] JURNÍKOVÁ, J., SKULOVÁ, S., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., SEDLÁČEK, S., KADEČKA, S., KOLMAN, P., KLIKOVÁ, A. *Správní právo: zvláštní část*. 6. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 400 s. ISBN 978-80-210-4847-8.
- [6] KNAPP, V. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995, ISBN 80-7179-028-1.
- [7] KOPECKÝ, M. *Právní postavení obcí: základy obecního práva*. 1. vyd. Praha CODEX Bohemia s. r. o., 1998, ISBN 80-85963-73-6.
- [8] KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Praha: Linde Praha, a. s., 2007, ISBN 978-80-7201-665-5.
- [9] LUKEŠ, Z. a kol. *Československé správní právo*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1981. ISBN 11-113-81.
- [10] MATES, P. a kol. *Reforma veřejné správy: sborník příspěvků*. 1. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2007. 380 s. ISBN 978-80-7357-300-3.
- [11] POLIÁN, M. *Organizace a činnost veřejné správy*. 1. vydání Praha: Prospektrum, 2001. ISBN 80-7175-098-0.
- [12] POMAHAČ, R. *Průvodce veřejnou správou*. 1. vydání Praha: ISV, 1999. ISBN 80-85866-42-0.
- [13] POMAHAČ, R., VIDLÁKOVÁ, O. *Veřejná správa*. 1. vyd. Praha : C.H.Beck, 2002. 278 s. ISBN 80-7179-748-0.
- [14] PRŮCHA, P. *Správní právo. Obecná část*. 6. doplněné a aktualizované vydání. Brno: MU, 2004. ISBN 80-210-3350-9.
- [15] PRŮCHA, P. *Správní právo-obecná část*. 6. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 418 s. ISBN: 978-80-210-427.
- [16] PRŮCHA, P. a kol. *Jak řídit kraj, město, obec. Právo, Normotvorná, Veřejný pořádek. Rukověť územní samosprávy*. I. díl. Brno-Praha: Institut pro místní správu, 2002. ISBN 80-210-2954-4.
- [17] RICHTER J., *Praktický průvodce zákoníkem práce*, 6. vydání, PARIS Karviná 2013 ISBN 978-80-87173-02-2
- [18] SCISKALOVÁ, M., GONGOL, T. *Veřejná správa*. Distanční studijní opora. Karviná: SU OPF, 2006, ISBN 80-7248-372-2.
- [19] SCISKALOVÁ, M. GONGOL, T. *Správní právo*. Distanční studijní opora. Karviná: SU OPF, 2006, ISBN 80-7248-371-4.
- [20] SCISKALOVÁ, M. GONGOL, T. *Základy veřejné správy a správního práva*. Karviná: SU OPF, 2006. Bez ISBN.
- [21] SCISKALOVÁ, M. *Správní řízení*. Karviná: SU OPF, 2009. Bez ISBN.

- [22] SCISKALOVÁ, M. *Veřejná správa*. Karviná: SU OPF, 2013. ISBN v tisku.
- [23] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- [24] Sdělení MZV č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.
- [25] Zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práva a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
- [26] zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů.
- [27] Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- [28] Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.
- [29] Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.
- [30] Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.
- [31] Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- [32] Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů.
- [33] Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů.
- [34] Zákon č.132/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných čísel a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- [35] Zákon č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení.
- [36] Zákon č. 365/2000Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších změn.
- [37] Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
- [38] Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.
- [39] Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů
- [40] Zákon č.128/2000 Sb., zákona o obcích, obecní zřízení, ve znění pozdějších předpisů.
- [41] Zákon č.129/2000 Sb., zákona o krajích ve znění pozdějších předpisů.
- [42] Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- [43] Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů
- [44] Zákon č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky ve znění pozdějších předpisů
- [45] Vláda České republiky: Návrh na vydání správního řádu. Důvodová zpráva. Sněmovní tisk 201, příloha č. 2 zákona č. 314/2002 Sb.,
- [46] Moderní obec, měsíčník vydavatelství *Economia*. Odborný časopis pro veřejnou správu.
- [47] *Veřejná práva*, týdeník vlády ČR
- [48] *Právní rádce* 4/2006 – správní právo
- [49] <http://www.mvcr.cz>
- [50] <http://www.nssoud.cz/Profesni-komory/art/575?menu=274>
- [51] http://www.judikatura.cz/cgi-bin/aspi._lit_vt
- [52] <http://search.seznam.cz/?q=kraje+a+okresy+mapa&sourceid=szn-HP>
- [53] <http://verejna-sprava.blogspot.cz/2011/05/18-formy-samospravy.html>
- [54] <http://www.nssoud.cz/Uvod/art/1>
- [55] <http://www.debureau.cz/news/prekluze-a-promlцени/>
- [56] Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. *Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a*

- řízení o nich* [online]. [citováno 4. 11. 2017]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?O=7&T=555>
- [57] Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.
- [58] Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel.
- [59] Zákon č. 227/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech.
- [60] Vyhláška č. 296/2004 Sb., kterou se provádí zákon o evidenci obyvatel.
- [61] Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- [62] Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování společnosti a stavebním řádu (stavební zákon).
- [63] vládní nařízení č. 8/1928 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických.
- [64] vládní nařízení č. 20/1955 Sb., o řízení ve věcech správních.
- [65] Vládní nařízení č. 91/1960 Sb., o správním řízení.
- [66] Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů.
- [67] Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

PŘÍLOHA Č. 1 VZORY VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ SPRÁVNÍHO ORGÁNU

1. Vzor záznamu o určení oprávněné úřední osoby

Úřad .....

Č. j. ....

adresát

V ..... dne .....

Záznam

o určení osoby oprávněné provádět úkony ve správním řízení

Ve věci č. j. .... je určen podle ustanovení § 15 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů a v souladu s Organizačním řádem úřadu ....., úřední osobou oprávněnou provádět úkony ve správním řízení o ....., (jméno, příjmení, zařazení, funkce).

Otisk úředního razítka

Podpis

.....
vedoucí odboru

2. Vzor usnesení o postoupení věci pro nepříslušnost správního orgánu

Úřad .....

.....

Č. j. ....

adresát

V ..... dne .....

Usnesení o postoupení věci

Úřad ..... postupuje podle § 12 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů podání ....., č.j. ...., ve věci ....., úřadu ..... jako orgánu věcně a místně příslušnému k jednání v této věci.

Odůvodnění:

Podle ustanovení § ..... zákona č. .... Sb., o ..... je k vyřízení uvedené věci příslušný správní úřad ...

Poučení o odvolání:

Proti tomuto usnesení se nelze odvolat.

Otisk úředního razítka s malým státním znakem

Podpis

.....

vedoucí odboru

Na vědomí:

1. Podateli, který učinil podání

3. Vzor rozhodnutí o odvolání (autoremedura)

Úřad .....

.....

Č. j. ....

adresát

V ..... dne.....

Rozhodnutí

Výroková část

Úřad, ..., jako orgán věcně a místně příslušný ve věci ..... č.j. .... podle ustanovení § ..... zákona č. .... Rozhodl o odvolání účastníka řízení pana ..... podle ustanovení § 87 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, plně mu vyhověl a zrušuje rozhodnutí č.j. ze dne .....

Odůvodnění

.....
.....

S tímto všichni účastníci, kterých se rozhodnutí týká, vyslovili písemný souhlas.

Poučení o odvolání

Proti tomuto usnesení je možno se odvolat u tohoto úřadu ..... ke Krajskému úřadu ..... kraje do patnácti dnů ode dne oznámení rozhodnutí.

Otisk úředního razítka s malým státním znakem

Podpis

.....

vedoucí odboru

Rozdělovník pro účastníky řízení:

1.(účastník řízení)

2.(účastník řízení)

4. Vzor Rozhodnutí o nákladech řízení

Úřad .....

Č. j. ....

adresát

V.....dne.....

Rozhodnutí o nákladech správního řízení

Výroková část

Úřad, ..., jako orgán věcně a místně příslušný ve věci ..... č.j. .... podle ustanovení § ..... zákona č. ....Sb., o ... ukládá podle ustanovení § ..... vyhlášky č. ....Sb., o..... účastníkovi řízení ..... (správnímu orgánu) nahradit náklady řízení ve výši ..... Kč a to do ..... dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění

.....

Poučení o odvolání

Proti tomuto usnesení je možno podat řádný opravný prostředek (odvolání) u tohoto úřadu ..... ke Krajskému úřadu ..... kraje do 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí.

Otisk úředního razítka s malým státním znakem

Podpis

.....

vedoucí odboru

PŘÍLOHA Č. 2

PŘÍLOHA Č. 3 PROFESNÍ KOMORY

1. Česká advokátní komora: <http://www.cak.cz>
2. Česká komora architektů: <http://www.cka.cz>
3. Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě: <http://www.ckait.cz>
4. Exekutorská komora: <http://www.ekcr.cz/>
5. Bezplatné poradny Exekutorské komory <http://ekcr.cz/1/poradny/29-bezplatne-pravni-poradny?w>
6. Komora auditorů ČR: <http://www.kacr.cz>
7. Komora daňových poradců ČR: <http://www.kdpcr.cz>
8. Komora patentových zástupců: <http://www.patzastupci.cz>
9. Notářská komora ČR: <http://www.nkcr.cz>
10. Česká lékárnická komora: <http://www.lekarnici.cz>
11. Česká lékařská komora: <http://www.lkcr.cz>
12. Česká stomatologická komora: <http://www.dent.cz>

Poznámka:

Vztah pojmů právní předpis a právní norma

Právní předpis a právní norma se obsahově i rozsahem kryjí tato situace je výjimečná, právní předpis obsahuje více právních norem (obvyklý stav) jde o právní normy sdružené dle systémových a logických kritérií do zákonů a podzákonných právních předpisů. Jedna právní norma je obsažena ve své celistvosti ve více právních předpisech, některá část struktury právních norem (hypotéza-dispozice-sankce) je obsažena v jiném právním předpisu

PŘEHLED DOSTUPNÝCH IKON

	Čas potřebný ke studiu		Cíle kapitoly
	Klíčová slova		Nezapomeňte na odpočinek
	Průvodce studiem		Průvodce textem
	Rychlý náhled		Shrnutí
	Tutoriály		Definice
	K zapamatování		Případová studie
	Řešená úloha		Věta
	Kontrolní otázka		Korespondenční úkol
	Odpovědi		Otázky
	Samostatný úkol		Další zdroje
	Pro zájemce		Úkol k zamyšlení

Název: Správní právo a správní řízení
Autor: Marie Sciskalová
Vydavatel: Slezská univerzita v Opavě
Fakulta veřejných politik v Opavě
Určeno: studentům SU FVP Opava
Počet stran: 132

Tato publikace neprošla jazykovou úpravou.